

**VAASAN YLIOPISTO
KAUPPATIETEELLINEN TIEDEKUNTA
TALOUSOIKEUDEN LAITOS**

Petri Haapala
POKERITULOJEN VEROTUS

Talusoikeuden
Pro gradu -tutkielma

VAASA 2010

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	7
1.1. Tuloverotus ja pokerivoittojen verotuksen ongelmakohtien tunnistaminen	8
1.2. Tutkimusongelman täsmentäminen	11
1.3. Tutkielman rakenne	11
1.4. Lähteet	12
2. POKERI	14
2.1. Pokerin idea ja luonne	14
2.1.1. Pokerin lähi-ilmiöt	16
2.3. Pokeri yksityisoikeudelliselta kannalta	20
2.3.1. Arpajaislaki	21
2.3.1.1. Lisenssijärjestelmä	22
2.4. Rahapelit ja Euroopan unioni	23
2.5. 2000-luku ja etärahapelaaminen	27
3. POKERIVOITON VEROTUKSEN YLEISET PERIAATTEET	32
3.1. Tuloverolain tulokäsitteestä – pokerivoiton veronalaisuus	32
3.1.1. Arpajaisvoitot	33
3.2. Suomesta ja muualta ETA-alueelta saadut arpajaisvoitot	34
3.2.1.1. Arpajaisverolain aineellinen sovellettavuus	36
3.2.1.2. Arpajaisverolain alueellinen sovellettavuus	37
3.2.2. EU-oikeus ja arpajaisvoittoverotus	38
3.2.2.1. Internet-arpajaisten toimeenpanopaikan määrittäminen	41
3.3. Muista kuin ETA-valtioista valtioista saadut voitot	44
3.3.1. Voiton arvostaminen	45
3.3.2. Voiton jaksottaminen	47
4. VOITOSTA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET	48
4.1. Vähennysjärjestelmä tuloverotuksessa	48
4.2. Luonnolliset vähennykset	50
4.2.1. Pokeri tulonhankkimistoimintana	52
4.2.2. Tulonhankintaan ja säilyttämiseen liittyvät menot	54
4.2.2.1. Panokset ja matkakulut	56
4.2.2.2. Tietokone ja muut pelaamisen välittömästi liittyvät menot	56
4.2.2.2. Ammattikirjallisuus ja koulutusmenot	59
4.3. Menon jaksottaminen ja arvostaminen	61
4.4. Rakeback ja muut bonukset	62
4.4.1. Bonukset tuloverotuksessa	63

5. LOPUKSI.....	65
5.1. Tulevaisuuden näkymiä	67

LÄHDELUETTELO

OIKEUSTAPAUSLUETTELO

VAASAN YLIOPISTO**Kauppätieteellinen tiedekunta**

Tekijä:	Petri Haapala
Tutkielman nimi:	Pokeritulojen verotus
Ohjaaja:	Pekka Vainio
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri
Laitos:	Talousoikeuden laitos
Aloitusvuosi:	2004
Valmistumisvuosi:	2010
Sivumäärä:	78

TIIVISTELMÄ

Pokeri on pelinä saavuttanut jo kunnioitettavan iän. Kuitenkin vasta etärahapelaamisen vapautettua pelaajat ja pelien tarjoajat heidän maantieteellisistä kahleistaan on pokerin suosio saavuttanut sen nykyisen kaltaisen valtaisan suosion. Tänä päivänä virtuaalikasinoiden pokeripöydät täyttyvätkin tiuhaa tahtia pelimerkkien vaihtaessa niissä omistajaa päivittäin kymmenien miljoonien dollarien edestä. Pokerin suuri suosio on myös nostanut lainsäädännöstä esiin rahapelivoittojen verotusta yleensä sekä erityisesti pokerivoittojen verotusta koskevia ongelmallisia säännöksiä, joiden sisältöä tutkielmassa on pyritty avaamaan.

Tutkielmaa voidaan kuvailla lainopilliseksi sen tarkastellessa pokeria aineellisten vero-oikeudellisten säännösten lävitse selvittäen millaisia pokerivoittojen verotukseen liittyviä normeja oikeusjärjestyksessä on voimassa. Vero-oikeuden säännösten sisältöä selvitettäessä on tutkielmassa jouduttu ottamaan kantaa myös yksityisoikeudellisiin ja EU-oikeudellisiin säännöksiin. Koska tutkielmassa hyväksikäytetty oikeudellinen aineisto on näin muodostunut varsin laajaksi, on tutkimusongelmaa lähestytty käytännönläheisestä, eli tavallisen pokerin pelaajan näkökulmasta. Teoreettinen pohdiskelu onkin tutkielmassa jäänyt vähäiseen osaan.

Tutkielmassa havaitaan, että tavallisen pokerinpelaajan on joissakin tilanteissa hyvin hankalaa ennustaa hänen voittojensa verotuksellista kohtelua. Vero-oikeuden, yksityisoikeuden ja EU-oikeuden kutema verkko muodostaa kokonaisuuden, jossa jo verotuksen perustavanlaatuisin kysymys, tulon veronalaisuus, avautuu erilaisille tulkinnoille. Ainoastaan pokerin vuoksi ei lain sananmuotoa ja näin oikeusjärjestyksen sisältöä tultane kuitenkaan muuttamaan, vaan mahdollisen muutoksen moottorina toimii tekninen kehitys, jonka avulla pelaamista voitaisiin tehokkaammin valvoa ja rajoittaa. Myös EU:n tasoisella rahapelien sääntelyllä spekulointi lienee turhaa. Rahapelaaminen takaa valtioille muhkean rahavirran eikä niiden voida katsoa helposti luopuvan fiskaalisesti tärkeän toiminnan kontrolloimisesta.

AVAINSANAT: Pokeri, arpajaisvoitto, luonnolliset vähennykset

1. JOHDANTO

Pokeria on pelattu satoja vuosia eikä sen alkuperästä ole tarkkaa tietoa. Ranskalaista korttipeliä, Poque, pidetään kuitenkin modernin pokerin äitinä. Tästä pelistä New Orleansiin muuttaneet ranskalaiset kehittivät tänä päivänä tunnetun pokerin, joka levisi nopeasti läpi koko uuden mantereen.¹ Nykyään Missisipin jokilaivoilla ja Villin lännen saluunoissa pelatusta korttipelistä on Internet-pokerin suosion räjähdysmäisen kasvun myötä muodostunut miljardibisnes. Fortuna-lehden mukaan vuonna 2005 Internet-pokeria pelattiin vuorokaudessa 180 miljoonan dollarin edestä ja 2006 sen osuus vastasi jo yli puolta maailman virtuaalivedonlyönti- ja rahapelimarkkinoista.² Suomessa aktiivisia nettipokerin pelaajia on arviolta noin 30 000, ja vuosittain peliä on kokeillut noin 80 000 henkilöä.³ Suosion syynä lienee pelin näennäinen yksinkertaisuus; säännöt on jokaisen helppo oppia ja aloittelevasta pelaajasta saattaakin tuntua, että hän hallitsee pelin jo muutaman pelatun tunnin jälkeen. Kuitenkin pinnan alla pokeri on vivahteikas ja syvälinen peli, jossa menestyminen vaatii pelin psykologian ja matematiikan hallitsemista.

Pokerissa voidaankin erottaa kaksi erilaista pelin luonnetta kuvaavaa elementtiä, sattumaelementti ja taitoelementti. Sattumaelementti samaistaa pokerin arpajaisluonteisiin peleihin, joissa pelaajan taidoilla ei ole menestymisen kannalta olennaista merkitystä. Taitoelementti puolestaan tuo pokeriin mihin tahansa urheilulajiin verrattavan ominaisuuden; pelaajat kilpailevat pokeripöydässä paremmuudesta kuten missä tahansa muussakin yksilöurheilulajissa. Tämä pokerin kaksinainen luonne houkuttelee pokeripöytiin erilaisin asentein pelaamiseen suhtautuvia pelaajia. Suurin osa pelaajista pelaa pokeria ainoastaan harrastus- tai viihdemielessä, jolloin pelaamisen tarkoituksena on satunnaisen tulon tavoittelu tai ainoastaan sosiaalinen kanssakäyminen muiden pelaajien kanssa. Tällöin korostuu pelin sattumaelementti. Joillekin pokerin pelaaminen on kuitenkin pääasiallinen tulonlähde, josta saaduilla tuloilla rahoitetaan omaa ja perheen elätystä. Tällaisen tulonhankkimismielessä pokeria pelaavan pelaajan näkökulmasta peliä voidaan kuvailla taitopeliksi, jossa sattumalla on myös osansa.

Pokerin sattumaelementti on Suomessa, kuten useimmissa muissakin valtioissa, pitkälti ohjannut pokeritoiminnan sijoittumista osaksi oikeusjärjestelmää. Oikeudelliselta statukseltaan pokeri lukeutuukin yleensä arpajaispelien, kuten kenon, loton ja ruletin jouk-

¹ Parlett 2005: luvut 1 & 8.

² Hargrave 2006: 23 – 25.

³ Määttä 2008: 10 – 11.

koon. Kyseiset rahasta pelattavat arpajaisluonteiset pelit (jäljempänä rahapeli), joissa sattuma on ainoa tai ainakin hyvin merkittävä toiminnon lopputuloksen määrittäjä, on eri valtioiden oikeusjärjestyksissä yleensä asetettu erityisen paternalistisen sääntelyn alaiseksi. Lainsäätäjät ovat useimmissa valtioissa rajoittaneet kyseisten pelien tarjoamista asettamalla niiden toimeenpanijoille pelien järjestämiseen liittyviä vaatimuksia. Myös pelien pelaamista on yleensä rajoitettu esimerkiksi ikä- ja pelirajojen muodossa.⁴ Internetissä tapahtuvan virtuaalirahapelaamisen (jäljempänä etärahapelaaminen) suosion kasvun myötä valtiot ovat kuitenkin joutuneet uudenlaisen tilanteen eteen, jossa niillä ei käytännössä ole keinoja tehokkaasti toteuttaa rahapelitoimintaa ohjaavien säännösten taustalla olevia tavoitteita.

Pokerissa liikkuvien suurten rahamäärien vuoksi myös verokarhun kiinnostus pokerituloja kohtaan on herännyt. Verohallinnon ylitarkastaja Matti Merisalon mukaan vuonna 2008 selvityspyyntö pokerituloista lähetettiin noin 30 henkilölle, ja pyyntöjen määrää aiotaan seuraavina vuosina lisätä.⁵ Pokerivoittojen verotukseen liittyy kuitenkin avoimia kysymyksiä, jotkin niistä varsin kiperiä. Nämä johtuvat suurelta osin juuri pokerin kaksinaisesta luonteesta sekä etärahapelitoiminnan kansainvälisen luonteen aiheuttamista jännitteistä pitkälti ”normaalin” fyysisen maailman olemukseen perustuvien vero-oikeudellisten säännösten tulkintaan. Verohallinto julkaisi vuonna 2008 pokeritulojen verotusta koskevan ohjeen⁶, jossa se käsitteli joitakin ongelmia aiheuttavia kysymyksiä. Moni kysymys jäi kuitenkin ilman vastausta. Suomessa ei myöskään ole vielä muodostunut asiaa koskevaa verotus- tai oikeuskäytäntöä, eikä kysymyksiä ole juuri käsitelty oikeuskirjallisuudessa. Aiheesta on siis aihetta kirjoittaa.

1.1. Tuloverotus ja pokerivoittojen verotuksen ongelmakohtien tunnistaminen

Tuloverotuksen, kuten muidenkin veromuotojen, ensisijaisena tarkoituksena on julkisen talouden varojen tarpeen tyydyttäminen.⁷ Varojen tarpeen määrä pohjautuu pitkälti siihen, millainen rooli valtiolla katsotaan olevan yhteiskunnassa. Pohjoismaisen hyvinvointivaltion ideana ja tavoitteena on tarjota kaikille sen jäsenille yhdenvertainen mahdollisuus korkean aineellisen, henkisen ja sosiaalisen tilan saavuttamiseen. Tämä tarkoittaa muun muassa edellytysten luomista toimeentulon hankkimiselle sekä elämiseen

⁴ EU-valtioiden rahapelisääntelyä on tutkinut vuonna 2006 Swiss Institute of Comparative Law.

⁵ Merisalo 2008. Julkisuudessa liikkuneiden tietojen mukaan ainakin muutamaa suomalaista pokeriammattilaista olisi muistettu kymmenien tuhansien eurojen jälkiverotuksella. Auremaa 2007.

⁶ Verohallinnon ohje dnro 1329/31/2008, 6.10.2008.

⁷ Muita julkisen talouden varojenhankkimiskeinoja ovat maksut julkisyhteisön tuottamista palveluista, valtion liikelaitosten tuottama tulo, julkisyhteisöjen omaisuuden myynti sekä lainanotto. Määttä 2007: 55.

tarvittavan minimitoimentulon turvaamista.⁸ Varojenhankinnan, ts. fiskaalisen tavoitteen ohella pyritään verotuksella myös vaikuttamaan muiden tärkeiksi katsottujen tavoitteiden toteuttamiseen. Verotusta on käytetty esimerkiksi sosiaali-, ympäristö-, talous- ja jakopolitiikan välineenä. Tällöin lainsäätäjät kannustaa verovelvollista tietynlaiseen käyttäytymiseen tarjoamalla joko verotuksellista porkkanaa tai keppiä.⁹

Yhteiskunnan jäsenten yhdenvertaisuus tarkoittaa myös sitä, että jokaisen jäsenen tulee osallistua yhteiskunnan tavoitteiden toteuttamiseen rahoittamiseen. Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksiin kuuluukin verorasituksen oikeudenmukainen jakautuminen verovelvollisten välillä. Sillä, mitä oikeudenmukaisuudella tässä kohtaa tarkoitetaan, ei tosin ole saavutettu täyttä yksimielisyyttä. Suomessa tuloverotuksen verovelvollisille aiheuttaman rasituksen jakamisessa noudatetaan pääasiassa maksukykyisyysperiaatetta, jonka mukaan verojen maksu suhteutetaan verovelvollisen veronmaksukykyyn¹⁰. Maksukyvyn mittarina on tapana käyttää verosubjektin tulojen yhteismäärää, josta vähennetään tulojen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Tuloverotus on siis nettoverotusta.¹¹

Verotettavan tulon määräämistä koskeva päätös voidaan jakaa neljään osatekijään: laajuus-, jaksotus-, arvostus- ja kohdistamiskysymyksen ratkaisemiseen. Laajuuskysymyksessä on kyse siitä, mihin eriin veronmaksuvelvollisuus kiinnitetään ja mitkä menot katsotaan vähennyskelpoisiksi, jaksotuskysymys käsittelee veronalaisen erän ajallista kohdistamista sekä hankintamenon jakamista vaikutusajalleen ja arvostamiskysymys määrittää sen, mitä arvoja varojen ja resurssien verotuksessa käytetään. Kohdistamiskysymys jakautuu puolestaan kahtaalle. Ulkoisessa kohdistamisessa on kysymys oikeasta verovelvollisesta ja sisäisessä kohdistamisessa tulojen ja menojen kohdistamisesta oikeaan tulolähteeseen tai harjoitettuun toimintaan.¹²

Laajuuskysymys on verotettavan tulon laskennan tärkein komponentti. Vasta kun siihen on vastattu, voidaan ottaa kantaa muihin kysymyksiin. Varsinkin Internetissä järjestet-

⁸ Ks. esim. Arajärvi 2003: 454 – 457.

⁹ Ohjaavasta verotuksesta ks. esim. Määttä 2007: 113 – 131.

¹⁰ Veronmaksukyvyn määrittelemisessä voidaan erottaa kaksi näkökulmaa: horisontaalinen oikeudenmukaisuus ja vertikaalinen oikeudenmukaisuus. Edellinen merkitsee samanlaisen maksukyvyn omaavien samanlaista verotusta. Tähän pyritään ottamalla huomioon verovelvollisten subjektiiviset elinolosuhteet muun muassa verovähennyksien avulla. Vertikaalisessa oikeudenmukaisuudessa on puolestaan kysymys verorasituksen kohdentamisesta eri tulotasoilla oleville verovelvollisille. Valtionverotuksessa vertikaalinen oikeudenmukaisuus otetaan huomioon progressiivisella verotuksella, jossa suhteellinen verorasitus kasvaa tulojen noustessa. Wikström 2008: 146 – 158

¹¹ Myrsky 2009: 745 – 749.

¹² Wikström 2008: 146 – 158.

tävien pokeripelien osalta juuri laajuuskysymyksen ratkaisemiseen liittyy suurimmat ongelmat. Nykyinen tilanne on perua rahapelitoimintaa koskevien yksityisoikeudellisten säännösten tulkinnasta, eli siitä, että pokeri yleensä katsotaan sattumapeliksi sekä EU-oikeuden integraatiotavoitteen vaikutuksesta pokeri- ja muiden rahapelivoittojen veronalaisuutta määrittävän pykälän, joka itsessään on säädetty vero-oikeuden omien tavoitteiden tehostamiseksi, kehitykseen ja tulkintaan. Yksityisoikeuden ja vero-oikeuden suhdetta sekä EU-oikeuden vaikutusta vero-oikeuteen voidaan pokerivoittojen verotuksen kannalta havainnollistaa seuraavasti: koska vero-oikeuden tarkoituksena ei periaatteessa ole säännellä tai ohjata verovelvollisten toimintaa, ts. sen säännöksillä ei säännellä mitä verovelvollinen saa tehdä tai mitä hänen tulee tehdä, toimii verotuksen pohjana toimien yksityisoikeudelliset olosuhteet. Nämä olosuhteet hyväksytään pääsääntöisesti sellaisenaan, ilman että niiden tulkinnalle annettaisiin verotuksen tarpeita silmällä pitäen yksityisoikeudesta poikkeavia merkityksiä. Vero-oikeuden säännökset liittävät näin tietynlaiset verotusseuraamukset verovelvollisen yksityisoikeudellisesti hyväksyttävien taloudellisen toiminnan tulokseen¹³. Kaikkea verovelvollisen yksityisoikeudellisten toimien tuottamaa tuloa ei kuitenkaan veroteta samalla tavalla. Nimittäin, koska verotuksen tarkoituksena on kerätä varoja julkiselle taloudelle, on luonnollista, että tämän on tapahduttava mahdollisimman tehokkaasti. Verojärjestelmä sisältääkin näin sellaisia käytännön syistä johtuvia erotteluja, joita taloudellinen reaali maailma ei sellaisenaan tunne.¹⁴ Suomessa näkyvin tällainen erottelu on henkilökohtaisen tulon jakaminen ansio- ja pääomatuloksi, joiden verotus määräytyy erilaisten verokantojen perusteella. Myös pokeri- ja muiden rahapelivoittojen verotus sisältää tällaisen alun perin käytännöllisistä syistä säädetyn erottelun. Pokeria tulonhankkimismielessä pelaavaa pelaajaa verotetaan nimittäin osittain lievemmin kuin tulonhankkimistoimintoja yleensä. Tämän maksukykyisyysperiaatteeseen säädetyn poikkeuksen laajuuden selvittäminen on puolestaan vaikeutunut EU-tuomioistuimen jyrähdettyä erottelun negatiivisista vaikutuksista yhtenäisen sisämarkkina-alueen toimintaan.

Pokerin pelaamiseen liittyvien menojen vähennyskelpoisuuden määrittämiseen liittyy lisäksi omat erityisongelmansa. Tulonhankkimismielessä pelaavaa pelaajaa ja harrastus- tai viihdemielessä pelaavaa pelaajaa kohdellaan osin eri tavalla tulonhankkimismielessä pelaavan menojen vähennyskelpoisuuden ollessa laajempi kuin harrastus- tai viihdemie-

¹³ Poikkeuksena kuitenkin verotusmenettelylain (1995/1558) 28 §:n veron kiertämistä estävän säännöksen soveltamistilanteet. Pykälän ensimmäisen momentin mukaan jos yksityisoikeudellisen toimen oikeudellinen muoto on ristiriidassa sen taloudellisen sisällön kanssa, voidaan verotus toimittaa käyttämällä toimen sisältöä vastaavaa muotoa. Säännöksen soveltuessa on usein kysymys tilanteesta, jossa yksityisoikeudellista instituutiota, kuten osakeyhtiötä, käytetään sen tarkoituksen vastaisesti. Wikström 2008: 89 – 90.

¹⁴ Knuutinen 2006: 802 – 807.

lessä pelaavan. Laajuuskysymyksen ratkaiseminen onkin tässä kohtaa lähellä kohdistamiskysymystä.

Pelaamiseen liittyvien varojen arvostamiseen, jaksotukseen ja kohdistamiseen liittyvät kysymykset eivät puolestaan aiheuta suurempia ongelmia. Varojen arvostamisen osalta kysymys on lähinnä pelaajan saamien tavarapalkintojen verotuksessa käytettävän arvon määrittämisestä. Jaksotuskysymyksen osalta ongelmat liittyvät pitkälti pokerivoittojen hankkimiseen ja säilyttämiseen liittyvien menojen oikean verovuoden määrittämiseen.

1.2. Tutkimusongelman täsmentäminen

Tutkielman tavoitteena on selvittää, miten pokerin pelaamisesta saatuja tuloja kohdellaan tuloverolain (1535/1992, TVL) säännösten perusteella. Pokerinpelaajan pääasiallinen tulojen lähde on pokeripeleissä menestymällä ansaitut voitot. Yleensä tuloa kertyy myös pelin järjestäjän tai muun tahon maksamien pelaajan pelimäärästä riippuvien bonusten muodossa. Näiden tulojen veronalaisuutta ja niiden hankkimisesta aiheutuneiden menojen vähennyskelpoisuutta sääntelevien säännösten tunnistaminen ja niiden sisällön selvittäminen muodostaa suurimman osan tutkielman teemasta. Tutkielmassa selvitetään myös pokeritulojen verotukseen liittyvät arvostus- ja jaksotuskysymykset.

Edellä mainitut tutkimusongelmat ilmentävät tutkielman lainopillista tiedonintressiä. Tutkielmassa on omaksuttu deskriptiivinen näkökulma, eli voimassa olevaa oikeutta pyritään kuvaamaan mahdollisimman arvoneutraalilla tavalla. Aihe antaisi runsaasti aineksia myös voimassa olevan oikeustilan kriittiselle tarkastelulle, jollaista ei tässä tutkielmassa kuitenkaan suoriteta. Tutkimusotetta voidaankin kuvailla käytännönläheiseksi, tavallisen pelaajan verotukselliset tiedontarpeet huomioonottavaksi.

1.3. Tutkielman rakenne

Tutkielman toisessa luvussa tarkastellaan pokerin luonnetta sekä pokeritoimintaan liittyvää yksityisoikeudellista ja EU-oikeudellista sääntelyä. Luku muodostaa pohjan, jonka päälle edellä mainittujen tutkimusongelmien ratkaiseminen on mahdollista rakentaa. Luvun on myös tarkoitus antaa lukijalle kuvan siitä, minkälaisessa sääntelyympäristössä pokerivoittojen verotusta toteutetaan.

Kolmannessa luvussa käsitellään pokerivoittojen tulopuoleen liittyviä laajuus-, jaksotus-, arvostamis- ja kohdistamiskysymyksiä. Neljännessä luvussa perehdytään kyseisten

kysymysten menopuoleen sekä muiden pelaamiseen liittyvien erien verotuksellisen kohdelun selvittämiseen.

Viidennessä luvussa tehdään yhteenveto aikaisemmissa luvuissa tehdyistä havainnoista sekä ennakoidaan pokeritulojen verotuksessa tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuvia muutoksia.

1.4. Lähteet

Pokeritulojen verotukseen liittyvät kysymykset ovat suhteellisen uusia, eikä niitä ole juurikaan käsitelty oikeuskirjallisuudessa. Henkilöverotusta koskevissa yleisteoksissa aihetta on käsitelty ainoastaan hyvin pääpiirteisesti eikä pokeri- tai muiden rahapelien verotusta varsinaisesti koskevia artikkeleita ole julkaistu lainkaan. Laajuuskysymystä lukuun ottamatta ei verotettavan tulon määrittäminen kuitenkaan pokerivoittojen osalta juurikaan eroa muista yksityishenkilöiden harjoittamista taloudellisen toiminnan muodoista

Tärkeän lähteen, varsinkin laajuuskysymyksen selvittämisessä, muodostavat verohallinnon ohje pokeritulojen verotuksesta sekä muut aiheeseen liittyvät verohallinnon ohjeistukset. Tässä kohtaa on kuitenkin hyvä huomauttaa, ettei verohallituksen pokeritulojen verotuksesta antama ohje ole voimassa olevaa oikeutta, ts. sen antamiseen ei löydy valtuuksia TVL 85 §:stä eikä se näin, ainakaan muodollisesti, velvoita viranomaisia tai hallintotuomioistuimia niiden päätöksenteossa¹⁵. Tämä lienee myös selittävän verohallinnon varovaisen lähestymisen joihinkin pokeritulojen verotuksessa vallitseviin ongelmakohtiin. Koska verohallinnon ohjeistuksella on kuitenkin huomattava käytännön merkitys ja niitä noudatetaan verotustoiminnassa tarkasti, pidetään tässä tutkielmassa verohallinnon ohjetta pokeritulojen verotuksesta tulkinnan lähtökohtana niissä tilanteissa, joissa ohjeesta on löydettävissä tulkinnalle selkeät lähtökohdat.¹⁶

Oikeuskäytäntöä on tutkielmassa käytetty hyväksi varsinkin käsiteltäessä pokerin pelaamisesta aiheutuvien menojen kohdistamiseen ja jaksottamiseen liittyviä kysymyksiä.

¹⁵ Perustuslain (731/1999) 82 §:n 2 mom. mukaan muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Verohallituksen velvoittamattoman ohjeistuksen antaminen voidaan puolestaan katsoa perustuvan sen yleiseen toimivaltasäännökseen. Verohallintolain (1557/1995) 2 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan verohallituksen tulee johtaessaan verohallinnon toimintaa edistää oikeaa ja yhdenmukaista verotusta sekä kehittää verohallituksen palvelukykyä. Kontkanen 2002: 209 – 215.

¹⁶ Verohallituksen normiohjauksesta Kontkanen 2002: 211 – 225.

Koska välittömästi pokerin pelaamiseen liittyviä oikeustapauksia ei vielä ole esiintynyt, on ratkaisuksi valittu pokerin pelaamista vero-oikeudelliselta kannalta kussakin tilanteessa muistuttavia tulonhankkimistoimintoja.

Oikeuskirjallisuudessa on rahapelitoimintaa tarkasteltu jonkin verran yksityisoikeudellisesta ja EU-oikeudellisesta näkökulmasta. Rahapelitoimintaa yksityisoikeudellisesta näkökulmasta tarkastelevissa teoksissa on määrittävänä teemana yleensä lainsäädäntö-tekniisten mahdollisuuksien kartoittaminen etärahapelaamisen rajoittamiseksi. Toimintaa EU-oikeudellisesta näkökulmasta tarkastelevissa julkaisuissa pääpaino on EU-oikeuden valtioiden rahapelipolitiikalle asettamien rajojen selvittämisessä. Kyseisiä lähteitä hyödynnetään luotaessa pohjaa vero-oikeudelliselle tarkastelulle.

2. POKERI

2.1. Pokerin idea ja luonne

Pokeri on yleisnimi sadoille eri peleille. Pelit eroavat toisistaan jaettavien korttien lukumäärän, korttiyhdistelmien paremmuusjärjestyksen¹⁷, avoimien, kaikkien pelaajien nähtävissä olevien korttien lukumäärän, panostusrakenteen¹⁸ tai jonkin muun erottelevan kriteerin perusteella. Yhdistävänä tekijänä peleissä on niiden samanlainen perusidea: pelaaja lyö vetoa oman korttiyhdistelmänsä paremmuudesta, sekä samankaltaiset yleiset periaatteet ja käsitteet, jotka esiintyvät samankaltaisina kaikissa pelimuodoissa. Myös pelistrategiat ovat perusluonteeltaan samanlaisia pelimuodosta toiseen: yhdessä pokeripelissä hyviksi koettuja periaatteita ja strategioita voi menestyksekkäästi soveltaa myös muihin pokeripeleihin.¹⁹ Suosituimpia pelimuotoja ovat Texas Hold'em, Omaha, Stud Poker ja Five Card Draw.

Eri pelimuotoja voidaan pelata joko turnaus tai käteispelinä. Turnausmuodossa pelaaja saa turnauksen alussa osallistumismaksua vastaan tietyn määrän pelimerkkejä. Yleensä osallistumismaksu ilmoitetaan tyyliin 20+2, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa rahamäärän, joka sijoitetaan turnauksen voittopottiin ja toinen, pienemmän luvun ilmaisema rahamäärä on tarkoitettu pelin toimeenpanijalle korvaukseksi turnauksen järjestämisestä. Kaikilla pelaajilla on turnauksen alussa sama määrä pelimerkkejä. Pelaaja tippuu turnauksesta kun hänen pelimerkkinsä loppuvat²⁰, ja kun jäljellä on enää ainoastaan yksi pelaaja, jaetaan voittopottiin kertynyt summa kaikkien turnaukseen osallistuneiden pelaajien kesken lopullisten sijoitusten perusteella. Maksukaavio voi olla esimerkiksi seuraavanlainen:

¹⁷ Pelimuodosta riippuen jaon voittaa joko paras tai huonoin käsi.

¹⁸ Pelimuodot ovat karkeasti jaoteltavissa limit ja no-limit peleihin. Limit peleissä panostuksen minimi ja enimmäismäärä ovat ennalta määrättyjä. No-limit peleissä pelaaja voi panostaa haluamansa määrän.

¹⁹ Sklansky 2005: 2 – 4.

²⁰ Näin, ellei kyseessä ole re-buy turnaus, jossa pelaaja voi suorittaa uuden sisäänoston jatkaakseen peliä. Sisäänostojen määrää tai aikarajaa on kuitenkin yleensä rajoitettu.

Taulukko 1. Pokeriturnauksen maksukaavio

Osallistujien määrä	Rahasijat	Voitto
1 - 5	Voittaja	100%
6 – 8	Top 2	70%, 30%
9 – 15	Top 3	50%, 30%, 20%
16- 25	Top 4	50%, 25%, 15%, 10%

Maksukaavion mukaan jos pelaaja esimerkiksi sijoittuu turnauksessa, johon osallistuu 18 pelaajaa, neljänneksi, voittaa hän 10 prosenttia voittopottiin kertyneestä summasta.

Käteispeleissä ei ole osallistumismaksua. Minimi ja maksimi sisäänosto ovat kuitenkin yleensä sovittu pöydän säännöissä. Näiden rajojen puitteissa pelaaja voi tuoda pöytään haluamansa rahamäärän. Käteispyödistä ei myöskään voi tippua samassa merkityksessä kuin turnauksista. Pelaajan hävittyä osan tai kaikki alun perin pöytään tuomistaan rahoista, voi hän ostaa itsensä uudelleen peliin mukaan. Sisäänostojen lukumäärää ei ole rajoitettu, eli pelaaja voi halutessaan pelata niin kauan kunnes hänen varansa loppuvat. Käteispeleissä palvelun tarjoaja pidättää itselleen jokaisen pelatun käden lopulliseksi muodostuneesta potista tietyn prosenttiosuuden, yleensä noin 3 – 5 prosenttia, korvaukseksi pelimahdollisuuden tarjoamisesta. Osuuden enimmäismäärä on usein rajattu tiettyyn määrään, esimerkiksi neljään euroon jokaisesta kädestä. Osuus voidaan kerätä myös muilla tavoin, esimerkiksi tietyin väliajoin pelaajilta kerättyinä pelimaksuina. Turnauksista ja käteispeleistä pelin palveluntarjoajalle maksettavista korvauksista käytetään yleisesti nimitystä rake.

Käteispeleissä ja turnauksissa pelaajan pyrkimyksenä on matematiikan ja logiikan avulla ratkaista, minkälaista strategiaa noudattaa erilaisissa tilanteissa mahdollisimman suuren odotusarvon saavuttamiseksi pelisessiolle. Odotusarvo on keskeinen käsite kaikissa rahapeleissä, kolikonheitosta blackjackiin. Pokerissa odotusarvon laskeminen muodostuu kahdesta elementistä: veto- ja pottikertoimen laskemisesta sekä vastapelurin käden analysoimisesta. Seuraava, äärimmäisen yksinkertaistettu esimerkki antaa käsityksen siitä, minkälaisia päätöksiä pelaaja joutuu pokeripelissä tekemään.

Vetokertoimella tarkoitetaan todennäköisyyttä, jolla pakasta jaetaan pelaajan haluama kortti. Esimerkiksi todennäköisyys sille, että pelaaja saa Texas Hold'emissa suoran viimeisellä pöytään jaettavalla kortilla on noin 18 prosenttia (1:4,5). Pottikertoimella puolestaan tarkoitetaan pelaajalta vaaditun maksun ja olemassa olevan potin suhdetta. Jos

esimerkin potissa on 70 euroa (EUR), ja pelaajan täytyy maksaa 10 EUR nähdäkseen viimeisen kortin, on pottikerroin tällöin 70:10 tai 7:1. Pelin odotusarvo saadaan vertaamalla veto- ja pottikerrointa keskenään. Kyseisessä esimerkissä pelin odotusarvo on 4,55 EUR yhdeltä kädeltä. Jos peli toistetaan 11 kertaa, häviää pelaaja 9 kertaa 10 EUR ja voittaa kaksi kertaa 70 EUR. Pelaaja jää näin 50 EUR voitolle.

Jotta odotusarvon laskemisesta olisi pelaajalle hyötyä, on hänen kyettävä arvioimaan vastapelurilla kädessään olevan korttiyhdistelmän vahvuus suhteessa omaan käteensä. Jos kyseisessä esimerkissä vastapelurilla olisikin kädessään neloset²¹, olisi pelaajan yhden käden odotusarvo tällöin -10 EUR. Pokeripsykologialla onkin pokerissa suuri rooli, ehkä jopa suurempi kuin matematiikalla. Sillä tarkoitetaan vastapelaajan ajatusten analysoimista; sen selvittämistä, minkä korttiyhdistelmän pelaaja ajattelee vastapelurin kädessä olevan ja mitä vastapeluri ajattelee pelaajan ajattelevan hänen kädestään.²²

2.1.1. Pokerin lähi-ilmiöt

Pokerin luonnetta voidaan kuvata vertaamalla sitä muihin sattuma- ja taitoelementin omaaviin peleihin sekä urheiluun. Erilaiset pelit voidaan luonteensa perusteella jakaa kahteen ryhmään. Peleihin, joiden lopputulos määräytyy täysin sattuman sanelemana, sekä niihin, joiden lopputulokseen vaikuttaa myös pelaajan tiedot ja taidot. Täysin sattumasta riippuvia pelejä ovat esimerkiksi ruletti, keno, bingo sekä lotto. Näissä peleissä ei pelaajan tiedoilla tai taidoilla taikka sillä, minkälaista strategiaa hän käyttää ole minikäänlaista merkitystä pelin lopputuloksen kannalta. Taitoelementin omaavat pelit voidaan vielä jakaa peleihin, joissa pelaajan vastapelurina on ”kone”, joka ei vaihda strategiaansa kesken peliä, sekä niihin, joissa pelaajan vastapelurina on toinen ihminen. Edellisiin peleihin lukeutuu muun muassa blackjack. Siinä pelaajalla on mahdollisuus vaikuttaa pelin lopputulokseen käyttämällä strategiaa, joka minimoi vastapelurin, ”koneen”, edun. Jälkimmäisissä peleissä pelaajan ei puolestaan ole järkevää omaksua tiettyä strategiaa ja toimia ainoastaan tämän pohjalta. Näihin peleihin lukeutuu esimerkiksi shakki, bridge ja pokeri. Näissä peleissä ei ole olemassa optimaalista strategiaa, jolla pelaaja saisi pelin käännettyä lopullisesti omaksi edukseen. Rationaalinen vastapelaaja sopeuttaa aina pelinsä pelaajan strategiamuutoksiin.²³

²¹ Pakan kaikki neljä samanarvoista korttia, esim. hertta kolmonen, ruutu kolmonen, risti kolmonen ja pata kolmonen.

²² Sklansky: 236.

²³ Hannum & Cabot: 3 – 7.

Pokerissa taitoelementti dominoi tuurielementtiä. Pokerikirjallisuuden²⁴ lisäksi tämä on osoitettu useassa eri empiirisessä tutkimuksessa. Esimerkiksi Croson, Fishman ja Pope seurasivat 899:n ammattilaiseksi luokiteltavan pelaajan suoriutumista 81 turnauksessa vuosien 2001 ja 2005 välillä. Tutkimuksen mukaan pelaajan viimeaikaisten turnaussijoitusten perusteella voidaan ennakoida hänen menestymistään tulevissa turnauksissa. Croson ym. myös vertasivat pokerista saatuja tuloksia golfin ammattilaisturnauksista kerättyyn vastaavaan dataan ja totesivat, että ”*skill difference among top poker players are similar to skill differences across top golfers.*”²⁵

Dedonno ja Detterman puolestaan tutkivat pokerin taitoelementtiä seuraamalla pelaajia, joille ammattilainen oli opettanut perus pelistrategian sekä pelaajia, joille ei opetettu minkäänlaista strategiaa. Pelaajat, joita oli opastettu ammattilaisen toimesta, menestyivät paremmin kuin ilman opastusta pelanneet pelaajat.²⁶

Pokerin tuurielementti tulee kuitenkin esille keskittyttäessä ainoastaan yksittäiseen jakoon. Oletetaan esimerkiksi tilanne, jossa pelaajat A ja B pelaavat no-limit Texas Hold'emia. Pelaaja A:lla on kädessään kaksi ässää, hertta ja pata, joka on pelin paras mahdollinen aloituskäsi. Pelaaja B puolestaan löytää kädestään ruutu kakkosen ja risti seiskan, joka taas on pelin heikoin mahdollinen aloituskäsi. Ensimmäisellä panostuskierroksella pelaaja A päättää panostaa kaikki pelimerkkinsä. Pelaaja B maksaa panostuksen. Todennäköisyys sille, että pelaaja A voittaa käden on 87,24 prosenttia, 0,36 prosenttia jaoista päättyy tasapeliin ja pelaaja B:n taskuihin rahat päätyvät noin joka kahdeksas kerta. Tässä, ja muissa samankaltaisissa tilanteissa voidaan todeta, että sattumalla on suuri tai suurehko vaikutus pelin lopputulokseen. Tämänkaltaisia tilanteita esiintyy pokerissa kuitenkin suhteellisen harvoin. Hope, Mizelle ja McCulloch analysoivat tutkimuksessaan 103 miljoonaa pelattua Texas Hold'em pokerijakoa²⁷. Näistä jaoista noin 76 prosenttia ei edennyt vaiheeseen, jossa pelaajat näyttävät korttinsa toisilleen²⁸. Jäljelle jäävistä jaoista puolet, 12 prosenttia, voitti pelaaja, joka olisi myös voittanut jaon, jos kaikki pelaajat olisivat panostaneet ensimmäisellä panostuskierroksella kaikki pelimerkkinsä. Ts. ainoastaan 12 prosentissa jaoista parhaalla tai onnekkaimmalla aloituskädellä pelataan jako loppuun asti ja voitetaan se.

²⁴ Ks. esim. Sklansky: *The Theory of poker*; Doyle Brunson: *Super System*; Barry Greenstein: *Ace on The River*.

²⁵ Croson, Fishman & Pope 2008.

²⁶ Dedonno & Detterman 2008.

²⁷ Hope, Mizelle ja McCulloch 2009.

²⁸ Englanniksi showdown.

Dominoivan taitoelementin takia voidaan pokeri rinnastaa myös urheiluun. Perinteisesti urheilulla tarkoitetaan fyysispainotteisia liikuntasuorituksia, kuten esimerkiksi jalkapalloa, jääkiekkoa, tennistä tai sulkapalloa. Kielitoimiston sanakirjassa urheilu määritelläänkin seuraavanlaisesti: ”fyysisen kunnon ylläpitämiseksi, virkistykseksi t. sääntöjen mukaisena kilpailuna harjoitettavista liikuntamuodoista; myös huvi- t. kilpailumielessä harrastetuista suorituksista, joissa mekaanisten laitteiden t. eläinten osuus on merkittävä.”²⁹ Urheilu voidaan kuitenkin käsittää myös kielitoimiston määritelmää laajemmin. Tällöin urheiluksi katsotaan myös enemmän henkistä kuin fyysistä suorituskykyä vaativat lajit ja pelit, kuten shakki, bridge ja pokeri.³⁰ Varsinkin huippu-urheilun osalta voidaan pokeria luontevasti verrata vaikkapa Crosonin ym. tutkimuksessa käytettyyn golfiin, tai mihin tahansa muuhun perinteiseen urheilulajiin. Myös pokeria elannokseen pelaava kamppailee kunniasta ja rahapalkinnoista aivan samalla tavalla kuin vaikkapa ammattinyrkkeilijä. Pokerin voidaankin katsoa sijoittuvan urheilun ja rahapelien muodostaman kuvitellun janan, jonka toisessa päässä ovat täysin sattumasta riippuvat pelit ja toisessa taitopelit ja perinteiset urheilulajit, keskivaiheille.

Yhteiskunnassa pokeriin suhtaudutaan kuitenkin lähtökohtaisesti sattumapelinä. Kun urheilun edistämistä pidetään yhteiskunnassa arvokkaana tavoitteena sen positiivisten kansanterveydellisten vaikutusten sekä huippu-urheilun kansanidentiteettiä vahvistavan vaikutuksen takia, suhtaudutaan pokeriin ja muihin sattumaelementin omaaviin peleihin kielteisesti. Näiden pelien pelaamiseen kohdistuu moraalista paheksuntaa, joka ainakin osaksi juontuu pelaamisen yksilöille, heidän läheisilleen sekä yhteiskunnalle todetusti ja oletetusti aiheuttamista negatiivisista vaikutuksista. Vaikka haittavaikutusten syitä tai seurauksia taikka erilaisten pelimuotojen eroavaisuuksia haittojen suhteen ei ole vielä juurikaan tutkittu³¹, rakentuu useimpien valtioiden sattumapelejä koskeva sääntely ainakin muodollisesti kyseisten haittojen ehkäisemiseen³². Ennen pokerin yksityisoikeudellisen sääntelyn käsittelemistä käydään lyhyesti läpi, millaisia vaikutuksia rahapelitoiminnalla on yhteiskuntaan ja miten yhteiskunnassa siihen suhtaudutaan.

²⁹ Kielitoimiston sanakirja <http://www.kielikone.fi>.

³⁰ Ks. esim. Bäckström & Keskitalo 2008: 178.

³¹ ”Useimmiten ongelmapelaamista on lähestytty tarkastelemalla pelaamisen syitä. Sen sijaan pelaamisen haitallisista seuraamuksista tiedetään vielä hyvin vähän ja oletukset niistä perustuvat harvoin tieteellisiin tutkimustuloksiin.” Heikkilä, Laine & Salokoski 2009: 21.

³² Devaney 2009: 274.

2.2. Pokeri ja yhteiskunta

Rahapelejä pelaavat eivät aina käyttäydy rationaalisesti rahapelipalveluja hankkiessaan, vaan osan heistä on todettu kuluttavan palveluja siinä määrin, että heidän pelaamisesta aiheutuvat sosiaaliset, taloudelliset ja terveydelliset haitat ylittävät heidän pelaamisesta saamansa hyödyn. Haittojen seuraukset saattavat puolestaan heijastua yhteiskuntaan kustannuksina ulkopuolisten, esimerkiksi pelaajan läheisten ja lopulta veronmaksajien maksettavaksi. Sosiaali- ja terveysministeriön teettämässä tutkimuksessa peliongelmaiseksi luokiteltavia henkilöitä arvioidaan Suomessa olevan noin 65 000.³³ Arvio on kuitenkin vain yksi monien joukossa. Ongelmapelaajien tarkkaa lukumäärää on vaikeata saada selville, sillä eri tutkimukset ovat antaneet hyvin erilaisia tuloksia käytetystä ongelmankartoitusinstrumentista sekä ongelmapelaamisen ja hallitun pelaamisen välisen rajanvedon määrittämisestä riippuen.³⁴ Lisäksi usein tutkimustulokset perustuvat tutkittavien omaan ilmoittamiseen asian laidasta³⁵. Tämä saattaa johtaa liian positiivisen kuvan syntymiseen rahapelaamisesta ihmisten ollessa taipuvaisia ongelmien salailuun tai vähättelyyn sekä muistamaan vain saamansa voitot.³⁶ Eriasteista haittaa rahapelaamisen on kuitenkin arvioitu aiheuttavan 25 000 – 294 000 henkilölle, riippuen siitä, mitkä ja keille aiheutuvat haittavaikutukset otetaan laskelmassa huomioon.³⁷

Sosiaali- ja terveysministeriön teettämässä tutkimuksessa ongelmapelaajiksi luokiteltujen keskuudessa pelatuimpia rahapelejä olivat erilaiset lottoarvonnot, raaputusarvat, raha-automaatit ja veikkauksen päivittäiset arvontapelit. Pokerin osuus oli noin 4-5 prosenttia.³⁸ Tämän valossa pokerin aiheuttamat haittavaikutukset näyttäisivät olevan melko mitättömiä. Kuitenkin esimerkiksi Peluuriin³⁹ vuonna 2008 soitetuista puheluista noin 11 prosenttia koski Internet-pokeria.⁴⁰ Pokeri jakaakin vahvasti mielipiteitä ongelmien aiheuttajana. Kärjistäen ne, jotka saavat pokerista tuloja, pitävät toimintaa harmittomana aktiviteettina, kun taas pelihaittojen kanssa toimivat näkevät pokerin muiden rahapelien lailla ihmisten pelihaluun hyväksikäyttönä. Mielipiteiden jakautumisen syy-

³³ Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 3

³⁴ Heikkilä ym. 2009: 21.

³⁵ Näin myös Sosiaali- ja terveysministeriön teettämässä tutkimuksessa, jossa peliriippuvuuden arvioimiseksi käytetään South Oaks Gambling Screen (SOGS) erilliskysymyksiin perustuvaa kartoitusinstrumenttia. Vähintään kaksi kertaa kuussa pelaavat jotka saavat vähintään viisi SOGS pistettä luokitellaan ongelmapelaajiksi. Testin voi tehdä osoitteessa <http://www.paihdelinkki.fi/testaa/rahapelitesti>.

³⁶ Nikkinen 2008: 12–14, jossa Nikkinen käsittelee erilaisia yleisesti käytettyjä peliriippuvuuden tautiluokituksia.

³⁷ Nikkinen 2008: 20

³⁸ Sosiaali- ja terveysministeriö 2007: 57.

³⁹ Peluuri on valtakunnallinen peliongelmaisille ja heidän läheisilleen tarkoitettu auttava puhelin.

⁴⁰ Jaakkola 2008: 29.

nä lienee pokerin kaksinainen luonne. Pokerissa vaikuttavan sattumaelementin takia pelaajan on näet mahdollista voittaa suuria rahamääriä lyhyessä ajassa. Tämä houkuttelee peliongelmaan taipuvaisia yksilöitä myös pokeripöytiin. Taitoelementin vuoksi taidoltaan heikoimmat pelaajat taas karsiutuvat pois pokeripöydistä hyvin nopeasti. Monille nettipokeriongelmaiselle vaikeudet ovatkin syntyneet jo kuukausissa⁴¹.

Rahapelaamisesta mahdollisesti aiheutuvien haittojen vaikutukset eivät välttämättä rajoitu vain itse pelaajan ja hänen lähipiirinsä elämään, vaan ne saattavat ulottaa vaikutuksensa myös täysin ulkopuolisten arkeen. Potentiaalisia ulkoishaittojen ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi oheisrikollisuus, eli pelaamisen rahoittaminen rikoksilla hankitulla varallisuudella, rahanpesu sekä etärahapelaamiseen liittyvä tietoturvarikollisuus.⁴²

Ainakin osittain edellä mainittuihin haittavaikutuksiin liittyen on rahapelaamista pidetty yleisesti paheena ja sen on katsottu rappeuttavan yhteiskuntamoraalia. Murron ja Niemelän mukaan moraalisen paheksunnan juuret löytyvätkin tilanteista, joissa kortinpeleillä menetettiin oma ja suvun omaisuus.⁴³ Vielä nykyäänkin ajatukseen, jonka mukaan pelaamisella voitaisiin korvata ”oikea” työnteko, suhtaudutaan epäilevästi.⁴⁴ Yleisesti rahapelaamiseen liittyvät asenteet näyttäisivät kuitenkin vuosien saatossa pehmenneen ja pelaamisesta tulleen yleisesti hyväksytyä viihdettä sekä osa ihmisten jokapäiväistä arkea. Noin 87 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä suomalaisista on joskus elämänsä aikana kokeillut rahapelejä, ja vuonna 2006 heistä rahapeleihin osallistui noin 76 prosenttia⁴⁵.

2.3. Pokeri yksityisoikeudelliselta kannalta

Kuten muissakin EU-valtioissa, myös Suomessa on rahapelitoiminta siihen liittyvien haittavaikutusten vuoksi katsottu tarpeelliseksi asettaa tiukemman sääntelyn kohteeksi kuin taloudellisen toiminnan muodot yleensä.⁴⁶ Suomessa rahapelitoimintaa koskevan

⁴¹ Jaakkola 2008: 15.

⁴² Määttä 2008: 15.

⁴³ Murto & Niemelä 1993: 27.

⁴⁴ Ks. esim. hallituksen esitys arpajaislaiksi (197/1999), jossa todetaan, että ”yleisesti ei pidetä hyväksyttävänä sellaisen mielikuvan syntymistä, että pelaamisella voisi korvata työllä hankittavan toimeentulon. Arpajaisten toimeenpanon sallittavuuden tulee siten perustua lähinnä niiden viihdearvoon.”

⁴⁵ Sosiaali- ja terveysministeri 2007: 5. Ks. myös Heikkilä ym. 2009: 13, jossa todetaan viihde- ja rahapelaamisen välisen rajan hämärtyneen.

⁴⁶ Perustuslakivaliokunta totesi arpajaislakiesityksestä antamassaan lausunnossaan 23/2000vp, että elinkeinovapauden turvaavasta perustuslain 18 §:n 1 momentin pääsäännöstä poikkeamista voidaan pitää hyväksyttävänä, koska ”arpajaisten toimeenpano on... sellaista erityislaatuista taloudellista toimintaa, jonka luvanvaraistamista on pidettävä hyväksyttävänä arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi”.

sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että ihmisten pelihaluja hyväksikäytetään vain rajoitetussa määrin ja ainoastaan, jos toiminnasta yhteiskunnalle koituvat hyödyt muodostuvat mahdollisimman suuriksi haittojen jäädessä mahdollisimman vähäisiksi.⁴⁷ Rahapelien toimeenpaneminen onkin lähtökohtaisesti kiellettyä laissa säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Kysyntäpuoleen ei lainsäädännöllä puolestaan ole puututtu. Rahapelitoiminnan sääntely noudattaa samankaltaista kaavaa jokaisessa jäsenvaltiossa. Käytetyt lainsäädäntötekniikat kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi kuitenkin vaihtelevat valtioittain huomattavasti.⁴⁸

Moraalisesti hyväksyttävämmän vapaaseen kilpailuun verrattuna rahapelien toimeenpanon rajoittamisesta tekee se, että toiminnan tuotot käytetään yleishyödyllisen toiminnan, kuten urheilun, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen.⁴⁹ Sääntelyn justifiikaation lisäksi käytännöllä on myös fiskaaliselta kannalta huomattava merkitys. Sisäasiainministeriön rahapelipolitiikkaa käsittelevän julkaisun mukaan rahapelitoiminnan tuottojen ja rahapelien järjestäjän maksaman arpajaisveron⁵⁰ korvaaminen tuloverotuksella edellyttäisi noin 7,6 prosentin lisäystä tuloveron tuotossa.⁵¹

2.3.1. Arpajaislaki⁵²

Edellä mainittujen rahapelipoliittisten tavoitteiden toteuttamisen keskeisimpänä välineenä toimii vuonna 2001 voimaantullut arpajaislaki. Laista löytyvät säännökset rahapelien toimeenpanosta, toimeenpanon valvonnasta, rahapelien tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksesta sekä tuottojen käytön valvonnasta.⁵³

si, arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi sekä rikosten ja väärinkäytösten estämiseksi.”

⁴⁷ HE 179/1999: 3:1.

⁴⁸ Kerstens 2007: 10.

⁴⁹ Heikkilä, Laine & Salo esittävät mielenkiintoisen näkökulman kyseiseen rahapelisääntelyn justifiikaatioon liittyen. Vähävaraiset ovat alttiita lankeamaan ”helppoihin” rikastumismahdollisuuksiin ja tämän vuoksi he käyttävätkin suuren osuuden tuloistaan rahapelien pelaamiseen. Tämän perusteella on loogista ajatella, että rahapelit siirtävät kohtuuttomasti varallisuutta laajalta pelaajajoukolta harvoille toimiluvan haltijoille. Kysymys on siis pelijärjestäjän, ei pelaajan, rikastumisesta moraalisesti kyseenalaisin keinoin. Heikkilä, Laine & Salo. 2002: 1020 – 1021. Suomessa tosin suurin osa rahapelien tuotosta käytetään yleishyödylliseen tarkoitukseen, joten argumentti ei Suomessa ole yhtä vahva kuin maissa, joissa vastavaanlaista tapaa ei ole.

⁵⁰ Arpajaisverosta ks. s. 35.

⁵¹ Sisäasiainministeriö 2006: 2.

⁵² 1047/2001.

⁵³ Arpajaislain 1 §.

Arpajaislaissa rahapelit on jaettu raha-arpajaisiin ja tavara-arpajaisiin.⁵⁴ Raha-arpajaisilla tarkoitetaan toimintaa, johon osallistutaan vastiketta vastaan ja jossa osallistuja voi saada kokonaan tai osittain sattumaan perustuvan rahavoiton. Tavara-arpajaisissa puolestaan luonnollisesti arvotaan tavara-palkintoja.⁵⁵ Arpajaislain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ajanvietepelit, joissa voittona ei voi saada raha- tai tavara-palkintoja⁵⁶ sekä taitopelit ja urheilulajit, joissa tuurilla ei ole merkitystä toiminnan lopputuloksen kanssa. Sallitut arpajaisten toimeenpanemismuodot ovat lueteltu tyhjentävästi ja määritelty arpajaislain 3 §:ssä. Näitä ovat vedonlyöntipelit, veikkauspelit, raha-automaatit, kasinopelit, totopelit, arvauskilpailut ja bingopelit.

Pokerin on verotus- ja oikeuskäytännössä katsottu olevan 3 §:n 1 momentin 5 kohdan tarkoittama kasinopeli ja näin lukeutuvan arpajaislain soveltamisalaan.⁵⁷ Vuonna 2008 Helsingin hovioikeus totesi Pokerinpelaajat ry:n kokouksessa järjestetyn pokeriturnauksen arpajaislainmukaisuutta koskevan tapauksen ratkaisun perusteluissa, että ”*vaikka sattuman merkityksen on useiden pelien sarjassa osoitettu vähenevän ja taidon merkityksen lisääntyvän, korttien sattumanvaraisen jakaantumisen vuoksi taitavinkaan pelaaja ei voi kokonaan sulkea pois sattuman mahdollisuutta*”⁵⁸.

2.3.1.1. Lisenssijärjestelmä

Raha- ja tavara-arpajaisia saavat toimeenpanna ainoastaan ne Suomessa kotipaikkaansa pitävät yleishyödylliset yhteisöt, joille on hakemuksesta myönnetty asianmukainen lupa arpajaistoiminnan harjoittamiseen.⁵⁹ Lupa voidaan myöntää ainoastaan, jos arpajaisten järjestämisen tarkoituksena on varojen hankkiminen yleishyödyllisen toiminnan edistämiseen eikä järjestämisen katsota olevan yleisen edun kannalta ilmeisen epätarkoituksenmukaista.⁶⁰ Tavara-arpajaisten osalta luvan myöntää toimeenpanopaikan poliisilaitos toimialueellaan, ja laajemmalla alueella järjestettyjen arpajaisten osalta Poliisihallitus. Lupa voidaan myöntää enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan.⁶¹ Raha-arpajaisten

⁵⁴ Arpajaislain 3 §.

⁵⁵ Arpajaislain 2 § 1 mom.

⁵⁶ Ajanvietepeleistä säännellään viihdelaitelaissa (164/1995).

⁵⁷ Verohallinnon ohje dnro 1329/31/2008.

⁵⁸ Helsingin HO:n tuomio 10.4.2008 taltio 985. Tutkielmassa ei edes yritetä tarkemmin analysoida taito- ja tuuripelin rajanvetoa. Pääsääntöisesti kyseinen rajanveto ei edes liene aiheuttavan tulkintaongelmia. Pelit, kuten pokeri, ovat tästä kuitenkin poikkeuksena. Tulkinta lienee tällöin käytännössä perustuvan yhteiskunnassa ja asiaa ratkaisevan tahon mielessä vallitseviin tuntemuksiin rahapelaamista yleensä ja ratkaisun kohteena olevaa peliä kohtaan.

⁵⁹ Arpajaislain 5 & 6 §.

⁶⁰ Arpajaislain 7 §.

⁶¹ Arpajaislain 25 §.

toimeenpanemiseen luvan myöntää puolestaan valtioneuvosto viideksi vuodeksi kerrallaan.⁶² Lupa voidaan myöntää erikseen:

- raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen;
- raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoimintaan; ja
- totopelien toimeenpanemiseen.

Jokaiselle toiminnalle annetaan kerrallaan vain yksi lupa. Yksinoikeus kasinopelien toimeenpanemiseen on Raha-automaattiyhdistyksellä (RAY) vuoteen 2011 saakka. RAY ei kuitenkaan vielä tarjoa etärahapokeripalvelua. Kansallinen pokerisivusto on kuitenkin ollut jo jonkin aikaa suunnitteilla.⁶³

Muiden kuin asianmukaisen luvan saaneiden toimesta tapahtuva arpajaisten toimeenpano on kielletty arpajaislain 62 §:n 1 momentissa. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa kielletään lisäksi kyseisten arpajaisten arpojen, eli pokerin osalta turnaukseen osallistumiseen oikeuttavien lippujen, myyminen ja välittäminen tai tällaisten arpajaisten edistäminen julkaisemalla tai levittämällä mainosaineistoa tai muulla vastaavalla tavalla. Rikoslain (1051/2001) 17 luvun 16a §:n perusteella kieltoja rikkova syyllistyy arpajaisrikokseen, josta rangaistuksena on sakkoa tai vankeutta enintään kuudeksi kuukaudeksi. Lisäksi arpajaislain 64 §:ssä säädetään arpajaisrikkomuksesta, josta arpajaisten toimeenpanija voidaan tuomita sakkoon.

2.4. Rahapelit ja Euroopan unioni

Komissio selvitti jo vuonna 1989 yhteisön rahapelimarkkinatilannetta ja samalla valmisti ehdotusta direktiiviksi, joka olisi vaiheittain vapauttanut rahapelimarkkinat. Jäsenvaltiot kuitenkin suhtautuivat komission aikeisiin jyrkän kielteisesti, joten komissio keskeytti direktiivin valmistelun.⁶⁴ Rahapelitoiminta on jätetty myös myöhempien harmonisointitoimenpiteiden ulkopuolelle. Se ei esimerkiksi lukeudu palveluista sisämarkkinoilla (2006/123/EY) tai sähköisestä kaupankäynnistä (2000/31/EY) annettujen direk-

⁶² Arpajaislain 11 §.

⁶³ Tiainen 2009.

⁶⁴ Heikkilä ym. 2002: 1025.

tiivien soveltamisaloihin. Jäsenvaltiot ovatkin säilyttäneet laajan suvereniteetin rahapelitoimintaa koskevan sääntelyn suhteen.

Vaikka rahapelitoiminta on jätetty harmonisointitoimenpiteiden ulkopuolelle, soveltuvat perustamissopimuksen määräykset kuitenkin myös kyseiseen toimintaan. Vuonna 1992 EU-tuomioistuin antoi Iso-Britannian korkeimman oikeuden pyynnöstä ennakkoratkaisun *Lotteries and amusement actin*⁶⁵ yhteisön oikeuden mukaisuudesta, jossa se ennakkokokymyksenä pohti perustamissopimuksen suhdetta rahapelitoimintaan.⁶⁶ Vaikka tuomioistuin totesikin rahapelitoiminnan eroavan erityspiirteineen muista taloudellisen toiminnan muodoista, katsoi se rahapelitoiminnan olevan EY:n perustamissopimuksen 50 artiklassa (nykyinen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 57 artikla) tarkoitettua palvelutoimintaa. Esimerkiksi sillä, että toiminnasta saadut tuotot käytetään yleishyödyllisen toiminnan tukemiseen, ei ollut merkitystä rahapelitoiminnan taloudellista luonnetta pohdittaessa⁶⁷. EU-tuomioistuin on kuitenkin rahapelitoimintaa koskevassa oikeuskäytännössään jättänyt perustamissopimuksen 5 artiklan (esim. SEUT 69 art.) ilmaiseman toissijaisuusperiaatteen⁶⁸ mukaisesti jäsenvaltioille runsaasti toimivaltaa toteuttaa parhaaksi katsomaansa rahapelipolitiikkaa⁶⁹.

Palvelujen vapaasta liikkumisesta määrätään EU:n perustamissopimuksen 56 – 62 artikloissa (entiset EY 49 – 55 art.). Kuten muidenkin perusoikeuksien, myös palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteen tarkoituksena on yhteisön laajuisten sisämarkkinoiden toteuttaminen. Periaate takaa jäsenvaltion kansalaisille oikeuden päästä vapaasti toiseen jäsenvaltioon, oleskella siellä sekä harjoittaa tilapäisesti elinkeinoa samoin edellytyksin kuin jäsenvaltion omat kansalaiset. Lisäksi periaate koskee myös palvelun vastaanottajan oikeutta hankkia palveluja toisista jäsenvaltioista. Näitä oikeuksia rajoittavat kansalliset toimenpiteet ovat perustamissopimuksen 18 artiklan (entinen EY 12 art.) yleissäännöksen⁷⁰ ja 56 artiklan 1 kohdan perusteella kiellettyjä. Kiellettyjä ovat niin kansa-

⁶⁵ Suomeksi arpajais- ja huvi laki.

⁶⁶ Asia C-275/92, Schindler.

⁶⁷ Tapauksessa eri valtioiden hallitukset vetosivat myös voiton sattumanvaraisuuteen sekä siihen, että toiminta on useimmissa jäsenvaltioissa tiukasti säänneltyä.

⁶⁸ EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan 2 kohdassa todettiin, että ”*aloilla, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, yhteisö toissijaisuusperiaatteen mukaisesti toimii vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, jotka suunnitellun toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan tämän vuoksi toteuttaa paremmin yhteisön tasolla.*” Nykyisen SEUT 2 a artiklan 6 kohdan mukaan unionin toimivallan laajuus ja sen käyttöä koskevat säännöt määritetään perussopimusten kutakin alaa koskevissa määräyksissä.

⁶⁹ EU-tuomioistuin on muidenkin moraalisesti kyseenalaisten toimintojen, kuten abortin, prostituution ja huumekaupan, osalta jättänyt jäsenvaltioille runsaasti toimivaltaa. Devaney 2009: 274.

⁷⁰ Artiklan mukaan kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä. Määräyksen tarkoituksena on asettaa toisen jäsenvaltion kansalaiset tasavertaiseen asemaan omien kansalaisten kanssa. Artiklaa sovel-

laisuuteen perustuva avoin tai peitelty syrjintä⁷¹, kuin myös sellaiset syrjimättömät toimenpiteet, jotka kuitenkin johtavat palvelujen vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen.⁷² Perustamissopimuksen määräykset voivat saada merkitystä millä tahansa oikeudenalalla. Näin, vaikka jäsenvaltiot ovatkin pitäneet tiukasti kiinni kansallisesta verosuveriniteetistaan ja verotusta on harmonisoitu ainoastaan välillisen verotuksen ja joidenkin välitöntä verotusta koskevien erityiskysymysten osalta⁷³, on EU-tuomioistuin soveltanut perustamissopimuksen määräyksiä myös harmonisoimattomilla vero-oikeuden osaluilla. Laintulkitsijan saattaakin olla vaikeata arvioida niitä tilanteita, joissa syrjintä ja rajoituskielto saavat merkitystä.⁷⁴

Palveluiden liikkumisvapaus ei ole kuitenkaan täysin ehdoton. Avoimesti syrjivät toimenpiteet voivat olla oikeutettuja perustamissopimuksen 51 - 52 artiklojen (entiset EY 45 – 46 art.) perusteella niissä tilanteissa, joissa toiminta liittyy jatkuvasti tai tilapäisesti julkisen vallan käyttöön tai kun yleinen järjestys tai turvallisuus taikka kansanterveyden turvaaminen sitä vaativat. Tuomioistuin on oikeuskäytännössään luonut lisäksi nk. rule of reason- periaatteen, jonka perusteella myös peitelty syrjintä sekä ilman syrjintää tapahtuva palvelujen vapaan liikkuvuuden rajoitus voivat olla sallittuja, jos ne ovat perusteltavissa yleiseen etuun liittyvillä pakottavilla syillä.⁷⁵ Rajanveto avoimesti tai peiteltysti syrjivän sekä rajoittavan toiminnan välillä on häilyvää, ja saman tapauksen puitteissa tulee usein esille erilaisia oikeuttamisperusteita.⁷⁶ Jotta syrjivä tai rajoittava toiminta voitaisiin katsoa jonkun oikeuttamisperusteen perusteella sallituksi, on toiminnan täytettävä kaksi ehtoa. Sen on ensinnäkin oltava omiaan takaamaan sillä tavoiteltava päämäärä. Toiseksi toiminnan on toteuttava suhteellisuusperiaatteen vaatimus. Tällä tarkoitetaan sen arvioimista, onko sinänsä laillisten ja hyväksyttävien päämäärien to-

letaan vain tilanteisiin, joihin perusoikeuksia koskevat syrjintäkiellot eivät sovellu. Se voi tulla kyseeseen esimerkiksi vero-oikeudellisen säännöksen soveltaminen yhteydessä, jos säännöksen soveltaminen on riippuvainen henkilön kansalaisuudesta. Äimä 2003: 41 – 42.

⁷¹ Syrjinnällä tarkoitetaan tilannetta, jossa toisen jäsenvaltion kansalaista, luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, kohdellaan samanlaisessa tilanteessa erilalla tai erilaisessa tilanteessa samalla lailla verrattuna jäsenvaltion omiin kansalaisiin. Syrjintä voi olla luonteeltaan avointa tai peiteltyä. Avointa syrjintä on, kun toisen jäsenvaltion kansalaista kohdellaan avoimesti syrjivästi kansalaisuuteen perustuen. Peitelystä syrjinnästä puolestaan on kyse tapauksissa, joissa jäsenvaltion sinänsä neutraalin lainsäädännön tai muun säännöksen soveltaminen käytännössä johtaa samanlaiseen tilanteeseen.

⁷² Raitio 2006: 440 – 446.

⁷³ EU on antanut välittömästi verotusta koskien viisi direktiiviä: pääomaverodirektiivi (2008/7/EY), emotyryhtiödirektiivi (90/435/ETY, jonka soveltamisalaa on laajennettu direktiivillä 2003/123/EY), säästödirektiivi (2003/48/EY), korko-rojaltidirektiivi (2003/49/EY) ja yritysrajestelydirektiivi (90/434/ETY).

⁷⁴ Raitio 2006: 36.

⁷⁵ Ojanen & Haapea 2007: 149 – 150; Raitio 2006: 446 – 452.

⁷⁶ Ojanen & Haapea 2007: 152. EU-tuomioistuin on viimeaikaisessa oikeuskäytännössään vältellyt sen arvioimista, ovatko tarkasteltavat kansalliset säännökset syrjiviä. Se on ollut valmis tarkastelemaan yleistä etua koskevien tavoitteiden kannalta myös sellaisia kansallisia toimenpiteitä, joita on voitu pitää avoimesti syrjivinä. Kaila 2003: 307.

teuttamiseen mahdollisesti käytetty liiallisia keinoja. Jäsenvaltion on esitettävä tuomioistuimelle toimen oikeasuhtaisuutta koskeva selvitys.⁷⁷

EU-tuomioistuin on pitänyt suhteellisuusperiaatteen mukaisina myös rahapelitoimintaan liittyviä jäsenvaltioiden toimenpiteitä, jotka ovat rajoittaneet kyseisten palvelujen vapaan liikkuvuutta. Tuomioistuin katsoi asiassa Schindler, joka ei vielä välittömästi koskenut rahapelimonopoleja⁷⁸, että rahapelitoimintaan liittyvien erityispiirteiden vuoksi jäsenvaltioiden viranomaisilla tulee olla riittävä harkintavalta päättää pelaajien suojelemiseksi ja järjestyksen ylläpitämiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Tällaiset mahdollisesti syrjivät tai rajoittavat toimenpiteet voidaan tuomioistuimen mukaan 49 artiklasta (nykyinen SEUT 56 art.) huolimatta oikeuttaa, jos ne ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Tuomioistuin perusteli linjaansa muun muassa sillä, että rahapelejä toimeenpanemalla tai niihin osallistumalla on mahdollista ansaita huomattavia rahamääriä, jonka vuoksi toimintaan liittyy suuri rikosten ja petosten sekä muiden rahapelihaittojen vaara. Tuomioistuin huomioi tässä kohtaa myös sen, että rahapelitoiminnalla voidaan merkittävällä tavalla rahoittaa aatteellista tai yleisen edun mukaista toimintaa, kuten yhteiskunnallista toimintaa, hyväntekeväisyystyötä, urheilua tai kulttuuria. Tätä seikkaa ei sen mukaan kuitenkaan voida yksinään pitää rajoitusten objektiivisena oikeuttamisperusteena.

Asiassa Läärä⁷⁹ oli puolestaan jo kysymys siitä, oliko kansallisen rahapelimonopolin salliva lainsäädäntö yhteisön oikeuden mukainen. Ratkaisun perusteluissa tuomioistuin toisti asiassa Schindler esiin tulleet näkökohdat rahapelitoiminnan erityispiirteistä, jonka jälkeen tuomioistuin pohti, olisivatko monopolijärjestelmästä aiheutuvat rajoitukset suhteellisuusperiaatteen mukaisia. Tuomioistuin totesi, etteivät perustamissopimuksen määräykset olleet esteenä sellaiselle järjestelmälle, jossa yhdellä ainoalla julkisella toimijalla on toiminnan harjoittamiseen yksinoikeus. Ratkaisuehdotuksen tehnyt La Pergola oli tuomioistuimen kanssa kuitenkin eri mieltä. Hän katsoi, että monopolijärjestelmällä tavoiteltavaan päämäärään oli mahdollista päästä vähemmän palvelujen liikkumisen vapautta rajoittavin toimenpitein. Pergolan mukaan se, että ”*monopolin korvaamisesta muulla kuin yksinoikeuteen perustuvalla lupajärjestelmällä aiheutuisi vähemmän rajoit-*

⁷⁷ Raitio 2006: 243 – 245.

⁷⁸ Tapauksessa Iso-Britannian Lotteries and amusement act hyväksyi vain pienet paikalliset arpajaiset. Suuret, koko maan kattavat arpajaiset olivat kiellettyjä. Suoria johtopäätöksiä ei näin voida tehdä kansallisten rahapelimonopolioiden yhteisön oikeuden mukaisuudesta.

⁷⁹ Asia 124/97, Läärä.

*tuksia palvelujen tarjoamisen vapauteen, on niin selvää, ettei tätä ole tarpeen selostaa laajemmin*⁸⁰.

Asioiden Schindler ja Läärä jälkeen tuomioistuin on antanut useita rahapelitoimintaa koskevia ratkaisuja, joissa se on tarkentanut oikeuttamisperusteiden soveltamisalaa suhteessa kansallisiin syrjiviin tai rajoittaviin toimiin⁸¹. Ratkaisuissaan tuomioistuin on painottanut ennen kaikkea sitä, että jäsenvaltion syrjivillä tai rajoittavilla toimilla tulisi tosiasiaassa pyrkiä vähentämään mahdollisuuksia pelata rahapelejä.⁸² Tilanne ei ole vielä kuitenkaan kaikilta osin selvä. Tulkintaongelmia aiheuttaa ensinnäkin hyvin avoin suhteellisuusperiaatteen käsite, jonka toteutuminen on jakanut vahvasti mielipiteitä. Tulkintaongelmia on myös omiaan aiheuttamaan se, ettei rahapelitoiminnan erityisluonteesta johtuen tulkinta-apua ole helposti saatavilla muusta palvelujen vapaata liikkumista koskevasta oikeuskäytännöstä.⁸³

2.5. 2000-luku ja etärahapelaaminen

Kun vielä 1990-luvulla rahapelipolitiikan toteuttaminen oli puhtaasti kansallinen asia, ja valtiot pystyivät harjoittamaan rahapelipolitiikkaansa ilman merkittäviä ulkopuolisia häiriötekijöitä, on 2000-luku tuonut tullessaan globaalit etärahapelimarkkinat. Kehityksen myötä valtioiden rahapelipoliittisten tavoitteiden tehokas toteuttaminen on käynyt huomattavasti hankalammaksi, ellei jopa mahdottomaksi.

Internetissä tapahtuva etärahapelitoiminta on riippumatonta siihen osallistuvien maantieteellisestä sijainnista. Kun pelaaja haluaa ottaa osaa internetin välityksellä toimeenpantavaan pokeripeliin, ottaa hän tietokoneeseensa liitetyn modeemin avulla yhteyden pokeripelejä toimeenpanevan yhteisön palvelimeen, joka tämän jälkeen hoitaa kaikki toimeenpanoon oleellisesti liittyvät toiminnot, kuten sopimuksen teon, rahansiirron ja pokeriohjelmiston, joka ohjaa pelaajat ympäri maailmaa saman pokeripöydän ympärille sekä jakaa kortit, ylläpidon. Sillä, missä pelaaja ja etärahapeliyhteisön palvelin tai palvelimet fyysisesti sijaitsevat, ei ole toiminnan kannalta merkitystä. Etärahapeliyhteisöt ovatkin organisoineet toimintansa siten, että rahapelitoiminnot ovat sijoitettu ns. rahapeliparatiiseihin, joissa toimintaan kohdistuu alhainen verorasitus ja joista käsin yhteisön on mahdollista toimeenpanna pelejä globaalisti. Yritykset rajoittaa tai estää rahapelipa-

⁸⁰ Julkisasiamies La pergolan ratkaisuehdotus Asiaan 124/97, Läärä.

⁸¹ Asiat Zenatti 1999 (C-67/98), Anomar 2003 (C-6/01), Gambelli 2003 (C-243/01), Lindman 2003 (C-42/02), Placanica 2007 (C-338/04), Unibet 2007 (C-432/05), UNIRE 2007 (C-260/04).

⁸² Swiss Institute of Comparative Law 2006: 26.

⁸³ Määttä 2008: 29 – 30.

ratiiseista käsin toimeenpantuihin rahapeleihin osallistumista ovat tuomittu epäonnistumaan. Laine onkin verrannut verkossa tapahtuvan toiminnan kontrollointiyrityksiä mahdollittomaan tehtävään sitoa atomi ja bitti toisiinsa⁸⁴.

EU:n jäsenvaltioiden reagointistrategiat tilanteeseen voidaan karkeasti jakaa rahapeli-markkinoiden vapauttamiseen sekä etärahapelitoiminnan rajoittamiseen taikka kieltämiseen tähtääviin toimiin.⁸⁵ Voidaan myös puhua alue- tai lähdevaltioperiaatteen soveltamisesta. Alueperiaatetta soveltava valtio pyrkii suojelemaan rahapelijärjestelmäänsä puuttumalla ulkomailla, esimerkiksi rahapeliparatiiseissa harjoitettavaan toimintaan, joka ulottaa vaikutuksensa myös kyseisen valtion alueelle. Lähdevaltioperiaatteen mukaan valtio taas tunnustaa toisen valtion suvereniteetin säännellä kyseisen valtion alueella tapahtuvaa toimintaa.⁸⁶ Direktiivissä sähköisestä kaupankäynnistä, jonka tarkoituksena on varmistaa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla, sovelletaan juuri perustamissopimuksen 56 artiklassakin (entinen EY 49 art.) ilmaista lähdevaltioperiaatetta.⁸⁷ Koska rahapelitoiminta on kuitenkin rajattu direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle, voitaneen toimintaan soveltaa myös alueperiaatetta⁸⁸.

Alueperiaatteen soveltaminen ei kuitenkaan ole loppuun asti vietynä mahdollista. Varsinkin tilanteissa, joissa rahapelitoiminnalla ei ole valtioon muuta fyysistä tai henkilölistä liittymää kuin pelaaja ja hänen modeeminsa, muodostuu ongelmaksi valtion kompetenssin puute asettaa lainrikkokja rikosoikeudelliseen vastuuseen. Kompetenssin puuttuessa on kansallisen lainsäädännön tehokkuus pyritty joissakin valtioissa turvaamaan sopimusoikeudellisen keinoin taikka juuri etärahapelitoimintaa kontrolloimalla, esimerkiksi pyrkimällä estämään maksujenvälitys tai tietoliikenneyhteydet rahapelisivustoille. Myös kyseisiin keinoihin liittyy kuitenkin runsaasti ongelmia.⁸⁹

⁸⁴ Laine 1998: 42.

⁸⁵ Määttä 2008: 9 – 10.

⁸⁶ Rahapelitoiminnan osalta periaatteiden soveltumista on pohtinut mm. Devaney: 2009: 275 – 277.

⁸⁷ Resitaali 22.

⁸⁸ Komissio on kuitenkin vuonna 2003 ilmaissut harkitsevansa rahapelitoiminnan sisällyttämistä direktiivin soveltamisalaan. Lehdistötiedotteessaan (IP/03/1580) komissio totesi, että “*Online gambling, which is currently outside the scope of the Directive, is a new area in which action may be required because of significant Internal Market problems - see for example Case C-243/01s of the European Court of Justice (ECJ press release CJE/03/98), concerning criminal proceedings in Italy against persons collecting Internet bets on behalf of a bookmaker legally licensed in the UK. The Commission will examine the need for and scope of a possible new EU initiative. In addition, the Commission is examining a number of complaints it has received concerning cross-border gambling activities.*” Vielä tähän päivään mennessä muutosta ei kuitenkaan ole tapahtunut.

⁸⁹ Devaney 2009: 275 – 278. Ks. ongelmista jäljempänä s. 28 - 29.

Arpajaislain suhdetta ulkomailla toimeenpantaviin etärahapeleihin pohdittiin vuositu-
hannen vaihteessa lain valmisteluvaiheessa. Voimaantullut laki jäi kuitenkin tältä osin
köykäiseksi, vaikka valmisteluvaiheessa esitettiin myös melko radikaaleja ratkaisuvai-
toehtoja. Hallituksen esitykseen sisältyi tuolloin voimassa olevan lain 62 §:n 2 momen-
tin 1 kohdan mukainen säännös, 62 §:n 2 momentin 2 kohta, joka olisi kieltänyt arpojen
myymisen ja välittämisen ulkomailla toimeenpantaviin arpajaisiin sekä tällaisten arpa-
jaisten edistämisen, esimerkiksi mainostamalla. Säännöksen oli esityksen mukaan tar-
koitus kohdistua muuhun kuin arpajaiset toimeenpanevaan tahoon.⁹⁰ Perustuslakivalio-
kunta katsoi esityksestä antamassaan lausunnossaan ulkomailla toimeenpantavien arpa-
jaisten edistämiskiellon olevan kyseenalainen perustuslain (731/1999, PL) 12 §:n 1
momentissa turvatun sanavapauden kannalta, eikä sitä valiokunnan mukaan voitaisi
käsitellä normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä. Valiokunnan mukaan riittävää oli, että
lailla säädetään rangaistavaksi ulkomailla toimeenpantavien arpajaisien arpojen myymi-
nen ja välittäminen. Etärahapelien osalta valiokunta katsoi kuitenkin, että kyseisen toi-
minnan sekä kansallista että kansainvälistä sääntelytarvetta ja – mahdollisuuksia olisi
tarpeellista selvittää vielä erikseen.⁹¹

Tämän jälkeen hallituksen alkuperäinen esitys muotoutui hallintovaliokunnan käsitte-
lyssä siten, että 62 §:n 2 momentin 2 kohta poistettiin ja tilalle lisättiin uudet 2 §:n 3
momentti sekä 5 §:n 2 momentti, jotka kuuluivat seuraavasti⁹²:

*”Mitä tässä laissa säädetään arpajaisista, koskee myös 1) ulko-
mailla toimeenpantavia arpajaisia siltä osin kuin niiden arpoja
myydään tai välitetään Suomessa” (2 §:n 3 momentin 1 kohta)*

*”Arpajaiset, joihin osallistutaan puhelimen, internetin tai muun
niihin verrattavantietoteknisen sovellutuksen välityksellä, katso-
taan toimeenpannuksi myös Suomessa, jos pelaaja voi osallistua
niihin Suomessa.” (5 §:n 2 momentti)*

Perustuslakivaliokunta katsoi muutoksista antamassaan lausunnossa⁹³, että arpojen
myymistä ja välittämistä koskevaa kieltoa olisi varsin hankalaa soveltaa 5 §:n 2 momen-
tissa tarkoitettuihin etärahapeleihin. Myymisen ja välittämisen käsitteet ovat etärahape-
litoiminnan kontekstissa hyvin tulkinnanvaraisia, ja valiokunta katsoikin, ettei säännös-

⁹⁰ HE 197/1999 62 §:n yksityiskohtaiset perustelut.

⁹¹ PeVL 23/2000 vp.

⁹² HaVM 10/2001 vp.

⁹³ PeVL 22/2001vp.

kokonaisuus tältä osin ollut rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen liittyvän täsmällisyysvaatimuksen kannalta riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen. Epäselväksi esimerkiksi jäi, miten tietoteknisiä palveluja etärahapelien toimeenpanijoille tarjoavan operaattorin olisi toimittava, jottei sitä voitaisi epäillä arpojen myymisestä, välittämisestä tai arpajaisten edistämisestä. Lisäksi valiokunta katsoi jo 5 §:n 2 momentin yksinään olevan tehoton ja vaikutuksiltaan ennalta arvaamaton ja näin rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen vastainen. Kannanottonsa jälkeen valiokunta vielä toisti aikaisemman kantansa etärahapelitoiminnan kansallisen ja kansainvälisen sääntelymahdollisuuksien selvittämisen tarpeesta.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen hallintovaliokunta päätyi lopulta välineneutraalisuuden kannalle. Internet on valiokunnan mukaan vain väline, joka mahdollistaa arpajaisten toimeenpanon uudella tavalla, eikä tälle jakelukanavalle tule antaa muista jakelukanavista poikkeavaa merkitystä.⁹⁴ Ehdotettu 5 §:n 2 momentti jätettiin näin pois lopullisesta laista ja etärahapelitoiminnan aiheuttamien ongelmien ratkaiseminen siirrettiin hamaan tulevaisuuteen⁹⁵. Voimassa olevassa arpajaislaissa etärahapelaamista voidaan verrata tilanteeseen, jossa pelaaja lähtee Japaniin ostamaan arpaa ja raaputtaa sen vasta palattuaan takaisin Suomeen. Internetissä arvan ostaminen vain tapahtuu huomattavasti nopeammin.

Tilanne ei kuitenkaan ole aivan näin selkeä. Jos nimittäin Japanissa toimeenpannut arpajaiset ovat selkeästi suunnattu Suomen markkinoille, on mahdollista, että ne katsottaisiin toimeenpannuksi myös täällä. Tällainen johtopäätös voidaan tehdä korkeimman oikeuden (KKO) Ahvenanmaan raha-automaattiyhdistystä (PAF) koskevaan tapaukseen antaman ratkaisun perusteella⁹⁶. Tapaus oli käsiteltävänä samanaikaisesti uuden arpajaislain valmistelun kanssa, ja siinä kiinnitettiin huomiota nimenomaan siihen, mitä toimeenpanolla katsotaan Internet-ympäristössä tarkoitettavan. Myös vanhassa arpajaislaissa (491/1965) oli arpajaisten toimeenpano ilman asianmukaista lupaa kiellettyä.

Tapauksessa PAF oli Ahvenanmaan maakunnasta käsin toimeenpannut etärahapelejä siten, että myös valtakunnassa asuvien oli mahdollista ottaa niihin osaa. PAF:n rekisteröityneistä pelaajista noin 29 800 asui manterella ja noin 1000 Ahvenanmaalla. PAF oli myös aktiivisesti markkinoinut pelejä Suomeen, kääntänyt sivuston suomen kielelle sekä mahdollistanut rahansiirron Suomalaiselta pankkitililtä atk-maksujärjestelmän

⁹⁴ HaVM 25/2001vp.

⁹⁵ Hallintovaliokunnan esittämä 2 §:n 3 momentti otettiin kuitenkin lakiin mukaan.

⁹⁶ KKO 2005:27.

kautta PAF:n pelitilille. Lisäksi sivustolle rekisteröityminen edellytti Suomalaista henkilötunnusta. Näillä perusteilla KKO katsoi arpajaisien olevan toimeenpannut myös valtakunnan alueella. Sille, että arpajaiset mahdollisesti oli toimeenpantu Ahvenanmaan maakunnasta käsin, ei KKO antanut merkitystä. PAF:n toimitusjohtajan, markkinointipäällikön ja hallituksen puheenjohtajan katsottiin näin syyllistyneen arpajaisrikokseen.

Tapauksessa KKO kumosi hovioikeuden päätöksen, joka oli katsonut, ettei rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta johtuen arpajaisia voitu katsoa toimeenpannuksi myös mantereella. KKO puolestaan tulkitsi lakia hyvin teleologisesti kiinnittämällä huomion arpajaislain tarkoitukseen turvata kansallisten monopolitoimijoiden aseman säilyminen. Se katsoi, että ratkaisu on laillisuusperiaatteen kannalta hyväksyttävä, koska se oli PAF:n kannalta kohtuullisesti ennustettavissa⁹⁷. Tapaus PAF lienee jäävän erityistapaukseksi. Toimeenpanon käsitettä ei nimittäin liene mahdollista venyttää tapaus PAF:sta ilmenevää määritelmää pidemmälle ilman rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen asettamien rajojen ylittämistä, eikä PAF:n kaltaista toimijaa, jonka toiminta suuntautuisi yhtä selkeästi Suomen markkinoille, liene enää ilmaantuvan.

⁹⁷ Vrt. edellä PeVL 22/2001 vp.

3. POKERIVOITON VEROTUKSEN YLEISET PERIAATTEET

3.1. Tuloverolain tulokäsitteestä – pokerivoiton veronalaisuus

Tulokäsitteen selvittämisessä on kyse verotuksen laajuuskysymyksen ratkaisemisesta. Tuloverotus on nettoverotusta. Tässä luvussa laajuuskysymystä tarkastellaan tulojen osalta, ja neljännessä luvussa perehdytään tuloista vähennettäviin menoihin.

Yleisesti tulokäsitteen määrittelemisen riippuu suurelta osin siitä, millaisen toiminnan yhteydessä se tapahtuu. Ei ole olemassa mitään yleisesti sovellettavaa universaalia tuloteoriaa ja sitä vastaavaa tulokäsitettä, vaan vero- ja talousteoreetikot ovat historian saatossa kehittäneet erilaisia tuloteorioita ja tulokäsitteitä, jotka palvelevat erilaisia tarkoituksia.⁹⁸ Esimerkiksi kansantulolaskelmia tehtäessä käytetään erilaista tulokäsitettä kuin henkilökohtaista verotettavaa tuloa määritettäessä. Edes vero-oikeuden sisällä eivät eri verolakien tulokäsitteet ole yhtenäisiä, vaan jokaisella verolailla on käytännössä oma tulokäsitteensä. Tuloverolaeista ainoastaan elinkeinoverolain (360/1968) taustalla vaikuttaa tietty yksittäinen tuloteoria, meno-tulo-teoria, jonka tulokäsitteestä elinkeinoverolaki on tosin ajautunut kauemmaksi lakiin tehtyjen muutosten takia⁹⁹. TVL:n ja maatalouden tuloverolain (543/1968) taustalta tällaista teoriaa ei voida tunnistaa, vaan niiden tulokäsitteet ovat muodostuneet pitkälti lainsäätäjän harkinnan ja oikeuskäytännön tuloksena.¹⁰⁰

Tuloverolakien tulokäsitteiden ääriviivat voidaan määritellä kolmen reunaehdon avulla:

- 1) Ensinnäkin tulon pitää olla saatu rahana tai rahanarvoisena etuutena. Verovelvollista ei näin veroteta fiktiivisestä palkasta, korosta tai muusta tulosta, jota verovelvollinen ei tosiasiaassa ole saanut.
- 2) Toisen reunaehdon muodostaa tulon vastikkeellisuus. Vastikkeettomat saannot, kuten lahjat tai perinnöt eivät lukeudu tuloverolakien tulokäsitteisiin.
- 3) Vastikkeen pitää lisäksi olla ulkopuoliselta saatua ja sille on oltava mahdollista määrittää markkina- tai vaihtoarvo. Tiivistäen veronalaisessa tulossa on siis kysymys raha- tai rahanarvoisesta vastikkeesta, joka saadaan ulkopuoliselta taholta. Reunaehdot täyttä-

⁹⁸ Eräät merkittävät tulokäsitettä tutkineet henkilöt ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että tulon täsmällinen määrittäminen saattaa olla mahdotonta. Veroteoreetikot ovat kuitenkin kehittäneet malleja siitä, mitä voitaisiin pitää hyvänä tulokäsitteenä. Tunnetuin käsitteen muotoilu lienee Haig-Simonsin tulokäsite, joka määrittelee henkilön vuosituloksi kulutukseen käytettyjen resurssien arvon lisättyä hänen varojensa markkina-arvon lisäyksellä. Tuloon luetaan näin juoksevien tulojen ja rahanarvoisten etuuksien lisäksi varallisuuden realisoitumaton, inflaatio korjattu lisäys. Käsitettä ei kuitenkaan ole otettu sellaisenaan veronmaksukykyisyyttä osittavaksi tuloksi. Knuutinen 2006: 798 – 799.

⁹⁹ Wikström 2008: 9

¹⁰⁰ Tuloverolakien tulokäsitteistä mm. Andersson 2004: 34 – 35; Andersson 2006: 111 – 115 & 120 – 125; Myrsky 1995: 44 – 45; Wikström 2008: 146 – 149 & 180 – 181.

vien etuuskien osalta tulokäsitteitä määrittää vielä realisoinnin ja nominalismin periaatteet. Realisointiperiaatteen mukaan tulokäsite ei sisällä varojen realisoitumatonta arvonnousua. Omaisuuden arvonnousut eivät näin lukeudu verolakien tulokäsitteisiin¹⁰¹. Nominalismilla puolestaan tarkoitetaan sitä, ettei rahanarvon muutoksia oteta veronalaista tuloa laskettaessa huomioon^{102 103}.

Tuloverolakien veropohjia voidaan kuvailla laajaksi, ts. tulon ollakseen veronalaista ei tarvitse olla säännönmukaista tai sen lähteen vakiintunut. TVL:n osalta laajaa veropohjaa ilmentää myös 29 §:n 1 momentin tulon veronalaisuutta koskeva yleissäännös, jonka mukaan verovelvollisen veronalaista tuloa ovat hänen ”*rahana tai rahanarvoisena etuutena saamansa tulot*”¹⁰⁴. TVL:n osalta reunaehtoien rajaamaa tulokäsitettä kuitenkin täydentävät ja tarkentavat useat säännökset, joissa taloudellisessa mielessä selvästi tulona pidettävät erät ovat käytännön, hallinnollisten, sosiaalisten, taloudellisten tms. syiden perusteella osaksi tai kokonaan säädetty verovapaiksi. Tällaisia tuloja ovat muun muassa perhe- ja perintöoikeudelliset suoritteet¹⁰⁵, oman asunnon luovutusvoitot¹⁰⁶ sekä 89 §:ssä tarkoitettujen luonnontuotteiden ja äidinmaidon luovutuksesta saadut korvaukset.

3.1.1. Arpajaisvoitot

Myös pokeri- ja muut arpajaisvoitot jäävät osittain TVL:n tulokäsitteen ulkopuolelle. TVL 85 §:n mukaan nimittäin:

”arpajaisverolain 2 §:ssä tarkoitetuista tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa sen lainsäädännön mukaisesti toimeenpannuista arpajaisista saatu voitto ei ole veronalaista tuloa. Veronalaista tuloa on kuitenkin voitto, jota voidaan pitää kohtuullisena vastikkeena jostakin suorituksesta tai ennakkoperintälaissa tarkoitettuna palkkana.”

¹⁰¹ Elinkeinotulon verotuksessa poikkeuksen periaatteesta muodostaa kuitenkin vakuutuslaitosten kirjanpidossaan tekemät sijoitusomaisuuden arvonnousut, jotka ovat EVL 5 §:n 6 k. mukaan veronalaista elinkeinotuloa.

¹⁰² Inflaatio otetaan progressiivisella verokannalla verotettavien tulojen osalta huomioon vuotuisin inflaatiotarkastuksin. Pääomaverotuksen osalta inflaation vaikutusta torjutaan alhaisen veroasteen turvin (28 % vuonna 2010).

¹⁰³ Wikström 2006: 146 – 149.

¹⁰⁴ Esimerkiksi prostituoidun saama vastike sukupuolilyhteyden tarjoamisesta on katsottu veronalaiseksi tuloksi. (KHO 1984 II 560) EVL 4 §:ssä on elinkeinotuloa koskeva samankaltainen säännös: ”*Veronalaista elinkeinotuloja ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot.*”

¹⁰⁵ TVL 51 §.

¹⁰⁶ TVL 48 §:n 1 kohta.

Edellä toisessa luvussa käsiteltiin jo sitä, minkälaisia toimintoja voidaan mahdollisesti pitää arpajaisina ja huomattiin, että pokerin on katsottu täyttävän nämä kriteerit. Käytännössä TVL 85 § tarkoittaaakin sitä, että Suomessa tai muussa Euroopan talousalueen (ETA) valtiossa toimeenpannuista pokeripeleistä saadut voitot ovat pelaajille verovapaata tuloa. ETA-valtioita ovat EU-maiden lisäksi Norja, Islanti ja Liechtenstein. Muista kuin kyseisistä valtioissa toimeenpannuista arpajaisista saadut voitot ovat verotuskäytännössä katsottu olevan pelaajalle veronalaista ansiotuloa¹⁰⁷.

Jotta tulo voitaisiin katsoa arpajaisvoitoksi, tulee tulon saamisen perustua sattumanvaraiseen valintaprosessiin, jonka perusteella valittu henkilö taikka henkilöt palkitaan muita toimintaan osallistujia arvokkaammalla etuudella. Arpajaisvoittona ei voitane pitää sellaista etuutta, jonka kaikki toimintaan osallistuneet ovat saaneet. Arpajaisvoittoa ei myöskään ole toimintaan osallistumisesta maksettu palkkio, kuten julkisuuden henkilölle maksettu korvaus pokeriturnaukseen osallistumisesta taikka pelaajan työnantajan järjestämästä pokeripelistä saama voitto¹⁰⁸.

Urheilutulosta arpajaisvoiton erottaa arpajaistoimintaan liittyvä arpajaislain mukainen sattumaelementti. Aina ei kuitenkaan ole selvää, onko verovelvollisen saama palkinto urheilemisen perusteella saatua tuloa taikka arpajaisvoitto. Esimerkiksi jos arvontaan osallistuminen edellyttää vaativaa urheilusuoritusta eikä kaikkien näin ole mahdollista tavoitella arvottavaa etuutta, ei kyseessä liene olevan arpajaisvoitto¹⁰⁹.

3.2. Suomesta ja muualta ETA-alueelta saadut arpajaisvoitot

Arpajaisvoittojen verovapauden syntymiseen ja sen kehitykseen ovat vaikuttaneet hallinnolliset ja EU-oikeudelliset intressit, joiden vaikutuksesta arpajaisvoittoverotus on käynyt läpi kolme merkittävää kehitysvaihetta: arpajaisverolain säätämisen, lain muuttamisen sekä arpajaisvoittoverotuksen saattamisen EU aikakauteen. Seuraavaksi tätä kehitystä tarkastellaan tarkemmin pyrkien samalla tarkentamaan voittojen verovapauden soveltamisalaa.

¹⁰⁷ Verohallinnon ohje dnro 1329/31/2008.

¹⁰⁸ Työnantajan järjestämistä arpajaisista saatujen voittojen verotuksesta ks. jäljempänä s. 34 – 35.

¹⁰⁹ Eskelinen 1995: 126.

3.2.1. Arpajaisverolain säätämisen syyt ja seuraukset

Arpajaisvoitot eivät siis aina ole olleet pelaajalle verovapaata tuloa. Vielä vuoteen 1971 asti arpajaisvoitto oli saajalleen veronalaista tuloa kunnallisverotuksessa. Valtionverotuksessa voittojen kuuluminen tulokäsitteeseen riippui arpajaisten laadusta ja voiton suuruudesta¹¹⁰. Järjestelmästä kuitenkin luovuttiin verojen kanton liittyvien hallinnollisten vaikeuksien takia, ts. verovelvolliset eivät olleet ilmoittaneet arpajaistulojaan. Ongelman ratkaisuksi vuonna 1971 voimaantulleessa arpajaisverolaissa (259/1970) säädettiin arpajaisten toimeenpanijalle velvollisuus suorittaa voitosta veroa pelaajan puolesta arpajaisveron muodossa. Pelaaja oli siis lain mukaan muodollisesti verovelvollinen, mutta arpajaisveron suoritusvelvollisuus oli käännetty arpajaisten toimeenpanijalle.¹¹¹ Arpajaisveron suuruus määräytyi tuolloin ansiotuloverotuksen mukaisesti progressiivisen, voiton määrän mukaan porrastetun asteikon perusteella.¹¹²

Arpajaisverolakiin tehtiin sen voimaantulon jälkeen useita veron perustetta ja verovapaita voittoja koskevia muutoksia, joiden seurauksena sääntelystä muodostui pirstoutunut ja monimutkainen kokonaisuus. Kehityksestä seuranneen sääntelyn puutteellisuuden ja tulkinnanvaraisuuden takia arpajaisverolakia uudistettiin vuonna 1992.¹¹³ Uuden arpajaisverolain (552/92) myötä siirryttiin arpajaisvoiton verottamisesta arpajaistoiminnan verottamiseen. Nykypäivänäkin voimassa olevan lain mukaan arpajaisten toimeenpanija suorittaa arpajaisveroa Suomessa toimeenpannuista arpajaisista niiden tuoton, eli rahanostosten yhteismäärään ja pelaajille maksettujen voittojen erotuksen perusteella.¹¹⁴

Pelaaja ei myöskään ole enää muodollisesti verovelvollinen suorittamaan arpajaisveroa, ja sitä voidaankin pitää tuloverotuksen korvaavana verona enää ainoastaan verojärjestelmän kannalta. Normatiivisesti arpajaisveron voidaan luokitella kuuluvan osaksi erityisiä välillisiä veroja, kuten alkoholiveroa ja muita sellaisia valmisteveroja. Arpajaisvero onkin vuodesta 1993 lähtien sisältynyt valtion talousarviossa ryhmään ”muut verot”, kun se aikaisemmin kuului ryhmään ”tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot”.¹¹⁵ Arpajaisverolaki liittyy silti yhä tiiviisti yhteen pelaajan tuloverotuksen kanssa. TVL 85 §:ssä nimittäin verovapaaksi tuloksi säädetään ”arpajaislain 2 §:n tarkoittamat arpajaiset”. Säännöstä voidaan pitää eräänlaisena blankettilakina, jonka seurauksena

¹¹⁰ Valtion- ja kunnallisverotusta säätelivät vuoteen 1975 asti eri lait. Nämä yhdistettiin 1975 voimaantulleessa tulo- ja varallisuusverolaissa (1043/1974).

¹¹¹ Mäkelä 1992: 59 – 61; HE 15/1992: 1:1.

¹¹² Vanhan arpajaisverolain 2 §:n 1 mom.

¹¹³ Mäkelä 1992: 62.

¹¹⁴ Arpajaisverolain 2 § 3 mom.

¹¹⁵ Juanto 1998: 78.

pelaajan Suomesta saatujen pokerivoittojen verotuksellinen kohtelu määräytyy pitkälti arpajaisverolain aineellisen ja alueellisen soveltamisalan perusteella.

3.2.1.1. Arpajaisverolain aineellinen sovellettavuus

Arpajaisten määritelmästä säännellään arpajaisverolain 2 §:ssä. Sen 1 momentissa viitataan arpajaislain 3 §:n tarkoittamiin raha- ja tavara-arpajaisiin. Määritelmä muutettiin tältä osin vastaamaan arpajaislain arpajaisten määritelmää arpajaislain uudistamisen yhteydessä. Kyseisistä arpajaisista niiden toimeenpanija suorittaa arpajaisveroa arpajaisverolain 4 §:n mukaisesti. Raha-automaattien ja kasinopelien tuotosta veroa suoritetaan 8,25 prosenttia ja muiden yksinoikeudella toimeenpantavien raha-arpajaisten tuotosta 9,5 prosenttia.¹¹⁶ Tavara-arpajaisten tuotosta arpajaisveroa suoritetaan puolestaan 1,5 prosenttia.¹¹⁷

Arpajaisverolain 2 §:n 2 momentissa arpajaisten käsitettä on laajennettu arpajaislain vastaavasta. Sen mukaan arpajaisilla tarkoitetaan myös sellaisia julkisesti järjestettyjä ja vastikkeettomia arpajaisia, arvaamisia, vedonlyöntejä tai niihin rinnastettavia, sattumasta osaksi tai kokonaan riippuvia menettelyjä, joista pelaaja voi voittaa rahaa tai rahanarvoisia etuuksia. Tällaisista arpajaisista toimeenpanija suorittaa arpajaisveroa 30 prosenttia jaettujen voittojen yhteenlasketusta arvosta. Momentin tarkoittamaa vastikkeetonta menettelyä ovat esimerkiksi ravintoloissa toimeenpantavat pokeriturnaukset, joissa palkintona on usein osallistumisoikeus suurempaan turnaukseen. Palkinto on pelaajalle verovapaata tuloa, jos turnaus täyttää julkisuusvaatimuksen. Tällä tarkoitetaan sitä, että periaatteessa kenellä tahansa tulisi olla mahdollisuus osallistua turnaukseen tai että mahdollinen osallistujakunta olisi varsin suuri ja määrittelemätön, ainakin useisiin satoihin nouseva¹¹⁸.

Arpajaisverolain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät yleensä työn tai muun tehtävän perusteella maksetut vastikkeet. Näin estetään työstä maksettavan korvauksen naamioiminen arpajaisvoitoksi. TVL 85 §:ään on puolestaan lisätty pelaajan näin saatuja tuloja koskeva säännös, jonka mukaan arpajaisvoitot ovat pelaajalle veronalaista ansiotuloa, jos ne voidaan katsoa saaduksi ”*kohtuullisena vastikkeena jostakin suorituksesta tai ennakkoperintälaissa tarkoitettuna palkkana*”. Näin arpajaisiksi luokiteltavasta toimin-

¹¹⁶ Arpajaisverolain 4 §:n 1 mom.

¹¹⁷ Arpajaisverolain 4 §:n 1 mom.

¹¹⁸ Laitinen & Peltomäki jatkuvatäydenteinen: 17:2. Julkisina arpajaisina on pidetty esim. sanoma- ja aikakauslehtien lukija- ja mainoskilpailuja sekä arvontoja. Myös valtakunnallisen järjestön jäsentensä keskuudessa toimeenpantu arvonta on katsottu täyttävän julkisuusvaatimuksen.

nasta saatu tulo saattaa olla veronalaista, jos voiton maksajana on pelaajan työnantaja. Voitto saattaa myös olla ennakkoperintälain (1118/1996) 25 §:ssä tarkoitettua työstä, tehtävästä tai palvelusta saatua palkkiota, jos kyse muun kuin varsinaisen työnantajan järjestämisestä peleistä. Tällainen tilanne saattaa tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, kun tukkuliike tai tavaran maahantuojat järjestää arpajaiset asiakasliikkeidensä tai jälleenyjiensä henkilökunnalle¹¹⁹.

Myös pienimuotoiset arpajaiset, joissa kalenterikuukaudelta suoritettavaksi tulevan arpajaisveron määrä olisi 50 euroa, jäävät arpajaisverolain soveltamisen ulkopuolelle.¹²⁰ Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei tavara-arpajaisista, joiden tuotto on vähemmän kuin 3333,34 euroa kuukaudessa tai arpajaisverolain 2 §:n 2 momentin tarkoittamista julkisista arpajaisista, joissa voittojen yhteenlaskettu arvo on alle 166.67 euroa kuukaudessa, makseta arpajaisveroa. Pokeriturnauksia, jotka jäävät edellä esitetyin perustein arpajaisverolain soveltamisalan ulkopuolelle, ei liene kuitenkaan juurikaan järjestetty.

3.2.1.2. Arpajaisverolain alueellinen sovellettavuus

Arpajaisverolain 1 §:n 1 momentin mukaan arpajaisveroa suoritetaan Suomessa toimeenpannuista arpajaisista. Toimeenpanon käsitettä tarkasteltiin jo toisessa luvussa arpajaislain tarkastelun yhteydessä. Tällöin huomattiin, ettei Suomen ole mahdollista puuttua toisen valtion alueella tapahtuvaan etärahapeliin tarjontaan. Arpajaislain soveltamisala rajoittuu näin käytännössä Suomen alueella fyysisesti tapahtuviin rahapeliin toimeenpanemistoimiin. Ulkomailla toimeenpantuja etärahapelejä ei katsota toimeenpannuksi Suomessa, vaikka pelaajan onkin mahdollista osallistua niihin täältä käsin. Arpajaisverolain osalta tilanne on samanlainen. Suomen ei käytännössä ole mahdollista verottaa ulkomailla toimivia yhteisöjä, ja koska arpajaisvero jää myös verosopimusten soveltamisen ulkopuolelle¹²¹, sovelletaan arpajaisverolakia käytännössä ainoastaan Suomessa fyysisen liittymän omaavaan rahapelitoimintaan.

Arpajaisverolain 1 §:n 2 momentissa alueperiaatteesta on poikettu sen verran, että arpajaiset katsotaan toimeenpannuksi Suomessa myös, jos ne ovat järjestetty suomalaisella vesi- tai ilma-aluksella aluksen ollessa Suomen alueen ulkopuolella. Lainkohta ei kuitenkaan koske sellaisia arpajaisia, jotka ovat toimeenpantu vesialuksen liikennöidessä kolmansien maiden välillä.

¹¹⁹ Laitinen & Peltomäki jatkuvatyönteinen: 17:4

¹²⁰ Arpajaisverolain 6 § 1 mom. 1 k.

¹²¹ Helminen jatkuvatyönteinen: 3:7.

3.2.2. EU-oikeus ja arpajaisvoittoverotus

Ennen globaalien rahapelimarkkinoiden syntyä, aikana, jolloin ihmisillä ei vielä ollut mahdollisuuksia suuressa määrin osallistua ulkomaisiin arpajaisiin, voimaantulleen arpajaisverolain synnyttämästä asetelmasta, jossa Suomalaisista arpajaisista saadut voitot olivat verovapaita ja ulkomaisista arpajaisista saadut voitot veronalaista tuloa, muodostui Internet-aikakautena tehokas ase rahapelipolitiikan fiskaalisten tavoitteiden turvaamiseksi. Asetelmalla voidaan nimittäin olettaa olleen merkittävä pelaajien käyttäytymistä ohjaava vaikutus: pelaajan oli mahdollista valita rahapelihuoneensa lukuisista eri vaihtoehdoista, ja oletettavasti valintaa tehtäessä painoi vaa’assa myös kysymys mahdollisten voittojen verotuksellisesta kohtelusta. Tästä rahapelipolitiikan kannalta suotuisesta asetelmasta ei kuitenkaan saatu nauttia kovinkaan kauaa ennen sen murtumista EU:n integraatiotavoitteiden paineessa. EU-tuomioistuin katsoi asiassa Lindman¹²² asetelman olevan Suomalaisia rahapeliyhteisöjä suosiva, ja näin rajoittavan kilpailua EY:n perustamissopimuksen 49 artiklan (nykyinen SEUT 56 art.) vastaisesti. Nykyään rahapelisivustoa valittaessa vaa’assa painaakin kysymys, onko kyseisen sivuston pokeripelit toimeenpantu ETA-alueen valtiossa vai ei.

Asiassa Lindman oli kyse Suomessa yleisesti verovelvollisen Diana Lindmanin Ruotsin matkalla AB Svenska Spelin toimeenpanemista arpajaisista voitetun 1 000 000 Ruotsin kruunun tuloverotuksesta. Edellä esitetyn mukaisesti voitto katsottiin silloisen TVL 85 §:n perusteella hänen veronalaiseksi tulokseen. Asiaa käsitellyt Ahvenanmaan hovioikeus pyysi EU-tuomioistuimelta ennakkoratkaisua asetelman EU-oikeuden mukaisuudesta.

Asiassa Suomen hallitus katsoi arpajaisvoittojen verotuksessa vallitsevan asetelman olevan sopusoinnussa perustamissopimuksen 49 artiklan (nykyinen SEUT 56 art.) kanssa, koska se voitiin perustella yleisen edun mukaisilla pakottavilla syillä. Hallituksen mukaan ulkomaisista arpajaisista saatujen voittojen verovapaus kannustaisi yleisöä osallistumaan tällaisiin arpajaisiin, joka lisäisi rahapelaamiseen liittyviä haittavaikutuksia. Hallitus vetosi oikeuttamisperusteena myös verojärjestelmän johdonmukaisuuteen viitattaessaan siihen, että arpajaisveron tarkoituksena on korvata voitonsaajan tulovero, koska Suomen ei ole mahdollista verottaa ulkomaisia rahapeliyhteisöjä.

¹²² Asia C-42/02, Lindman.

Tuomioistuimen mukaan Suomen tuloverolainsäädäntö oli ristiriidassa perustamissopimuksen 49 artiklan (nykyinen SEUT 56 art.) kanssa. Päätöksen perustelujen mukaan ulkomaiset arpajaiset ovat epäedullisemmassa asemassa kuin kotimaiset arpajaiset, minkä seurauksena suomalainen verovelvollinen osallistuu mieluummin Suomessa toimeenpantuihin arpajaisiin kuin toisessa jäsenvaltiossa toimeenpantaviin arpajaisiin. Suomen hallitus ei myöskään esittänyt palvelujen liikkuvuutta rajoittavan lainsäädännön oikeuttamisperusteeksi tarjotun selityksen tueksi tarpeellisia perusteluja. Tuomioistuin viittasi tässä oikeuttamisperusteiden soveltamisen vaatimukseen, jonka perusteella hallituksen olisi tullut esittää tietoa siitä, että rahapelitoiminnan riskien ja sen välillä, että kansalaiset osallistuvat toisessa maassa toimeenpantaviin arpajaisiin, olisi yhteys.

Tuomioistuin ei myöskään hyväksynyt verojärjestelmän johdonmukaisuuden argumenttia oikeuttamisperusteena. Jotta kyseiseen oikeuttamisperusteeseen oltaisi voitu tehokkaasti vedota, olisi arpajaisvoiton verovapaudella tullut olla suora yhteys arpajaisten toimenpanijan maksamaan arpajaisveroon, ts. kyseessä olisi tullut olla samaa verovelvollista ja samaa veroa koskeva tilanne¹²³. Suomen arpajaisverotuksen kohdalla näin ei ollut.

Tuomioistuimen päätöksen seurauksena TVL 85 § muutettiin 1.6.2005 voimaan tulleella lailla (334/2005) sen nykyisenkaltaiseen muotoon, jonka mukaan myös ETA-alueen valtiossa toimeenpannuista arpajaisista saadut voitot ovat pelaajalle verovapaata tuloa¹²⁴. Sääntelyn mallina toimi muiden pohjoismaiden lainsäätäjien mietinnät ja toimet samaisen ongelman ratkaisemiseksi. Ruotsissa ja Tanskassa oli nimittäin jo aikaisemmin asetettu työryhmä selvittämään kyseisten valtioiden arpajaisvoittoverosäännösten muutostarpeita. Norjassa oli puolestaan jo vuonna 2004 arpajaisvoittojen verotusta

¹²³ Kaila epäilee kyseisen oikeuttamisperusteen kuuluvan oikeushistoriaan. EU-tuomioistuin ei ole hyväksynyt perustetta vuoden 1992 tapausten Bachmann (asia C-204) ja komissio vastaan Belgian (asia C-300/90), joissa oli kyse saman Belgian tuloverolain säännöksen suhteesta perustamissopimuksen määräyksiin, jälkeen. Asiassa Bachmann oli kyse Belgiassa työssä käyvän Saksan kansalaisen tuloverotuksesta. Bachmann ei saanut vähentää Belgian verotuksessa maksamiaan vapaaehtoisia sairaus- ja työkyvyttömyys sekä eläke- ja henkivakuutusmaksuja ansiotuloistaan, koska hän oli suorittanut maksut saksalaiseen vakuutuslaitokseen. Maksut olisivat olleet vähennyskelpoisia jos ne olisi maksettu Belgiaan sijoittuneelle vakuutuslaitokselle. Vaikka Belgian verolainsäädäntö olikin tältä osin syrjivää, voitiin se tuomioistuimen mukaan oikeuttaa verojärjestelmän johdonmukaisuuden tarpeen perusteella. Belgian verolainsäädännön mukaan se tulojen menetys, joka aiheutui vakuutusmaksujen vähentämisestä, tasoitettiin verottamalla myöhemmin vakuutuksen antajan suorittamia eläkkeitä ja pääomahyvitystä. Vakuutuksen antajan maksamat rahamäärät olivat puolestaan verovapaita, jos vakuutusmaksuja ei ollut mahdollista vähentää suoraan verotuksessa. Veroetu oli siis suorassa yhteydessä edun kompensoimiseksi kannettavaan veroon. Tapauksesta Kaila 2006: 1031 – 1042.

¹²⁴ ETA-alueen verovapaus perustuu EU:n ja EFTA:n (European Free Trade Association) vuonna 1994 tehtyyn sopimukseen, jonka perusteella myös Islanti, Liechtenstein ja Norja soveltavat neljän perusvapauden, tavaroiden, palveluiden ihmisten ja pääoman vapaan liikkuvuuden periaatetta.

muutettu siten, että ETA-alueen valtiossa toimeenpannuista arpajaisista saadut voitot olivat pelaajalle verovapaata tuloa tiettyjen edellytysten nojalla. Ensinnäkin kyse tulee olla nimenomaan Norjan lainsäädännön sallimista arpajaisista ja lisäksi arpajaisten toimeenpanijan tulee olla julkisen kontrollin ja sääntelyn alaisena toimeenpanomaassa.¹²⁵ Suomen lainsäätäjän ratkaisu on periaatteeltaan sama kuin Norjan lainsäätäjän valitsema linja. Verovapauden edellytykseksi ei tosin ole asetettu, että tuloverolain 85 § koskisi ainoastaan arpajaislain 3 §:ssä tarkoitettuja ja määriteltyjä arpajaisia, eikä toimeenpanijan myöskään tarvitse olla julkisen kontrollin alaisena arpajaisten toimeenpanomaassa, ellei kyseisen valtion lainsäädäntö tätä vaadi.

ETA-alueen valtiosta saadun pokerivoiton lukeutuminen TVL:n tulokäsitteseen tai sen ulkopuolelle voidaan näin selvittää kolmekohtaisen testin avulla: Ensimmäiseksi on ratkaistava, mistä käsin pokeripeli katsotaan toimeenpannuksi. Jos peli todetaan toimeenpannuksi ETA-alueen valtiosta käsin, tulee tämän jälkeen selvittää, minkälaisia vaatimuksia kyseisen valtion lainsäädäntö asettaa pokeripelien järjestämiseen liittyen. Kolmanneksi selvitetään, täyttääkö pelin toimeenpanija kyseiset vaatimukset. Jos peli katsotaan toimeenpannuksi ETA-alueen valtiossa ja jos kaksi jälkimmäistä vaatimusta täyttyvät, on voitto pelaajalle verovapaata tuloa. Voitto ei tässä tapauksessa kuitenkaan liene verovapaata tuloa, jos se liittyy edellä mainitulla tavalla pelaajan muuhun ansiotoimintaan.

Paikan päällä toimeenpantavien pokeripelien osalta testin suorittaminen on suhteellisen suoraviivainen toimenpide. Pelin toimeenpanopaikka määrittyy tällöin sen fyysisen sijainnin perusteella, eli peli katsotaan toimeenpannuksi tietyllä maantieteellisesti määritellyllä paikalla, jossa pelaajat osallistuvat toimintaan ja jossa arvonta, eli korttien jako, suoritetaan. Laivalla järjestettävien pokeripelien osalta lienee puolestaan sovellettavan arpajaisverolain 1 §:n 2 momentin ilmaisemaa rekisteröintiperiaatetta, jonka perusteella peli katsottaisiin toimeenpannuksi laivan rekisteröintivaltiossa. Tämän jälkeen ei kyseisen valtion lainsäädännön selvittäminen pokeripelien toimeenpanemiseen liittyen ja sen arvioiminen, täyttääkö toimeenpanija nämä vaatimukset, liene aiheuttavan suurempia ongelmia¹²⁶.

¹²⁵ HE 23/2005 vp.

¹²⁶ Lähinnä ongelmia saattaa aiheuttaa se, mitä itse asiassa tarkoitetaan toimeenpanon laillisuudella. Onko riittävää se, että valtion lainsäädäntö sallii pokeripelin toimeenpanemisen ja että toimeenpanijalla on kyseisen valtion mahdollisesti vaatima lisenssi tai muu sellainen lupa toiminnan harjoittamiseen, vai kiinnitetäänkö huomiota myös siihen, täyttääkö lisenssinhaltija lain esimerkiksi pelien toimeenpanemista paan asettamat vaatimukset. Kysymys koskee myös Internetissä järjestettäviä pokeripelejä.

Internetissä toimeenpantavien pokeripelien osalta tilanne on kuitenkin toinen. Myös tässä kohtaa epävarmuutta aiheuttaa argumentatiivisesti hyvin avoin toimeenpanon käsite. Lain tasolla ei ole säännelty toimeenpanopaikan määrittämisestä, eikä asiaa ole myöskään käsitelty hallituksen esityksessä TVL 85 §:n muuttamiseksi. Oikeuskäytännössä ei ongelmaan ole vielä ehditty ottaa kantaa. Lakia soveltavalle viranomaiselle on siis tässä kohtaa jätetty runsaasti harkintavaltaa päätöksen sisällön suhteen. Selvää kuitenkin on, että toimeenpanopaikan määrittämisessä painotettavat näkökohdat ovat jossain määrin erilaiset kuin arpajaislakia tulkittaessa. Kun tapaus PAF:ssa KKO tulkitsi arpajaislakia vahvasti arpajaislain tavoitteiden näkökulmasta, on toimeenpanopaikan määrittämisessä otettava huomioon enemmissä määrin EU-oikeuden palveluiden vapautta liikkuvuutta takaavat periaatteet sekä pelaajan ja veronsaajan intressit¹²⁷. Jotta tulkinasta muodostuisi johdonmukainen arpajaisten toimeenpanon laillisuusvaatimukseen nähden, tulisi siinä lisäksi ottaa huomioon myös mahdolliset törmäykset kyseisen vaatimuksen kanssa. Seuraavaksi esitetään yksi mahdollinen, kyseisiin teleologisiin ja systemaattisiin näkökohtiin perustuva TVL 85 §:n lisäyksen tulkinta.

3.2.2.1. Internet-arpajaisten toimeenpanopaikan määrittäminen

Kun ns. vahvasti velvoittavat ja heikosti velvoittavat oikeuslähteet hiljenevät, tarjoaa verohallituksen ohje karkean lähtökohdan tulkinnalle. Ohjeen mukaan toimeenpanopaikan määrittämisessä voidaan ”yleensä” lähteä siitä, että peli on ”toimeenpantu Euroopan talousalueen valtiossa, jos pelin toimeenpanijan rekisteröity kotipaikka on siellä... Peli voidaan myös katsoa toimeenpannuksi Euroopan talousalueen valtiossa, jos sen on toimeenpannut siellä oleva pelinjärjestäjän kiinteä toimipaikka tai sivuliike.” Ohjeen mukaan pokeripelin tarjoaminen kohdennetaan siis johonkin maantieteelliseen paikkaan, jossa kyseisen toiminnan keskuksen katsotaan sijaitsevan. Ohjeesta voidaan myös päätellä, että jos kiinteää toimipaikkaa tai sivuliikettä, jossa pokeritoiminnan keskuksen voitaisiin katsoa sijaitsevan, ei muodostu, katsotaan toimeenpanopaikaksi tällöin yhteisön rekisteröity kotipaikka.¹²⁸ Niitä kriteereitä, joiden perusteella toimeenpanon voitai-

¹²⁷ Verotusmenettelylain 26 §:n 1 momentin ilmaiseaman viranomaisen harkintavaltaa rajoittavan objektiviteettiperiaatteen mukaan ”verotusmenettelyssä ja muissa verotukseen liittyvissä toimituksissa veronsaajien ja verovelvollisten edut tulee ottaa huomioon tasapuolisesti.” Viranomaisen ei näin voi ratkaista tapausta ottamalla huomioon ainoastaan veronsaajan fiskaaliset intressit. Kontkanen on arvioinut tehokkuusnäkökohtien painoarvon verolain tulkinnassa viime vuosine pienentyneen. Hänen mukaansa verotuksen tehokkuusnäkökohdille ei voida antaa juurikaan painoarvoa, mikäli tämä johtaisi verovelvollisen kannalta epäedulliseen tilanteeseen. Ainoastaan tilanteessa, jossa tehokkuusnäkökohdan mukaisesta ratkaisusta verovelvolliselle aiheutuvat haitat jäisivät vähäpätöisiksi suhteessa tulkinnasta saatavaan hyötyyn, voitaisiin tehokkuusnäkökohdat ajatella otettavan huomioon. Kontkanen 2002:298 – 299.

¹²⁸ Kiinteän toimipaikan käsite on määritelty verolainsäädännössä TVL 13a §:ssä ja arvonlisäverolain (1501/1993) 11 §:ssä. Molemmissa laeissa sillä tarkoitetaan pysyvää liikepaikkaa, josta elinkeino- tai

siin katsoa liittyvän kiinteään toimipaikkaan tai sivuliikkeeseen, ei ohjeessa kuitenkaan käsitellä. Mahdollisia kriteereitä voidaan kuitenkin ajatella olevan ainakin yhteisön palvelimen (palvelimien) sijainti, palvelimen (palvelimien) suorittamat toiminnot sekä yhteisölle myönnetty pokerilisenssi tai muu sellainen lupa.

Verohallituksen tulkinta toimeenpanopaikan määrittämisestä voidaan katsoa pitkälti vastaavan sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin periaatteita palvelun luovutuspaikan määrittelystä. Direktiivissä palvelu katsotaan luovutetuksi paikasta, jossa palveluntarjoaja tosiasiallisesti harjoittaa taloudellista toimintaa määräämättömän ajan. Jos palvelun tarjoaja harjoittaa toimintaansa useasta tällaisesta paikasta, katsotaan palvelun tarjoamispaikaksi tällöin kyseiseen palveluun liittyvä toiminnan keskus.¹²⁹ Direktiivissä mennään kuitenkin askel verohallinnon ohjetta pidemmälle. Artiklan 2c:n perusteella toiminnan keskusta ei nimittäin voida katsoa muodostuvan ainoastaan toiminnassa käytetyn teknisen välineistön sijainnin, eli käytännössä pelkän palvelimen perusteella. Koska TVL 85 §:ää tulee tarkastella palvelun tarjoajan näkökulmasta, on kyseinen näkökohdista otettava huomioon myös kyseistä pykälää tulkittaessa. Vaikka rahapelitoiminta onkin rajattu ulos direktiivin soveltamisalasta, ilmaisee se silti ne yleiset periaatteet, joiden perusteella EU-tuomioistuin mitä luultavimmin myös rahapelitoiminnan osalta määrittäisi palvelun tarjoamispaikan.

Asia voidaan perustella myös toisesta näkökulmasta. Koska ETA-valtioiden lainsäädännöt asettavat erilaisia vaatimuksia pokeripelien toimeenpanijoille, on toimeenpanopaikan määrittämisessä mahdollista päätyä toimeenpanon laillisuusvaatimuksen kannalta kummallisiin tilanteisiin, joissa pelin laillisuutta arvioidaan muun valtion lainsäädännön perusteella kuin sen valtion, jonka lainsäädäntö asettaa kyseisen pokeripalvelun tarjoajan toiminnalle vaatimuksia. Jos toimeenpanopaikka määritettäisiin pelkän palvelimen sijainnin perusteella, olisi riski tähän erityisen suuri. Lisäksi palvelimen sijaintipaikka pitäisi sen helpon siirrettävyyden vuoksi selvittää tapauskohtaisesti.¹³⁰ Tämä olisi tapauksien suuren lukumäärän vuoksi hallinnollisesti raskasta.

liiketoimintaa osaksi tai kokonaan harjoitetaan. Kiinteä toimipaikka voi muodostua esimerkiksi johdon sijaintipaikan, sivuliikkeen, toimiston, teollisuuslaitoksen taikka myymälän perusteella. Sivuliike on siis yksi mahdollinen kiinteän toimipaikan ilmenemismuoto. Sen käsitteestä ei ole olemassa yhtenäistä määrittelyä verolainsäädännössä. Elinkeinolain (122/1919) 2 §:n mukaan sillä tarkoitetaan yrityksen toimipistettä, jossa harjoitetaan yhtä tai useampaa yrityksen liiketoiminnan osa-aluetta. Sivuliikkeen katsotaan lähes poikkeuksetta muodostavan kiinteän toimipaikan. Joki-Korpela 2003: 518 – 519.

¹²⁹ Resitaali 19.

¹³⁰ Mannio 2001: 105, jossa Mannio toteaa kyseisen näkökohdan olevan ongelmallinen kansainvälisen tuloverotuksen käytännön toteuttamisen kannalta.

Kun pohditaan, mitä pokeripelin toimeenpanemiseen liittyviä toimintoja toiminnan keskuksessa tulisi suorittaa, jotta sen voitaisiin katsoa muodostuvan yhteisön rekisteröidyn kotivaltion ulkopuolelle, palataan kuitenkin väkisin takaisin palvelimeen. Palvelin suorittaa käytännössä kaikki toimeenpanoon oleellisesti liittyvät toiminnot. Arvonlisäverotuksessa, jossa verotuksen toteuttamiseksi on myös oleellista paikantaa tietyn palvelun tarjoamiseen tähtäävä toiminnan keskus, katsotaan, että palvelu luovutetaan kiinteästä toimipaikasta, jos siellä harjoitetaan juuri kyseisen palvelun tuottamiseen tähtäävää toimintaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että kiinteällä toimipaikalla tulee olla palvelun tuottamiseen tarvittava tekninen valmius ja henkilökunta.¹³¹ Jos palvelua ei katsota luovutetuksi mistään kiinteästä toimipaikasta, katsotaan se luovutetuksi myyjän kotivaltiosta.¹³² Myös pokeripelin toimeenpanopaikan määrittämisessä kyseinen vaatimus kuulostaa järkevältä. Nimittäin jo toimeenpanemisen käsitteen voidaan katsoa viittaavan siihen, että toimeenpanopaikassa tosiasiaassa suoritetaan toimintoja, jotka tekevät mahdolliseksi pelaajan osallistumisen pokeripeliin. Oleellisin tällainen toiminto on eittämättä pokeriohjelma, joka yhdistää pelaajat ympäri maailmaa saman virtuaalisen pokeripöydän ympärille sekä suorittaa arvonnin, eli korttien jaon. Olisi jokseenkin omituista, jos toimeenpanopaikaksi katsottaisiin kiinteä toimipaikka tai sivuliike, jossa sijaitsevaan palvelimeen ei pelaajan tietokoneeseen liitetty modeemi ottaisi yhteyttä hänen pelatessaan pokeria. Kyseistä kriteeriä soveltamalla toiminnan keskus muodostuisi vain harvoin yhteisön rekisteröidyn kotivaltion ulkopuolelle. Useimmat etärahapeliyhteisöt käyttävät nimittäin pokeri- ja muidenkin rahapeliin osalta rahapeliin erikoistuneiden yhteisöjen palveluita, ja peliohjelma sijaitsee tällöin kyseisten palveluntarjoajan palvelimessa. Rahapeliyhteisöt hyötyvät järjestelystä pääsemällä toimimaan jo valmiilla markkinoilla, jotka pokeriverkon¹³³ aikaisemmat jäsenet ovat luoneet.

Palvelin, joka ylläpitää yhteisön pokeriohjelmaa, voitaisiin edellä mainituin syin katsoa ainoastaan toiminnan keskuksen muodostumisen välttämättömäksi, muttei riittäväksi ehdoksi. Tämän lisäksi on pohdittava, mitä muita avustavia tai oleellisia pokeripalvelun tuottamiseen tähtääviä toimintoja toiminnan keskuksessa tulisi suorittaa. Tähän ei liene olevan mahdollista antaa yksiselitteistä vastausta. Etärahapeliyhteisöt ovat nimittäin organisoineet toimintansa hyvin moninaisilla, kullekin yhteisölle tarkoituksenmukaisella tavalla. Esimerkiksi Maltalla rekisteröidyn rahapelitoimintaa harjoittavan yhteisön

¹³¹ Mannio 2001: 253 – 254. Suomessa ei edellytetä, että kiinteän toimipaikan henkilöstöllä olisi valtuudet sopimuksien tekoon.

¹³² Arvonlisäverolain 68a § 2 mom. 1 k.

¹³³ Pokeriverkolla tarkoitetaan juuri eri rahapeliyhteisöiden muodostamaa klusteria, jossa kaikki rahapeliyhteisöt käyttävät saman palveluntarjoajan pokeriohjelmaa. Pokerisivustoja kutsutaan puolestaan usein skineiksi. Pokeriverkossa eri skinien pelaajat kohtaavat samoissa pokeripöydissä.

toimintojen operoimisesta saattaa vastata useat eri toimijat eri puolilla maailmaa: esimerkiksi juuri mainitun peliohjelmiston sekä maksuliikenteen, asiakaspalvelun, markkinoinnin ja pelaajasopimusten hoitaminen saattaa olla sopimuksin jaettu useiden näihin toimintoihin erikoistuneiden yhteisöjen tehtäväksi. Toiminnan keskuksen syntyminen yhteisön rekisteröidyn kotivaltion ulkopuolelle tulee ratkaista tapauskohtaisesti. Kuitenkin ottamalla huomioon pelaajan tarpeen voittojen verotuksellisen kohtelun ennakoitavuudesta, veronsaajan intressit toimeenpanopaikan määrittämisen hallinnollisesta tehokkuudesta sekä pelin toimeenpanon laillisuusvaatimus, voidaan perustella tulkintaa, jonka mukaan vahvana lähtökohtana on etärahapeliyhteisön rekisteröidyn kotivaltion katsominen toimeenpanopaikaksi. Tätä lienee myös tarkoitettuna verohallituksen ohjeissa, jonka mukaan ”yleensä” pokeripelejä tarjoavan yhteisön kotivaltio on myös pelin toimeenpanopaikka. Jos pokeritoimintaa kuitenkin selkeästi harjoitetaan yhteisön kotivaltion ulkopuolella kiinteästä toimipaikasta tai sivuliikkeestä käsin, esimerkiksi jos pokeriohjelma ja suurin osa muista varsinaisista ja ainakin osa avustavista toiminnoista suoritetaan yhdestä ja samasta toimipisteestä käsin, voitaisiin tämä toimipiste tällöin katsoa pelin toimeenpanon keskuksiksi. Koska useimmat ETA-alueen valtiot ovat asettaneet pokeripelin ja muiden rahapelien toimeenpano-oikeuden edellytykseksi pelejä tarjoavan tahon juridiseen muotoon, toimintojen sijaintiin ja toimintatapoihin liittyviä vaatimuksia, ei näin useinkaan liene katsottava olevan.

Lisenssille tai muulle sellaiselle toimiluvulle jää tässä esitetystä tulkinnasta verotuspäätöksen tekemistä helpottava rooli sen osoittaessa suurella todennäköisyydellä toiminnan keskuksen sijainnin. Lisenssi voitaisiin periaatteessa katsoa myös itsenäiseksi toimeenpanopaikan määrittämisen kriteeriksi. Tällöin toimeenpanopaikka tulisi kuitenkin ratkaista erikseen niiden liberaalisissa valtioissa kotipaikkaansa pitävien yhteisöjen osalta, joiden toiminnalle ei kyseisen valtion lainsäädäntö aseta erityisiä vaatimuksia. Käytännössä juuri lisenssi lienee kuitenkin usein ratkaiseva tekijä toimeenpanopaikkaa määrittäessä. Palvelimien suorittamien toimintojen paikallistaminen saattaa nimittäin joissakin tilanteissa olla hankalaa¹³⁴, kun taas lisenssi on jokaisen helposti havaittavissa.

3.3. Muista kuin ETA-valtioista valtioista saadut voitot

Muista kuin arpajaisverolain tarkoittamista tai ETA-alueen valtioissa toimeenpannuista pokeripeleistä saadut voitot lukeutuvat TVL 29 §:n 1 momentin yleissäännöksen perusteella TVL:n tulokäsitteseen ollen näin pelaajalle veronalaista ansiotuloa. Käteispeleis-

¹³⁴ Mannio 2001: 105.

sä voitto maksetaan lähes aina rahana, mutta turnauksissa voitto saatetaan suorittaa myös esimerkiksi lahjakortin, arvopaperin, erilaisten tavaroiden, pokaalin tai ulkomaanmatkan muodossa. Ollakseen veronalaista, tulee voiton täyttää TVL:n tulon veronalaisuuden reunaehdot, eli kyseessä tulee olla raha- tai rahanarvoisesta vastikkeesta, joka on saatu ulkopuoliselta taholta.

Fiktiivisestä tulosta ei voida verottaa. Pelaajaa ei näin ollen voida verottaa voitettusta turnauksesta, josta hänelle ei tosiasiaassa ole maksettu voittoa, vaikka turnauksen sääntöjen mukaan näin olisi pitänyt tapahtua. Pelaajaa ei myöskään voitane verottaa sellaisesta voitosta, jonka hän ylimalkaisesti kehottaa maksamaan yleishyödylliseen tarkoitukseen. Jos pelaaja kuitenkin kehottaa järjestäjää maksamaan voiton hänen läheisilleen tai tarkoin määrittelemälleen taholle, on voitto tällöin veronalaista tuloa¹³⁵. Voitolle on myös oltava mahdollista määrittää markkina- tai vaihtoarvo. Tulokäsitteen ulkopuolelle jäävät näin voittona saadut pokaalit tai niihin verrattavat tavanomaiset tavarapalkinnot, joilla voidaan katsoa olevan ainoastaan henkilökohtaista tunnearvoa¹³⁶. Muihin tavarapalkintoihin voitaneen puolestaan soveltaa jossain määrin samoja periaatteita kuin työntekijöille annettuihin lahjoihin¹³⁷. Tällöin arvoltaan vähäiset voitot, kuten joulukinkku tai herkkukori, joille on vaikeata määrittellä mitään markkina- tai vaihtoarvoa, olisivat pelaajalle verovapaita. Ostokortit yms. rahaan verrattavat suoritukset olisivat kuitenkin aina veronalaista tuloa.

3.3.1. Voiton arvostaminen

Voiton arvostamisessa on kysymys sen rahallisen arvon määrittämisestä. Tuloverotuksessa arvon määrittämisen lähtökohdan muodostaa käyvän arvon periaate, jonka mukaan omaisuus arvostetaan sen todennäköiseen luovutushintaan.¹³⁸

Jos pelaaja saa voiton rahana tai rahaan verrattavana lahjakorttina, ei voiton arvostaminen tuota suurempia ongelmia. Veronalaista tuloa on tällöin pelaajan käteen saama taikka lahjakortin ilmaisema rahamäärä. Oman erityisongelman muodostaa kuitenkin pelaamiseen käytetyn vieraan valuutan, usein Yhdysvaltain dollarin (USD), muuntaminen

¹³⁵ Andersson 2006: 121.

¹³⁶ Jos pelaaja kuitenkin onnistuu myymään tällaisen esineen, on siitä saatu luovutusvoitto veronalaista tuloa. Niskakangas jatkuvatyöntekijä: 10:5. Vrt. kuitenkin Linnakangas 1984: 244, jossa Linnakangas arvelee tällaisten esineiden myyntivoiton olevan verovapaita tuloa.

¹³⁷ Henkilökunnalle annettavista merkkipäivälahjoista ja muista vähäisistä lahjoista säädetään TVL 69 §:n 1 mom. 3 k, jonka mukaan veronalaista tuloa ei ole merkkipäivälahja tai muu vähäinen lahja, joka on saatu muuna kuin rahana tai siihen verrattavana suorituksena.

¹³⁸ Wikström 2008: 158 – 159.

Suomessa käypään valuuttaan, eli euroon. TVL:ssa, EVL:ssa taikka MVL:ssa ei ole säännelty, miten muuntamisen tulisi tapahtua. Verohallitus on kuitenkin ottanut asiaan kantaa. Sen mukaan muuna kuin euroina saadut yksittäiset tuloerät muutetaan euroiksi saantopäivän kurssin mukaan. Säännöllinen, toistuva ulkomainen tulo, kuten palkka tai eläke, muutetaan euroiksi vuoden keskipörssin mukaan. Verovelvollisen tarjoaman selvityksen perusteella voidaan kuitenkin näissäkin tapauksissa käyttää saantopäivän kurssia.¹³⁹ Myös yksittäisiin voittoihin lienee kuitenkin käytännössä yleensä sovellettavan vuoden keskipörssiä. Oletettavasti vain harva harrastus- tai viihdemielessä pelaava nimittäin tekee sellaisia muistiinpanoja pelaamisestaan, joista selviäisi tulon saantipäivä ja sen määrä.

Riippuen kurssien kehityksestä, saattaa keskipörssin käyttäminen olla pelaajalle joko edullisempaa taikka kalliimpaa kuin saantopäivän kurssin mukainen muunnos¹⁴⁰. Jos pelaaja esimerkiksi voittaa alkuvuodesta 2010 turnauksen, jonka ensimmäisen sijan palkintona on 200 000 USD, ja voitonmaksupäivän kurssi oli 1.0550, olisi verotettava määrä euroissa saantopäivän kurssin mukaan 189 573,46 euroa. Jos puolestaan käytettäisiin vuoden keskipörssiä, olkoon se vaikka 1.0350, tulisi verotettavaksi tuloksi tällöin 193 236,71 EUR. Tulonhankkimismielessä pelaavalle asialla ei ole sanotunlaista merkitystä, koska useasti vuodessa kertyvä tulo tasaa kurssivaihtelut ja pienentää näin niiden merkitystä¹⁴¹.

Muuna kuin rahana saadut voitot arvostetaan käypään arvoon pelaajan kädessä Suomessa vallitsevan hintatason mukaisesti. Sillä, miten paljon pokeripelin järjestäjä on tavaraa maksanut, ei ole merkitystä.¹⁴² Eskelisen mukaan, mikäli pelaaja ei kuitenkaan ole voinut valita saamaansa tavarapalkintoa tai jos pelaajalla on jo kyseinen tuote, voidaan tavaran arvo alentaa enintään puoleen määrään sen käyvästä arvosta. Kuitenkin, jos tuote on helposti vastiketta vastaan edelleen luovutettavissa, arvonalentamista ei yleensä tehdä.¹⁴³

On mahdollista, että kun harrastus- tai viihdemielessä pokeria pelaava pelaaja voittaa arvokkaan tavarapalkinnon, ei hänellä välttämättä ole tarpeeksi likvidejä varoja maksaa voitosta menevää tuloveroa. Pelaajan saattaa tällöin olla pakko myydä voittona saaman-

¹³⁹ Verohallitus 2002: 52.

¹⁴⁰ Oletuksena luonnollisesti on, että pelaajan voittama rahamäärä on riittävän suuri, jotta kurssinousuilla ja -laskuilla käytännössä olisi konkreettista merkitystä. Tämä oletus tekee jo sinänsä skenaariosta hyvin harvinaisen.

¹⁴¹ Paitsi jos pelaaja on pelannut esimerkiksi alkuvuoden voitollisesti ja loppuvuoden tehden tappiota.

¹⁴² Eskelinen 1995: 139 – 142.

¹⁴³ Eskelinen 1995: 140 – 141.

sa tavara veroista selvittääkseen. Jos pelaaja myy tavaran välittömästi sen saamisen jälkeen, määritellään sen arvoksi tällöin tavaran myyntihinta.¹⁴⁴

3.3.2. Voiton jaksottaminen

Jaksotuksella tarkoitetaan tulo- tai menoerän ajallista kohdistamista oikealle verovuodelle sekä hankintamenon jakamista vaikutusajalleen. TVL:n tulokäsitteeseen lukeutuvien tulojen ja menojen jaksottamisen pääsääntönä on kassaperiaate, jonka mukaan erän oikea verovuosi määräytyy maksun ajankohdan mukaan.¹⁴⁵

TVL 110 §:n 1 momentin mukaan veronalainen tuloerä kohdistetaan sen verovuoden tuloksi, jona se on nostettu, merkitty verovelvollisen tilille tai muutoin saatu vallintaan. Abstrakti verovelka syntyy näin pelaajalle siinä vaiheessa, kun pelin järjestäjä maksaa voiton hänelle. Merkitystä ei ole sillä, että voitto olisi tullut maksaa jo aikaisemmin¹⁴⁶. Verovelvollisen katsotaan saaneen tulon vallintaansa myös, jos hänen on ollut mahdollista disponoida tuloa. Näin estetään tuloutuksen mielivaltaista lykkäystä. Verovelvollinen ei näin yleensä pysty omilla toimillaan vaikuttamaan tulon verotusajankohtaan.¹⁴⁷

¹⁴⁴ Eskelinen 1995: 141.

¹⁴⁵ Samasta periaatteesta puhuttaessa käytetään myös maksu- ja käteisperiaatteen käsitteitä. Periaatteeseen on muutamia nimenomaisia poikkeuksia. TVL 110 §:n 2 momentin mukaan luovutusvoitot kohdistetaan sen verovuoden tuloksi, jona luovutus on tapahtunut. Muut poikkeukset koskevat metsätaloudesta saadun pääomatulon (TVL 111 §), eläketulon (TVL 112 §) sekä takaisin perittävien etuuksien (TVL 112a §) jaksotusta.

¹⁴⁶ Merkitystä ei myöskään ole sillä, milloin verovelvollinen siirtää varat pokeritililtä Suomalaiselle pankkitilille. Tämä on ollut yleinen harhakuva pokerinpelaajien keskuudessa.

¹⁴⁷ Andersson 2006: 425 – 428; Wikström 2008: 155 – 157. Voiton jaksottamisessa ongelmia saattaa aiheuttaa se, jos voitto maksetaan velkakirjan, vekselin tai muun saamistodistuksen muodossa. Kyseisiä instrumentteja ei Suomessa yleensä pidetä vaihtokelpoisena objektina eikä niiden saajaa voitane vielä tuolloin verottaa tulosta. Andersson 2006: 429

4. VOITOSTA TEHTÄVÄT VÄHENNYKSET

4.1. Vähennysjärjestelmä tuloverotuksessa

Vähennysjärjestelmän ensisijaisena tarkoituksena on oikaista verotusta veronmaksaja-kohtaisesti siten, että kukin verovelvollinen joutuu maksamaan veroja veronmaksukykynsä mukaisesti. Vähennysjärjestelmä toteuttaa siis osaltaan horisontaalista oikeudenmukaisuutta¹⁴⁸. Periaatteen toteuttamisessa vähennysjärjestelmän avulla on kysymys ensinnäkin nettotulon verottamisen periaatteesta. Tämä tarkoittaa sitä, että verotus kohdistuu tuloon, josta on vähennetty sen hankkimisesta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot. Jos verotus kohdistuisi bruttotuloon, verotettaisiin niitä, joilla on kokonaistuloon nähden paljon sen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuvia menoja ankarammin kuin niitä, joilla näitä menoja on vähemmän. Toiseksi kysymys on siitä, että veronmaksuvelvollisuutta määrättäessä otetaan huomioon samalla tulotasolla olevien verovelvollisten erilaiset subjektiiviset tarpeet ja muut seikat, joiden johdosta verovelvollisen veronmaksukyky on pienempi kuin muilla samalla tulotasolla olevilla. Vähennyksillä voidaan myös pyrkiä vaikuttamaan verovelvollisten käyttäytymiseen, ts. niitä käytetään myös keinona yhteiskunnassa tärkeiksi koettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.¹⁴⁹

Vähennykset voidaan jakaa neljään ryhmään niiden erilaisten tarkoitusten perusteella. Ensimmäiseen ryhmään lukeutuvat luonnolliset vähennykset, joiden avulla toteutetaan nettoverotuksen periaatetta. Toiseen ryhmään lukeutuvat sosiaaliset ja perhepoliittiset vähennykset, joiden tarkoituksena on ottaa huomioon erilaisissa olosuhteissa elävien verovelvollisten erilaiset elämäntilanteet. Tällainen vähennys on esimerkiksi elatusvelvollisuusvähennys, jonka perusteella verovelvollisella on oikeus vähentää ansiotulosta valtiolle suoritettavasta verosta kahdeksasosa hänen verovuonna maksamastaan elatusavun määrästä, kuitenkin enintään 80 euroa alaikäistä lasta kohden¹⁵⁰. Kolmanteen ryhmään lukeutuvat vähennykset, joiden tarkoituksena on asettaa eri tulot erilaiseen asemaan verotuksessa. Esimerkiksi TVL 101 §:ssä eläketuloa saaville verovelvollisille on säädetty erityinen puhtaasta ansiotulosta tehtävä eläketulovähennys. Neljäntenä ryhmänä voidaan mainita ne vähennykset, joiden tarkoituksena on vaikuttaa verovelvollisen käyttäytymiseen. Tällainen vähennys on esimerkiksi kunnallisverotuksen opintora-

¹⁴⁸ Ks. alaviite 9.

¹⁴⁹ Yleisluonteinen katsaus vähennysjärjestelmään ks. Myrsky 2006: 387 – 416.

¹⁵⁰ TVL 127 §.

havähennys¹⁵¹, jonka tavoitteena on motivoida opiskelijoita nopeampaan valmistumiseen.¹⁵²

Eriytetystä tuloverojärjestelmästä johtuen myös vähennykset jakautuvat ansiotuloista ja pääomatuloista sekä myös verosta tai tulosta tehtäviin vähennyksiin. Lisäksi ansiotulosta tehtävät vähennykset jakautuvat vielä valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtäviin vähennyksiin.¹⁵³ Verotettavan ansiotulon laskeminen voidaan esittää seuraavan kuvion avulla:

Kuvio 1. Verotettavan ansiotulon laskeminen

¹⁵¹ TVL 100 – 101 §.

¹⁵² Vähennysjärjestelmä voidaan systematisoida myös muilla tavoin. Ks. tästä Myrsky 2006: 391 – 395.

¹⁵³ Myrsky & Ossa 2008: 79 – 86.

Verovelvollisen bruttotuloista vähennetään siis ensin luonnolliset vähennykset, jonka jälkeen muodostuvasta puhtaasta ansiotulosta vähennetään erikseen kunnallis- ja valtionverotuksessa tulosta tehtävät erinäiset sosiaaliset yms. vähennykset. Verovuoden verotettava tulo saadaan vähentämällä vielä näin saadusta tulosta verovelvolliselle viime vuosilta mahdollisesti muodostunut ansiotulolajin tappio. Tuloverolain 118 §:n mukaan tappio vähennetään valtionverotuksessa seuraavan 10 verovuoden aikana verovuoden ansiotulosta ja kunnallisverotuksen verovuoden tulosta sitä mukaa kuin näitä tuloja syntyy.

Seuraavassa keskitytään ainoastaan luonnollisiin vähennyksiin, eli siihen, minkälaisia ja minkälaisin kriteerein menoja voidaan ajatella olevan mahdollista vähentää pokeripelaajan saamista pokerivoitoista.

4.2. Luonnolliset vähennykset

Tuloverolain 29 §:n 1 momentin mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää tuloistaan niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. Tulon hankkimisesta johtuneina menoina pidetään rahan arvoisia suorituksia, jotka verovelvollinen on suorittanut vakaassa tulonhankkimistarkoituksessa. Tulon säilyttämisestä johtuva meno puolestaan varmistaa tulon kertymistä myös tulovaisuudessa.¹⁵⁴ Verovapaan tulon hankkimisesta johtuneet menot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia.¹⁵⁵ Pokerinpelaaja ei siis voi vähentää ETA-alueen valtiossa järjestettävistä pokeripeleistä saamistaan voitoista tai muista verovelvollisen ansiotuloista niiden hankkimiseen liittyviä menoja. Lisäksi tulon veronalaisuuden mukaisesti myös menon vähennyskelpoisuus edellyttää, ettei meno ole fiktiivinen¹⁵⁶.

Tuloverolain 30 §:n 4 momentissa tarkennetaan 29 §:n 1 momentin yleissäännöstä säättämällä verovelvollisen elantomenot vähennyskelvottomiksi. Momentissa annetaan elantomenoista esimerkkinä vuokra ja lasten- ja kodin hoidosta aiheutuneet menot. Lähtökohtaisesti kyseiset ja muut elantomenot eivät lähtökohtaisesti ole vähennyskelpoisia, koska vaikka ne sinänsä saattavatkin olla välttämättömiä jotta verovelvollinen edes voisi harjoittaa tulonhankkimista, syntyvät ne verovelvolliselle myös tulonhankinnasta riippumatta. Näin muun muassa harrastuksesta, viihteestä, ruokailusta, vaatetuksesta tai

¹⁵⁴ Nykänen 2008: 291 – 292.

¹⁵⁵ TVL 31 § 4 mom.

¹⁵⁶ Ks. s. 30.

terveyden hoidosta aiheutuneita menoja ei lähtökohtaisesti pidetä tulonhankkimisesta aiheutuneina menoina, vaan henkilökohtaisesta kulutuksesta johtuvina menoina.¹⁵⁷

Kuitenkin, koska tuloverotus on nettoverotusta, ovat vähennyskelpoisia myös sellaiset henkilökohtaiseen kulutukseen liittyvät menot, jotka ovat tosiasiaa kerryttäneet veronalaista tuloa. Esimerkiksi tapauksessa 29.4.2003 T 1064 KHO katsoi vuokratuloon kohdistuvat menot vähennyskelpoisiksi, vaikka asuntoa ei oltukaan vuokrattu tulonhankkimistarkoituksessa. Myös harrastustoiminnasta johtuneet menot ovat tältä osin vähennyskelpoisia. Menot vähennetään kuitenkin vain tulon määrään saakka, joten niitä ei voida vähentää muista ansio- tai pääomatuloista eikä niiden perusteella vahvisteta tulolajin tappiota. Tulon määrän ylittävä meno katsotaan vähennyskelvottomaksi elantomienoksi.¹⁵⁸

Rajanveto elanto- ja tulonhankkimismenojen välillä saattaa joissakin tilanteissa olla hyvin epäselvää ja tulkinnanvaraista. Tulon hankkimisesta johtuneille menoille voidaan kuitenkin katsoa olevan tyypillistä se, että ne joudutaan suorittamaan ennen niiden avulla tavoiteltavien tulojen saamista. Tulonhankkimistarkoituksen olemassaoloa tarkastellaan siis menon suorittamishetken olosuhteiden perusteella. Jos verovelvollisen tarkoituksena oli tuolloin hankkia menon avulla tuloa, on kyse tulonhankkimismenosta.¹⁵⁹ Pokerin kaltaisten toimintojen, joihin voidaan asennoitua harrastus- tai viihde mielessä taikka tulonhankkimismielessä, osalta verotuksen toimittamisen aikaan saattaa olla vaikeata päätellä, ovatko uhratut menot elanto- vai tulonhankkimismenoja. Alun perin harrastustoimintana pidetty pokeritoiminta saattaa nimittäin onnistua niin hyvin, että sitä on selvästi pidettävä tulonhankkimistoimintana. Tällaisessa tapauksessa kaikki aiempina vuosina mahdollisesti vähentämättä jääneet pokeritoimintaan liittyvät menot tulisi voida vähentää toiminnan luonteen selvittyä.¹⁶⁰

Pokerissa sekä harrastus- tai viihdemielessä että varsinaisena tulonhankkimistoimintana pidettävässä pelaamisessa tyypillisiä pokerivoitoista vähennyskelpoisia menoja ovat pokeriturnaukseen osallistumiseksi suoritettut turnausmaksut ja yksittäisiin peleihin sijoitetut panokset. Myös esimerkiksi matkakulut ovat vähennyskelpoisia, jos matkan pääasiallinen tarkoitus on ollut pokeripeliin osallistuminen.¹⁶¹ Harrastus- tai viihdemielessä pelaavalla on vaikea kuvitella olevan muita kuin edellä mainittuja voittoon kohdis-

¹⁵⁷ Andersson 2006: 376 – 377; Myrsky 2004: 43 – 44; Myrsky & Ossa 2008: 80 – 81.

¹⁵⁸ Nykänen 2008: 295.

¹⁵⁹ Nykänen 2008: 293.

¹⁶⁰ Andersson 2010: 239.

¹⁶¹ Verohallinnon ohje dnro 1329/31/2008

tuvia menoja. Vaikka kyseiset menot muodostavat suurimman osan myös tulonhankkimismielessä pokeria pelaavan pelaajan menoista, on harrastus- tai viihdemielessä ja tulonhankkimismielessä tapahtuvan pelaamisen sekä elanto- ja tulonhankkimismenon rajanvetoa pokerinpelaamisen osalta syytä käsitellä, koska 1) tulonhankkimismielessä pelaavalla pelaajalla saattaa olla myös muita luonnollisia vähennyksiä, 2) tulonhankkimismielessä pelaavan tulonhankkimismenot ovat vähennettävissä myös pelaajan muista ansiotuloista ja 3) tulonhankkimistoiminnasta mahdollisesti muodostuva tappio on vähennettävissä seuraavan 10 vuoden aikana muodostuvasta tulosta.

Seuraavassa käsitelläänkin ensin sitä, minkälaisin kriteerein pokerin pelaamista mahdollisesti pidetään tulonhankkimistoimintana, ja tämän jälkeen pohditaan, minkälaisen menon voitaisiin mahdollisesti katsoa liittyvän tarpeeksi tiiviisti tulonhankkimismielessä pelaamiseen sekä miten tämän liittymän arviointi käytännössä tapahtuu.

4.2.1. Pokeri tulonhankkimistoimintana

Nykänen on luonnehtinut tulonhankkimistoimintaa amebamaiseksi käsitteeksi, joka ”muuttaa jatkuvasti muotoaan yhteiskunnan muutoksen mukana.” Viime vuosikymmeninä tekniikan kehittyminen, tiedon nopeampi liikkuminen, työelämän muutokset ja globalisaatio ovat johtaneet tulonhankkimistapojen muutokseen.¹⁶² Esimerkiksi vaikka pokeria onkin pelattu maailmalla ammattimaisesti jo ammoiset ajat, vasta rahapelaamiseen liittyvien asenteiden lieventyminen ja Internetin tuoma mahdollisuus löytää peliseuraa ympäri maailmaa kellonajasta riippumatta ovat avanneet jokaiselle mahdollisuuden ainakin yrittää pelata pokeria tuloverolain tarkoittamana tulonhankkimistoimintana.

Yhteistä kaikille tulonhankkimismuodoille on toiminnalle asetettu tavoite tulon hankkimiseksi. Näin, jotta pokerin pelaaminen voitaisiin katsoa tulonhankkimistoiminnaksi, tulee pelaamisen tavoitteena luonnollisesti olla peleissä menestyminen, eli turnausten voittaminen tai käteispelien kontrolloiminen. Jos pelaajan ensisijaisena motivaationa toimii jokin muu tavoite, esimerkiksi pelin viihdearvo tai sosiaalinen kanssakäynti muiden pelaajien kanssa, ei kyse tällöin liene olevan TVL:n tarkoittamasta tulonhankkimistoiminnasta. Sama asia voidaan ilmaista edellä mainitun tavoin myös pokerin pelaamiseen liittyvän menon kannalta: jos verovelvollinen ei ole suorittanut menoa vakaassa tulonhankkimistarkoituksessa, ei kyseessä ole tulonhankkimismeno.

¹⁶² Nykänen 2008: 285.

Pokerin kaltaisessa toiminnassa ei kuitenkaan ole aina selvää, onko toiminta harrastus- tai viihdemielessä tapahtuvaa taikka tulonhankkimismielessä tapahtuvaa pelaamista. Jokaisella pokeripeliin osallistuvalla on nimittäin ainakin jonkinlainen ajatus voitolle jäämisestä pelisession loputtua. Käytännössä raja on tällöin vedettävä kriteerien, kuten toiminnan aktiivisuuden, pääasiallisuuden sekä toiminnan harjoittamisen tuottaman menestyksen perusteella. Harkinta suoritetaan tällöin kokonaisarviointina, kaikki asianhaarat huomioon ottaen. Esimerkiksi kyseisten kriteerien soveltamisesta voidaan ottaa keksijätoiminta, jonka osalta verohallinto on myös joutunut pohtimaan harrastus- tai viihdemielessä tapahtuvan toiminnan ja tulonhankkimistoiminnan rajanvetoa¹⁶³. Verohallinnon mukaan keksimistoimintaa voidaan pitää harrastuksena, jos se on luonteeltaan ”*pienimuotoista ja satunnaista... tyypillisesti henkilön vapaa-aikaan kuuluvaa toimintaa (harrastus), josta henkilö ei saa toimeentuloaan. Toiminnasta ei ole lainkaan tuloa tai siitä saadut tulot ovat pitkälläkin aikavälillä vähäiset absoluuttisesti ja suhteessa toiminnasta aiheutuneisiin menoihin. Kannattavuuden ohella merkitystä on siis myös toiminnan laajuudella ja volyyymillä.*” Keksimistoiminta voidaan katsoa tulonhankkimistoiminnaksi esimerkiksi jos keksijä osoittaa saaneensa tai saavansa tuloa toiminnasta ja on panostanut toimintaansa esimerkiksi sijoittamalla siihen pääomaa, mainostamalla toimintaa, käymällä aiheeseen liittyviä kursseja tai osoittamalla muulla tavoin aktiivisuutta.

Mitään tarkkaa euromääräistä rajaa ei hallintotoimella kuitenkaan ole mahdollista asettaa harrastus- tai viihdemielessä ja tulonhankkimismielessä tapahtuvan toiminnan rajanvedoksi. Rajojen asettaminen olisi vero-oikeudessa vaikuttavan ja PL 81 §:n ilmentämän korostetun laillisuuden periaatteen vastaista. Periaatteen mukaan muun muassa veron jokaiselle elementille on soveltamistilanteessa kyettävä löytämään välitön tuki verolaista, eikä pelkästään lakia soveltamalla voida konstituoida veron olennaista elementtiä.

Pokeritoimintaa arvioidaan lähtökohtaisesti samojen kriteerien perusteella kuin keksijätoimintaa ja muitakin tulonhankkimistoimintoja. Harkintavallasta huolimatta on verovelvollisia nimittäin kohdeltava yhdenvertaisesti. PL 6 §:ään ankkuroitu yhdenvertaisuusperiaate edellyttää, että viranomaisen on tiettyä normia soveltaessaan kohdeltava samanlaisia tapauksia oikeudellisesti samalla tavalla. Tulonhankkimistoimintojen osalta vaatimuksen voidaan katsoa tarkoittavan sitä, että taloudellisessa katsannossa samanlaisia tulonhankkimistoimintoja tulisi lähtökohtaisesti kohdella samalla tavalla. Periaate

¹⁶³ Verohallinnon ohje dnro 5/345/2009, 21.7.2009.

edellyttää näin viranomaiselta tietynlaista tulkintalinjassa pysymistä. Näin, jotta pokerin pelaaminen voitaisiin katsoa tulonhankkimismielessä tapahtuvaksi, edellytetään pelaamiselta ensinnäkin aktiivisuutta. Tämä todetaan myös verohallinnon ohjeessa, jonka mukaan pelaamisen tulee olla ”*jatkuvaa ja intensiivistä*.” Pokerin pelaamisesta saatavien ansiotulojen on myös oltava pelaajan pääasiallinen ansiotulojen lähde ja pelaajan tulee osoittaa pitkäjänteistä menestymistä pokeripeleissä. Kyseisten kriteerien toteutumisen arvioinnissa otetaan huomioon myös TVL 85 §:n perusteella verovapaaksi säädettyt voitot.¹⁶⁴

Tulojen pääasiallisuuden ja pitkäjänteisyyden vaatimuksista tulee kuitenkin luopua, jos tälle on olemassa hyväksyttävä syy. Linnakangas on urheilutoiminnan osalta todennut, että yksinomaan urheilua harjoittavalle verovelvolliselle voidaan vahvistaa tulonhankkimistoiminnasta tappio yleensä ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseisenä vuonna urheilutoiminta on tuottanut tappiota poikkeuksellisista syistä. Tällaisina syinä Linnakangas mainitsee nyrkkeilijän loukkaantumisen ja siitä johtuvan mestaruusottelun siirtymisen tai joukkueurheilijan määräaikaisen karenssin.¹⁶⁵ Myös tapauksessa 2009: 106 KHO katsoi taiteenharjoittajan toiminnan tulonhankkimistoiminnaksi, vaikka toiminta olikin tuottanut tappiota jo monta vuotta. Korkein oikeus katsoi taiteilijan peruskoulutuksen, usean ammattijärjestön jäsenyyden sekä taiteelliselta kannalta kansainvälisesti menestyksekkään ja laajan näyttelytoiminnan osoittavan, että toiminta oli ammattimaisesta ja näin tulonhankkimistoiminnaksi luokiteltavaa. Tapausta analysoinut Andersson pitää lisäksi selvänä, että varsinkin viranomaisilta ja arvostetuilta rahastoilta saaduilla apurahoilla oli merkitystä toiminnan laatua arvioitaessa.¹⁶⁶

4.2.2. Tulonhankintaan ja säilyttämiseen liittyvät menot

Sen arvioimista, mitkä menot ovat aiheutuneet tulonhankkimistoiminnasta, voidaan lähestyä verovelvollisen subjektiivisen tarkoituksen ja lainsoveltajan menon tarkoituksenmukaisuutta arvioivan objektiivisen harkinnan näkökulmasta.

Koska verovelvollisella on oikeus tavoitella tuloa parhaaksi katsomillaan ja valitsemillaan keinoilla, on menon vähennyskelpoisuuden arvioinnin lähtökohtana verovelvollisen subjektiivinen tarkoitus. Meno on tällöin vähennyskelpoinen, jos verovelvollinen on katsonut menon tarpeelliseksi ja näin uhrannut sen vankassa tulonhankkimistarkoituk-

¹⁶⁴ Verohallinnon ohje dnro 1329/31/2008.

¹⁶⁵ Linnakangas 1984: 317.

¹⁶⁶ Andersson 2010: 243.

nessa. Menon ei siten tarvitse olla tulonhankinnassa välttämätön, vaan riittävää on, että se esimerkiksi helpottaa, yksinkertaistaa tai tekee tulonhankinnasta, tässä tapauksessa pokerinpelaamisesta, miellyttävämpää. Merkitystä ei näin myöskään ole sillä, että meno mahdollisesti jonkun toisen mielestä on tulonhankinnassa hyödytön.¹⁶⁷

Vaikka lainsoveltajan ei lähtökohtaisesti tulisikaan poiketa verovelvollisen käsityksestä, ei puhdasta verovelvollisen subjektiivista tarkastelutapaa kuitenkaan käytännössä ole mahdollista toteuttaa. Muutenhan verovelvolliset voisivat vaatia mitä tahansa menoa vähennettäväksi heidän harjoittaman tulonhankkimistoiminnan tuottamasta tulosta. Tällainen lähtökohta olisi ongelmallinen myös verovelvollisten yhdenvertaisuuden kannalta, koska se saattaisi johtaa verorasituksen epäoikeudenmukaiseen jakautumiseen verovelvollisten kesken. Rajankäyntiä elantomenon ja tulonhankkimismenon välillä ei näin voida jättää täysin verovelvollisen ratkaistavaksi, vaan siihen tarvitaan myös lainsoveltajan objektiivista harkintaa. Tällöin merkitystä on sillä, katsooko lainsoveltaja menon verovelvollisen tulonhankkimistoiminnan kannalta tarpeelliseksi ja hyödylliseksi. Arviointiin liittyy myös kysymys siitä, olisiko lainsoveltajan mielestä vähäisempikin meno riittänyt kerryttämään tuloa, jolloin menoa ei ehkä olisi syytä pitää kokonaisuudessaan vähennyskelpoisena.¹⁶⁸

Voidaan siis katsoa, että lainsoveltajat käytännössä ratkaisevat menon vähennyskelpoisuuden tapauskohtaisesti heidän omaan elämäkokemukseen ja arkikokemukseen perustuvan käsityksen perusteella, eli toisin sanoen arvioivat itse, miten suuri on menon tulonhankkimistarkoituksen osuus tai kuinka suuri tosiasiallinen tarve on motivoinut menon suorittamista.¹⁶⁹ Tarpeellisuutta ja hyödyllisyyttä harkitsevalla lainsoveltajalla saatinkin olla menon tarpeellisuudesta hyvin erilainen käsitys kuin verovelvollisella tai lainsoveltaja ei välttämättä edes tunne verovelvollisen harjoittamaa tulonhankkimistoimintaa tarpeeksi hyvin arvioidakseen menon vähennyskelpoisuutta.¹⁷⁰ Verovelvollisen tuleekin pyrkiä antamaan riittävät perustelut menon vähennyskelpoisuuden puolesta tai muuten riskinä on muutoin mahdollisesti vähennyskelpoisen menon katsominen osaksi tai kokonaan vähennyskeltottomaksi elantomenoksi.

Edellä mainittujen turnausmaksujen, asetettujen panosten ja matkakustannusten lisäksi vähennyskelpoisia menoja voidaan ajatella olevan esimerkiksi pelaamiseen käytettävään tietokoneeseen, pelaajan kehittämiseen tarkoitettuihin ammattikirjoihin ja kursseihin

¹⁶⁷ Nykänen 2008: 293; Wikström 2008: 93 – 94.

¹⁶⁸ Nykänen 2008: 293 – 297.

¹⁶⁹ Lehtonen 2002: 2.

¹⁷⁰ Nykänen 2008: 269 – 270.

sekä mahdollisesti pelaamiseen käytettävään muuhun oheisvälineistöön, kuten pelatessa käytettävään tuoliin, liittyvät menot.

4.2.2.1. Panokset ja matkakulut

Sekä harrastus- tai viihdemielessä pokeria pelaavalla että tulonhankkimismielessä pelaavalla pelaajalla suurin osa menoista koostuu peliin asetetuista panoksista ja pelaamiseen liittyvistä matkakululuista.

Myös pelaajan puolison matkakustannukset saattavat joissakin tilanteissa olla vähennyskelpoisia, jos puolison mukana olo on perusteltua. Pelaajan puolison matkakustannukset ovat esimerkiksi urheilijoiden osalta hyväksytty vähennettäväksi ainakin silloin, kun:

- urheilija tarvitsee avustajaa esimerkiksi ajanottoihin tai tulkkaukseen
- urheilija ei itse puhu vierasta kieltä
- urheilija matkustaa ulkomaille ainoana lajin suomalaisena urheilijana¹⁷¹

Jos kuitenkin samaan pokeritapahtumaan matkustaa yhtä aikaa useampia suomalaisia pelaajia, eivät puolison matkakustannukset liene vähennyskelpoisia. Matkakuluja myöskään voida vähentää, jos matkan ensisijaisena tarkoituksena ei ollut käteispeliin tai turnaukseen osallistuminen.

4.2.2.2. Tietokone ja muut pelaamisen välittömästi liittyvät menot

Tietokoneen hankintamenon vähennyskelpoisuus tulonhankkimisesta johtuneena menona tuli ajankohtaiseksi 80-luvun alkupuolella. Verotuskäytännössä ei aluksi suhtauduttu menon vähennyskelpoisuuteen suotuisasti, joka johtunee siitä, ettei tällöin vielä tiedetty tietokoneiden ja niiden ohjelmien hyödyllisyyttä eri tulonhankkimistoiminnassa. Ensimmäinen korkeimman oikeuden päätös asiasta saatiin vuonna 1986¹⁷². Tapauksessa tietojenkäsittelyä opettaneen yhteiskoulun opettajan hankkiman tietokoneen ja diskettien hankintahinnasta katsottiin 2/3 tulon hankkimisesta aiheutuneeksi menoksi ja näin 1/3 vähennyskeltottomaksi elantomenoksi. (Ään. 3 – 2.) Päätöksen jälkeen oli selvää,

¹⁷¹ Eskelinen 1995: 173 – 174.

¹⁷² KHO 1986 B II 569.

että tietokoneen hankintameno voi olla vähennyskelpoinen tulonhankkimismenona, mutta siitä, miten yksityiskäytön ja tulonhankkimiskäytön välinen suhde määritetään vallitsi kuitenkin vielä epäselvyyttä.¹⁷³

Tämän jälkeen on oikeuden ratkaistavana ollut tapauksia, joissa tietokoneen hankintameno on katsottu kokonaisuudessaan, osittain tai ei ollenkaan vähennyskelpoiseksi. Käytännössä mitä enemmän verovelvollinen on käyttänyt tietokonetta tulonhankinnassaan, sitä suuremman osan hän on voinut sen hankintamenosta vähentää.¹⁷⁴ Myös verohallinto on yhtenäistämishjeessa käsitellyt tietokoneen hankintamenon vähennysoikeutta. Ohjeen mukaan vähennyksen määrään vaikuttavat verovelvollisen ammatti sekä kuinka paljon ja mihin konetta tulonhankinnassa käytetään.¹⁷⁵ Myös verovelvollisen ja hänen perheensä tietokoneen yksityiskäyttöön kiinnitetään näin huomiota. Tilannetta kuvaavat hyvin korkeimman oikeuden vuonna 1991 samanaikaisesti ratkaistavana olleet viisi asiaa, joissa myös oli kysymys opettajina toimivien henkilöiden, opettajat A – E, oikeudesta vähentää palkkatulostaan tulonhankkimiskustannuksena tietokoneen hankintamenosta tehty poisto, sekä Uudenmaan läänioikeuden tapauksessa LO 17.2.1987 181/III antama ratkaisu, jossa menolla ei katsottu olevan tulonhankkimistarkoitusta osaksikaan.

Opettaja A toimi englanninkielen lehtorina yliopistossa ja oli työtehtävissään käyttänyt tietokonetta. A oli myös toiminut kielenkääntäjänä ja oli käyttänyt tietokonetta myös käännöstoissa. A sai vähentää verotuksessaan tietokoneen hankintahinnan kokonaisuudessaan.¹⁷⁶ Myös fysiikan ja matematiikan opettaja B:llä katsottiin olevan oikeus vähentää tietokoneen hankintahinta kokonaisuudessaan hänen käyttäessään konetta tietotekniikan opetuksessa ja opetukseen liittyvässä projektissa vastuuhenkilön tehtävissä.¹⁷⁷ C oli käyttänyt tietokonetta oppituntien valmisteluun ja opetusohjelmiin tutustumiseen sekä henkilökohtaiseen tietotekniikan opiskeluun. C:llä katsottiin olevan oikeus vähentää 2/3 tietokoneen hankintamenosta.¹⁷⁸ D ilmoitti käyttäneensä tietokonetta erilaisissa opetustyöhön liittyvissä tehtävissä sekä tietojenkäsittelytaitojensa ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Tämän perusteella D sai vähentää puolet tietokoneen hankintamenosta.¹⁷⁹ Lukion rehtori, E, joka opetti liikuntaa ja terveystietoa sekä matematiikkaa ja jonka työ-

¹⁷³ Lehtonen 2002: 2:1.

¹⁷⁴ Niskakangas jatkuvatyönteinen: 12:1.

¹⁷⁵ Verohallinnon ohje dnro 1204/32/2009, 31.12.2009: 2.6.1.

¹⁷⁶ KHO 31.12.1991 taltio 5009.

¹⁷⁷ KHO 31.12.1991 taltio 5011.

¹⁷⁸ KHO 31.12.1991 taltio 5013.

¹⁷⁹ KHO 31.12.1991 taltio 5012.

tehtävänsä puolesta tuli omata valmiuksia tietokoneiden käyttöön, sai vähentää 1/3 koneen hankintamenosta.¹⁸⁰

Tapauksessa LO 17.2.1987 181/III ei tietokoneen hankintamenoa puolestaan katsottu miltään osin vähennyskelpoiseksi. Ohjelmistotalossa osastopäällikkönä toimiva verovelvollinen oli verovuonna 15.12. ostanut 3000 markan hintaisen commandore 64 – merkkisen tietokoneen. Ostositteesta ilmeni, että kauppaan oli sisällynyt myös kasettiasema, peliohjain ja opaskirja. Verovelvollisen perheeseen kuuluivat v. 1969 ja 1976 syntyneet lapset. Tietokoneen laatu ja muut olosuhteet huomioon ottaen mainitun tietokoneen hankintamenoa ei osaksikaan pidetty verovelvollisen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneena menona.

Pokerin pelaajan tulee antaa mahdollisimman tarkka selvitys tietokoneen ja joidenkin sen komponenttien tarpeellisuudesta pokerin pelaamisessa. Varsinkin, jos pelaaja ostaa tietokoneen mukana suuren määrän ns. lisävarusteita, kuten peliohjaimia, kalliin näytönohjaimen yms., joiden tarkoitus saattaa olla perhe- tai muista syistä vaikeasti arvioitavissa tarpeelliseksi pokeripelaamisessa. Elanto- ja tulonhankkimismenojen suuruutta määritettäessä otetaan huomioon myös jos tietokonetta käytetään opiskeluun tai lapset käyttävät sitä koulutehtävien tekoon. Yleensä lienee kuitenkin niin, että tulonhankkimismielessä pelaavalla pelaajalla on käytössään ainoastaan pokerinpelaamiseen tarkoitettu tietokone.

Internetissä pokeria pelaavalle myös tietoverkkoyhteys on välttämätön tulonhankkimisen harjoittamiseksi. Verohallinnon yhtenäistämisohjeen mukaan Internet-yhteyden ylläpidosta aiheutuvat menot voidaan vähentää samojen periaatteiden mukaisesti kuin tietokoneen hankintameno, eli siltä osin kuin yhteyttä käytetään tulonhankkimiseen. Vähäisellä yksityiskäytöllä, kuten esimerkiksi verkkopankkien käytöllä, ei ole merkitystä elanto- ja tulonhankkimismenojen osuutta määritettäessä.¹⁸¹

¹⁸⁰ KHO 31.12.1991 taltio 5010.

¹⁸¹ Verohallinnon ohje dnro 1204/32/2009: 2:6.2. Nykänen on esittänyt, että tulonhankkimistarkoituksessa hankittujen hyödykkeiden hankintameno tulisi voida vähentää kokonaisuudessaan riippumatta hyödykkeen tosiasiallisesta käyttötarkoituksesta, koska ilman tulonhankkimistarkoitusta ei hyödykettä edes olisi välttämättä hankittu. Menojen uhraaminen johtuu tällöin lähtökohtaisesti vain tulon hankinnasta. Nykäsen mallissa pelkkä verovelvollisen menon suorittamishetken tulonhankkimistarkoituksen pääasiallisuuden toteaminen olisi siis riittävää menon vähennyskelpoisuuden määrittämiseksi eikä yksityiskäyttöön kiinnitettäisi lainkaan huomiota. Tämän kaltainen tulkinta saattaisi kuitenkin johtaa edellä läpikäytyä oikeuskäytäntöä tiukempaan linjaan. Verovelvollisen antama selvitys hyödykkeen käytöstä on käytännössä ainut lähde, josta lainsoveltajan on mahdollista arvioida menon suorittamishetken tulonhankkimistarkoitusta. Nykäsen tulkinnan mukaan esim. opettaja E:llä ei ehkä olisi ollut mahdollista vähentää 1/3 tietokoneen hankintamenosta tulonhankkimismenona. Käyttökustannusten, kuten esimerkiksi Internet-yhteydestä aiheutuvien menojen osalta Nykänen pitää kuitenkin perusteltuna niiden jakamista elanto- ja tulonhank-

Tulon säilyttämisestä johtuvana menona voitaneen vähentää myös tietokoneeseen mahdollisesti otetun vakuutuksen sekä koneen korjauksesta aiheutuvat menot. Oikeus- ja verotuskäytännössä on hyväksytty vähennyskelpoiseksi menoksi esimerkiksi muusikon soittimen vakuutusmaksut.¹⁸² Maksut ovat vähennyskelpoisia, vaikka vahingonkorvaus ei olekaan veronalaista tuloa.¹⁸³ Myös korjausmenot ovat vähennyskelpoisia samojen periaatteiden mukaisesti kuin tietokoneen hankintameno.¹⁸⁴

4.2.2.2. Ammattikirjallisuus ja koulutusmenot

Myös pelaajan taitojen kehittämiseksi hankitun pokerikirjallisuuden hankintamenot ovat vähennyskelpoisia verovelvollisen ansiotuloista. Perusajatuksena on, että verovelvollinen saa vähentää sellaisten kirjojen tai lehtien hankintamenot, jotka ovat tarpeellisia tulonhankkimistoiminnan edellyttämän ammatillisen pätevyyden ja ammattitaidon ylläpitämiseksi. Yleistietoa palvelevien tietokirjojen hankintamenoa ei yleensä katsota vähennyskelpoiseksi.¹⁸⁵ ¹⁸⁶ Myös muusikon nuotit katsotaan ammattikirjallisuudeksi.¹⁸⁷

Ammattikirjallisuudenkin osalta hankintameno voi olla osittain tai kokonaan vähennyskelpoinen. Sotakorkeakoulussa opetustehtävissä toimiva everstiluutnantti sai vähentää Jatkosodan historia 1 – 6 -teossarjan tulonhankkimismenona.¹⁸⁸ Peruskoulun yläasteen historian ja uskonnon lehtorilla katsottiin puolestaan olevan oikeus vähentää puolet Kansojen historia-nimisen teossarjan hankintamenoista.¹⁸⁹ Yläasteen ja lukion biologian opettajan ammattikirjoiksi hyväksyttiin Maat ja kansat, Kasvien maailma ja Fennia Suomikartasto. Vähennyskeltottomiksi menoiksi katsottiin teosten Suomen luonto, Toi-

kimismenoiksi, jos kyseiset menot aiheutuvat suoraan käytön määrän perusteella. Jos kuitenkin käyttökustannuksetkin ovat käyttömäärästä riippumattomia, kuten on asianlaita esim. laajakaistaisen Internetliittymän osalta, olisi menot voitava vähentää samalla tavalla kuin itse hyödykkeen osalta, eli kokonaan tulonhankkimismenoina, mikäli menon suorittamisen pääasiallisena tarkoituksena on ollut tulon hankinta. Nykänen 2004: 312.

¹⁸² Nykänen 2008: 292.

¹⁸³ Vahingonkorvauksista säädetään TVL 78 §:ssä. Pykälän mukaan vahingonkorvaus tai muu siihen verrattava korvaus ei ole veronalaista tuloa, ellei sitä ole saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvaukseksi elatuksen vähentymisestä.

¹⁸⁴ Andersson 2006: 401.

¹⁸⁵ Tapauksessa KHO 1966 II 585 katsottiin englanninkielien lehtorilla olevan kuitenkin oikeus vähentää Nykysuomen sanakirjan hankintameno.

¹⁸⁶ Andersson 2006: 381.

¹⁸⁷ Niskakangas jatkuvatäydenteinen: 12:1.

¹⁸⁸ Uudenmaan LO 26.11.191 1191/6.

¹⁸⁹ Uudenmaan LO 23.9.1985 1644/III.

sinajattelijan päiväkirja, Maailman tutkimattomat seudut, Luonnonihmeiden maailma, Luonnonkaunis Suomi, Viimeiset paratiisit ja Matkalla Suomessa hankintamenot.¹⁹⁰

Jotta pokerikirjallisuus ja lehdet olisivat vähennyskelpoisia, tulee niiden täyttää asiaa ratkaisevan viranomaisen kyseistä toimintaa koskevalle kirjallisuudelle asettamat sisällölliset vaatimukset. Pokerimatematiikkaa ja pokeripsykologiaa syvällisesti käsittelevät kirjat lienevät aina vähennyskelpoisia koko hankintamenoistaan. Pokeria käsittelevien lehtien osalta voitaneen katsoa, ettei ainakaan pelkkiä pelaajien haastatteluita sisältävän lehden hankintameno ole vähennyskelpoinen. Paljon esimerkiksi käsianalyysejä sekä peliteoriaa käsitteleviä artikkeleja sisältävän lehden hankintameno lienee ainakin osittain vähennyskelpoinen.

Ammattikirjallisuuden tavoin on oikeus- ja verotuskäytännössä tietyin ehdoin hyväksyty tulonhankkimismenoiksi myös verovelvollisen ammattitaidon ylläpitämisestä ja täydentämisestä aiheutuneet koulutusmenot. Esimerkiksi terveyskeskuksen johtava hoitaja sai vähentää psykodraama- ja ihmissuhdekursseista aiheutuneet menot¹⁹¹ ja palvelumyyjäksi siirretty entinen postikonttorin konttorinhoitaja sai vähentää työpaikan säilyttämisen kannalta tarpeellisesta kauppateknikon tutkinnon suorittamisesta aiheutuneet menot¹⁹². Jos koulutusmenot kuitenkin tähtäävät peruskoulutuksen saamiseen taikka jatkokoulutukseen, joka ei ole tarpeellinen verovelvollisen silloisen tulonhankkimistoimen tai jo hankitun pätevyyden säilyttämisen kannalta, ovat niistä aiheutuneet menot vähennyskelpotonta elantomenoa.¹⁹³

Myös pokerinpelaaja voi kouluttaa itseään muutoin kuin kirjoja ja lehtiä lukemalla. Tällöin ei tosin ole kysymys niinkään opiskelusta, vaan pikemminkin valmentamisesta. Urheilijan tavoin myös pokerinpelaaja voi nimittäin palkata itselleen henkilökohtaisen valmentajan kehittämään osaamistaan. Urheilijalle vähennyskelpoisia menoja ovat urheilijan itse kustantamat urheilutoimintaan liittyvät avustajamenot, kuten valmentajien ja hierojien palkkiot¹⁹⁴. Moni pokerinpelaaja tarjoaa myös muille pelaajille valmennuspalveluja korvausta vastaan. Tällaisia valmennukseen osallistumisesta aiheutuneita menoja voitaneen ainakin joissakin tilanteissa pitää myös vähennyskelpoisina. Hieroma- palveluiden taas tuskin katsotaan liittyvän tarpeeksi kiinteästi tulonhankkimismielessä pelattavaan pokeriin.

¹⁹⁰ Uudenmaan LO 30.11.1983 847/I.

¹⁹¹ KHO 1988/5451.

¹⁹² KHO 1997/1805.

¹⁹³ Andersson 2006: 381 – 383; Niskakangas jatkuvatäydenteinen 12:1.3.

¹⁹⁴ Linnakangas 1984: 305.

Linnakangas on urheilun osalta katsonut, että valmennuspalvelumenojen vähennyskelpoisuus saatetaan kuitenkin evätä, jos ne ovat suoritettu lähiomaiselle. Suoritus on tällöin helposti enemmänkin perhesiteisiin perustuva kuin työstä maksettu palkkio.¹⁹⁵ Huomioon tulee ottaa myös TVL:n 31 §:n 2 momentti, jonka mukaan puolisolle maksettu palkka ei ole miltään osin vähennyskelpoinen meno. Valmennuspalvelumenoa ei voida pitää myöskään vähennyskelpoisena menona, jos voidaan katsoa, ettei menon suorittaminen luultavimmin ole hyödyllistä pokerinpelaamisen kannalta. Hyödyllisyyden mitarina voitaneen tällöin pitää esimerkiksi valmentajan ammattitaitoa suhteessa pelaajan arvioituihin taitoihin.

Internetissä sijaitsee myös useita niin sanottuja valmennussivustoja, joissa ammattipelelaajat tarjoavat korvausta vastaan neuvoja videoiden ja tekstien välityksellä. Tällaisen sivuston käyttämisestä aiheutuvia menoja voitaneen pitää joissain tapauksissa tulohankkimismenoina ammattikirjallisuuden ja valmennuspalveluiden mukaisesti.

4.3. Menon jaksottaminen ja arvostaminen

Tulon jaksottamisen mukaisesti myös menon jaksottamisessa oikealle verovuodelle on pääsääntönä kassaperiaate.¹⁹⁶ Ratkaisevaa on näin se, minä vuonna pelaaja on tosiasiallisesti suorittanut menon. TVL 113 §:n mukaan vähennykset on tehtävä sinä verovuonna, jona niihin oikeuttavat menot on suoritettu riippumatta siitä, ovatko ne tuottaneet vielä tuolloin tuloa. Esimerkiksi jos pelaaja ostaa marraskuussa turnauslipukkeen seuraavan vuoden helmikuussa järjestettävään pokeriturnaukseen, on meno vähennettävä turnausta edeltävän vuoden tuloista. TVL 113 §:n mukaan menon suorittamisvuodesta voidaan kuitenkin eräissä tilanteissa poiketa. Tämä saattaa tulla kyseeseen, jos vähennys muutoin uhkaisi jäädä saamatta.

Poikkeuksen kassaperiaatteeseen muodostaa tulohankintaan liittyvien pitkävaikutteisten menojen jaksottaminen niiden vaikutusajalleen. TVL 114 §:n mukaan verovelvollisen tulohankinnassa käytettyjen pitkävaikutteisten hyödykkeiden hankintamenot vähennetään vuotuisina poistoina noudattaen soveltuvin osin EVL:n säännöksiä. Hyödykettä pidetään pitkävaikutteisena jos sen todennäköinen taloudellinen käyttöaika on enintään kolme vuotta.¹⁹⁷ Vuosittaisen poiston määrä on tällöin enintään 25 prosenttia

¹⁹⁵ Linnakangas 1984: 305.

¹⁹⁶ Ks. tulon jaksottamisesta s. 45 – 46.

¹⁹⁷ EVL 33 §:n 1 mom. 1 k.

poistamattomasta hankintamenosta.¹⁹⁸ Ainakin pokeripelaamisessa käytettävän tietokoneen hankintamenon pelaaja saattaa näin joutua jaksottamaan sen vaikutusajalleen.

EVL 30 §:n mukaan pitkävaikutteisen käyttöomaisuuden hankintamenoista tehdään poistot yhtenä eränä menojäännöksestä¹⁹⁹. Tulonhankkimistoimintaan liittyvien pitkävaikutteisten hyödykkeiden poistot tehdään kuitenkin aina esinekohtaisesti.²⁰⁰ TVL 114 §:n mukaan myöskään EVL 33 §:n 1 momentin 2 kohdan säännöstä, jonka mukaan enintään 850 EUR arvoiset hyödykkeet poistetaan kertapoistona niiden käyttöönotto-vuonna, ei sovelleta TVL:a sovellettaessa. Verohallinnon yhtenäistämisohjeen mukaan kuitenkin jos hyödykkeen hankintameno on enintään 1000 EUR, voidaan sen todennäköiseksi taloudelliseksi käyttöäksi yleensä katsoa enintään kolme vuotta ja näin hankintameno vähentää kokonaisuudessaan yhdellä kertaa.²⁰¹ Lisäksi jos hyödyke on vain osaksi verovelvollisen tulonhankintakäytössä, voi poistojen kohteena olla vain suhteellinen osa sen hankintamenosta.²⁰²

Menojen arvostaminen ei tuota suurempia ongelmia. Ne otetaan verotukseen yleensä huomioon sen rahamäärän mukaisesti, jonka verovelvollinen on hyödykkeestä maksanut.

4.4. Rakeback ja muut bonukset

Pokerisivustojen välillä käytävä kilpailu Internet-pokerinpelaajista on kovaa. Tämän vuoksi sivustot ovat kehittäneet erilaisia markkinointistrategioita, joiden avulla ne pyrkivät houkuttelemaan pelaajia omille sivustoilleen. Yleisin markkinointitoimenpide on erilaisten pelaamisen määrästä tai muista tekijöistä riippuvia bonuksien tarjoaminen. Suosituimpia tällaisista bonuksista lienevät rakeback-sopimukset sekä ensitalletusbonukset. Rakeback-sopimuksen perusteella pokerisivusto palauttaa pelaajalle takaisin tietyn prosenttiosuuden, yleensä noin 20 – 30 prosenttia, pelaajan sivustolle maksamasta rakesta²⁰³. Ensitalletusbonus on puolestaan yleensä riippuvainen pelaajan ensimmäisen kyseiselle sivustolle tekemän talletuksen määrästä. Pelaaja saa yleensä sovitun ensitalle-

¹⁹⁸ EVL 30 §:n 3 mom.

¹⁹⁹ Menojäännöksellä tarkoitetaan EVL 30 §:n 2 momentin mukaan ”verovuoden aikana käyttöönotetun irtaimen omaisuuden hankintamenoja ja aikaisemmin käyttöönotetun irtaimen käyttöomaisuuden poistamattomien hankintamenojen summaa vähennettynä irtaimesta käyttöomaisuudesta verovuoden aikana saaduilla muilla vastikkeilla”.

²⁰⁰ Andersson 2006: 436.

²⁰¹ Verohallinnon ohje dnro 1204/32/2009: 2.1.

²⁰² Andersson 2006: 436.

²⁰³ Rakesta ks. s. 10 – 11.

tusbonuksen kerättyään tietyn määrän rakea sivustolle. Pelaajan menestyksellä pokeripöydissä ei sinänsä ole merkitystä kummassakaan bonusmuodossa.

Jotkin pokerisivustot tarjoavat pelaajille myös muunlaisia bonuksia tai bonuksen kaltaisia etuuksia. Joidenkin pokerisivustojen yhteydessä toimii esimerkiksi ns. giftshop, jonka toimintaperiaatteisiin kuuluu pelaajien keräämien ”giftshop-pisteiden” vaihtaminen kulutushyödykkeisiin, kuten televisioihin ja matkoihin. Giftshopit eivät yleensä ole riippuvaisia pelaajan keräämän raken määrästä, vaan ne toimivat oman pisteytyslogiikkansa varassa. Seuraavassa käsitellään erilaisiin bonuksiin liittyviä verotuskysymyksiä.

4.4.1. Bonukset tuloverotuksessa

Pokerisivustojen tarjoamat erilaiset bonukset eivät ole mitenkään ainutlaatuisia tämän päivän yritysmaailmassa. Kuluttajille tarjotaan nykyisin hyvin erilaisia, esimerkiksi kanta-asiakaseduiksi kutsuttuja bonuksia miltei jokaisen palvelun tai tavaran hankkimisen yhteydessä.²⁰⁴ Kyseisenlaisista bonuksista ei ole TVL:ssa erityisiä säännöksiä ja niiden verotuskohtelu määräytyykin näin vero-oikeuden yleisten oppien ja verotuskäytännön perusteella.

Verohallinto on antanut 18.2.2000 bonusten verotusta koskevan ohjeen²⁰⁵. Sen mukaan yksityishenkilön yksityistalouden ostojen perusteella saadut bonusedut eivät ole veronalaista tuloa, vaan ne rinnastetaan jälkikäteen saatuihin alennuksiin. Pokerin osalta kyse on näin pelaajan maksaman raken oikaisuerästä. Verohallinnon ohjeen mukaan bonusetujen verotuskohteluun ei vaikuta se, ovatko ne saatu hinnan alennuksina, uusina tuotteina, etuseleinä tai rahana. Näin rakeback-sopimukset, ensitalletusbonukset sekä giftshop-menettelyt voidaan rinnastaa samaan verohallinnon bonukseksi kutsumaan jälkikäteisalennusten kategoriaan, jos kyseisten etujen määrä on suhteessa pelaajan pokerisivustolle keräämän raken tai muun pelimäärästä riippuvan kriteerin määrään. Muussa tapauksessa bonus lienee olevan vero-oikeudellisesti normaalia TVL 29 §:n 1 momentin tarkoittamaa tuloa.

Käytännössä sillä, että rakeback ynnä muut pelaajan saamat bonukset samaistetaan jälkikäteisalennuksiksi eikä normaaliksi veronalaiseksi tuloksi, ei pelaajan verotuksen kannalta ole suurtakaan merkitystä. ETA-alueen ulkopuolelta saatu bonus lisää verotet-

²⁰⁴ Esim. Plussa- ja ykkösbonuskortit sekä lentoyhtiöiden lennettyjen kilometrien perusteella maksettavat bonukset.

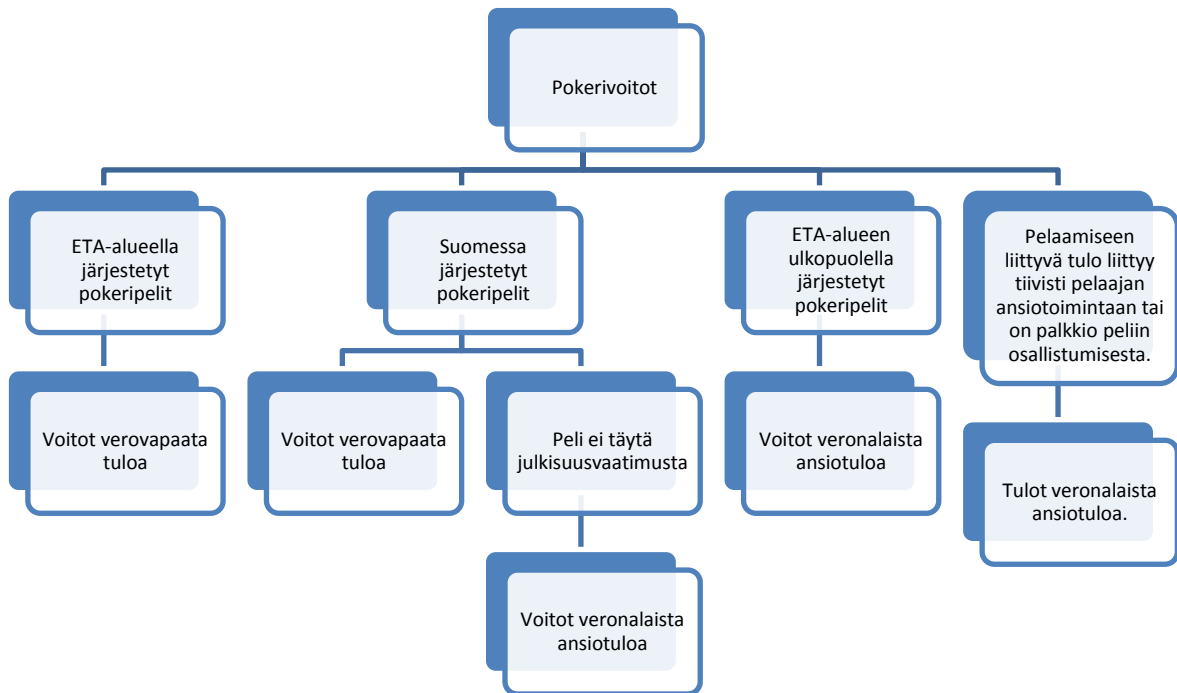
²⁰⁵ Verohallinnon ohje dnro 71/39/2000, 18.2.2000.

tavan tulon määrää sen pienentäessä maksetun raken määrää. ETA-alueella järjestettävistä peleistä saadut voitot eivät puolestaan lukeudu TVL:n tulokäsitteeseen eikä bonuksilla näin ole verotuksen kannalta mielenkiintoa.

5. LOPUKSI

Tutkielman tarkoituksena oli selvittää, miten pokerin pelaamisesta saatuja tuloja verotetaan voimassa olevan oikeuden mukaan. Pokeri on verotuksessa suhteellisen uusi ilmiö ja kuten edellä huomattiin, tuottaa sen sijoittuminen osaksi nykyistä järjestelmää, jossa rahapanoksin vastustajaa vastaan pelatut pelit jaetaan tuuri- ja taitopeleihin ja tämän jaon perusteella määritetään toiminnasta saatujen tulojen verotuksellinen kohtelu, ongelmia. Nykyisen kaltainen sääntely aiheuttaa ongelmia ensinnäkin jaettaessa pokerivoitot verollisiin ja verovapaisiin voittoihin sekä määritettäessä pelaajan pokeriin liittyvien menojen vähennyskelpoisuutta, ts. määritettäessä, onko pokerin pelaaminen verovelvollisen tulonhankkimistoimintaa. Lain tulkinnassa ja viranomaisen harkinnassa esiintyvien rajanveto-ongelmien lisäksi nykyinen asetelma on kyseenalainen myös verotuksen oikeudenmukaisuuden ja oikeusvarmuuden näkökulmista.

Tutkielman kolmannessa luvussa perehdyttiin erityisesti pokerivoittojen veronalaisuuden selvittämiseen. Lopputulos voidaan tiivistää seuraavasti: Voitto on veronalaista tuloa, jos se on saatu ETA-alueen ulkopuolella järjestetystä pokeripelistä ja sen saaminen perustuu sattumanvaraiseen prosessiin, jonka perusteella pelaaja palkitaan etuudella, jonka arvo ylittää muiden pelissä huonommin sijoittuneiden pelaajien saamien etuuksien arvon. ETA-alueella järjestetyistä pokeripeleistä saadut voitot ovat puolestaan pääsääntöisesti verovapaita. Kyseiset voitot saattavat kuitenkin olla pelaajalle veronalaista tuloa, mikäli niillä on tarpeeksi tiivis liittymä verovelvollisen muuhun tulonhankkimistoimintaan, kuten normaaliin ansiotoimintaan. Lisäksi veronalaista tuloa ovat myös voitot, jotka pelaaja saa Suomessa järjestetyistä vastikkeettomista peleistä, jotka eivät täytä arpajaisverolaissa säädettyä julkisuusvaatimusta. Seuraavalla sivulla sijaitsevan kaavion on tarkoitus koota yhteen pokerivoittojen verotukseen liittyvän laajuuskysymyksen osatekijät.

Neljännessä luvussa käsiteltiin puolestaan pokerituloista tehtäviä vähennyksiä. Tarkastelu oli hyvin käytännönläheistä sen keskittyessä pääosin mahdollisten vähennysten erittelemiseen ja määrittämiseen. Luvussa tarkasteltiin myös oikeudellista rajanvetoa viihde- ja harrastusmielessä sekä tulonhankkimismielessä tapahtuvan pelaamisen välillä. Esitetyn mukaan pokeri voi olla verovelvolliselle tulonhankkimistoimintaa tiettyjen kriteerien täytyessä. Rakeback-sopimuksen perusteella saadut tulot todettiin vero-oikeudellisessa mielessä olevan jälkikäteen saatuja alennuksia pelaajan suorittamiin pelimaksuihin, eli rakeen.

Vaikka verotuksen toimittamisen yhteydessä suoritettuna harkinnan tulisikin olla tarkoin lainsäännöksin sidottua, on kolmannessa ja neljännessä luvussa käsiteltyjen pääkysymysten osalta on viranomaiselle jätetty melko runsaasti harkinnanvaraa päätösten sisällön muotoamiselle. Esimerkin tästä tarjoaa TVL 85 §:n arpajaisvoittojen veronalaisuutta koskeva säännös, joka toimeenpanon käsitteen argumentatiivisesta avoimuudestaan johtuen venyy monenlaisiin tulkintavaihtoehtoihin. Tutkielmassa esitettiin tältä osin teleologisen ja systemaattisen tulkintametodin pohjalta sekä viranomaisen harkintavaltaa rajoittavaa objektiviteettiperiaatetta painottaen tulkinta, jonka mukaan toimeenpanopaikaksi tulisi pääsääntöisesti katsoa pelin järjestäjän rekisteröity kotipaikka. Ainoastaan poikkeustilanteissa voitaisiin toimeenpanopaikan katsoa muodostuvan rekisteröidyn

kotipaikan ulkopuolelle. Teleologisessa tulkinnassa painotettiin varsinkin lainsäätäjän TVL 85 §:n muutoksella tavoittelemaa oikeusvaikutuksia; ETA-alueen arpajaisvoittoja koskevan lisäyksen tarkoituksena on arpajaisvoittojen verotuksen saattaminen vastaamaan EU-oikeuden asettamia vaatimuksia. Objektiviteettiperiaate puolestaan edesauttoi tässä kohtaa koko oikeusjärjestelmälle olennaisen ennustettavuuden toteutumista²⁰⁶.

Sisällöltään epämääräinen toimeenpanon käsite saattaa joka tapauksessa aiheuttaa ongelmia oikeusvarmuuden kannalta. Pelaajan on joissakin tilanteissa olla hyvin hankalaa ennakoida voiton verotuksellista kohtelua,²⁰⁷ ja asian avoin sääntely sekä Verohallinnon pokerivoittojen verotuksesta antaman ohjeen varovainen lähestymistapa saattaa myös johtaa epäyhtenäiseen tulkintatapaan eri verovirastojen välillä. Ongelmia saattaa aiheuttaa myös pelaajien jakamista harrastus- tai viihdemielessä ja tulonhankkimismielessä pelaaviin pelaajiin koskevat avoimet yleissäännökset. Tältä osin harkinnassa sovellettavat kriteerit ja huomioon otettavat seikat lienevät kuitenkin sen verran vakiintuneita, ettei oikeusvarmuus tältä osin vaarannu.

Veropoliittiselta kannalta voidaan huomiota kiinnittää varsinkin verotuksen oikeudenmukaisuuteen, joka nykyisen sääntelyn puitteissa toteutuu varsin puutteellisesti. Oikeudenmukaisuuden käsitettä ei tarvitse tässä kohtaa erikseen analysoida, vaan tilanne on tältä osin varsin selvä. Pokeria tulonhankkimismielessä pelaaville lainsäädäntö tarjoaa varsin helposti havaittavissa ja toteutettavissa olevan verosuunnittelu keinon: osallistu ainoastaan ETA-alueella järjestettyihin pokeripeleihin! Pelaaja ei tällöin osallistu verorasituksen jakamiseen muunlaisia tulonhankkimistoimintoja harjoittavien verovelvollisten kanssa eikä maksukykyisyysperiaate näin toteudu.

5.1. Tulevaisuuden näkymiä

Pokerivoittojen verotuksessa ja rahapelipolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa vallitseviin ongelmallisiin tilanteisiin ei liene saatavan helpotusta ainakaan lähiaikoina. Vuonna 2007 sosiaali- ja terveysministeriö tosin tilasi professori Kalle Määtältä selvityksen etärahapelaamisen rajoittamisen oikeudellisista mahdollisuuksista. Määtä käsitteli selvityksessä rajoittamisvaihtoehtoina tietoliikenneyhteyksien estämistä, pelaamisen kieltämistä, pelipanosten palauttamista, maksujen välityksen estämistä, vero-ohjausta sekä näiden yhdistelmiä. Selvityksestä käy ilmi se tosiasia, että etärahapelaamisen kieltämi-

²⁰⁶ Tulkinnassa esitetyt reaaliset argumentit olivat pitkälti VML 26 §:n ilmaiseman objektiviteettiperiaatteen ja teleologisten näkökohtien pohjalta suoritettua punnintaa.

²⁰⁷ Nopea katsaus Internetin pokerikeskusteluun keskittyviin foorumeihin vahvistaa edellä mainitun todaksi. Ks. esim. <http://www.pokeritieto.fi/keskustelu>.

nen tai muut rajoitukset ovat käytännössä hyvin vaikeasti toteutettavissa. Esimerkiksi pelaamiskiellon valvonta olisi pelaajien suuren lukumäärän vuoksi hankalaa ja hallinnollisesti raskasta.²⁰⁸ Sama koskee myös tietoliikenneyhteyksien estämistä.²⁰⁹ Maksujen välityksen estäminen on puolestaan jo toteutettu Yhdysvalloissa ja sen mahdollisuuksista on myös keskusteltu useassa maassa. Mielenpitoet sääntelyvaihtoehdon tehokkuudesta eivät kuitenkaan ole olleet yhteneviä. Vaikka tähänkin sääntelymalliin liittyy oikeudellisia ja käytännön ongelmia, pitää Määttä varteenotettavana vaihtoehtona luottolaitosten ensiasteessa vapaaehtoisuuteen perustuvaa estotoimintaa, jota voitaisiin tarvittaessa tehostaa oikeudellisesti velvoittavalla sääntelyllä.²¹⁰

Vero-ohjauksen keinoin toteutettavina rajoitusvaihtoehtoina Määttä käsittelee lyhyesti alle 100 prosentin ja 100 prosentin voittoveroja. Kumpaankin vaihtoehtoon liittyy sellaisia hankaluuksia, ettei Määttä pidä niiden edelleen kehittämistä kannattavana. Molemmat vaihtoehdot olisivat ensinnäkin hallinnollisesti raskaita. Lisäksi alle 100 prosentin voittovero ei välttämättä edes kohdistuisi ongelmapelaajiin, joiden rahapelaamisen kysynnän hintajousto on huomattavasti pienempi kuin normi pelaajalla. 100 prosentin voittoveroa Määttä puolestaan kritisoi, koska se ei puuttuisi välittömästi pelin tarjontaan vaan kysyntäpuolelle.

Lainsäätäjä ei ole ainakaan vielä tarttunut Määtän esittämiin ratkaisuihin kansallisen rahapelipolitiikan turvaamiseksi. Ei liene myöskään realistista ajatella, että arpajaisvoittojen verotukseen taikka arpajaisten sääntelyyn yleensä puututtaisiin ainoastaan pokeriin liittyvien ongelmien takia. Jos pokerivoittojen verotuksessa tulee tulevaisuudessa tapahtumaan muutoksia, toimii näiden katalyyttinä mitä luultavimmin juurikin teknologisen kehityksen tuomat mahdollisuudet rahapelipolitiikan tehokkaammalle toteuttamiselle. Tällöin mahdollisuudet pelata Internet-pokeria saattaisivat rajoittua esimerkiksi ainoastaan yhdelle kotimaiselle pokerisivustolle. Rahapelipolitiikan toteuttamista voitaisiin tällöin tehostaa muun muassa asettamalla pelaajille rajoitteita pelaamisen käytettävään aikaan ja rahamäärään. Tämä olisi omiaan vähentämään tai tekemään mahdottomaksi tulonhankkimistoimintana tapahtuvan pokerin pelaamisen.

EU:n tasoista sääntelyä yhteisten pelisääntöjen luomiseksi ei myöskään liene lähiaikoina odotettavissa. Valtiot pitänevät kiinni suvereniteetistaan määrätä moraalisesti arasta ja fiskaalisesti tärkeästä rahapelitoiminnasta.

²⁰⁸ Määttä 2008: 49 – 50.

²⁰⁹ Määttä 2008: 52 – 56.

²¹⁰ Määttä 2008: 56 – 61.

LÄHDELUETTELO

Andersson, Edward (2004). Johdatus vero-oikeuteen. Helsinki: Talentum Media Oy.

Andersson, Edward (2006). Tuloverotus. Helsinki: Talentum Media Oy.

Andersson, Edward (2010). Tieteenharjoittajan ja kuvataiteilijan verotuksesta uusien oikeustapausten valossa. Verotus-lehti 2010: 3, 236 – 244.

Arajärvi, Pentti (2003). Hyvinvointiyhteiskunta ja oikeudellinen ympäristö. Lakimies 2003:3, 454 – 457.

Auremaa, Tomi (2007). Pokeritähdet eivät maksaneet verojaan. Iltasanomat 2007:11:1 [online] [viitattu 2010_13_01]. Saatavissa Internetissä:
<[URL:http://www.iltasanomat.fi/uutiset/verot2006/1450522](http://www.iltasanomat.fi/uutiset/verot2006/1450522)>.

Bäckström, Carola & Keskitalo V.M. (2008). Rajoitetusti verovelvollisten urheilijoiden verotuksesta Suomessa erityisesti lähdeverotusprosessin näkökulmasta. Verotus-lehti 2008: 2, 176 – 193.

Crosen, Rachel, Peter Fishman & Devin G. Pope (2008). Poker Superstars: Skill or Luck? Similarities between golf - thought to be a game of skill - and poker. Chance 2008: 21, 25 – 28.

Dedonno, Michael A. & Douglas K. Detterman (2008). Poker Is a Skill. Gaming Law Review 2008: 12, 31 – 36.

Devaney, Margaret (2009). Online gambling and international regulation: an outside bet. Information & Communications Technology Law 2009: 18, 273 – 283.

Eskelinen, Antti (1995). Urheilu ja verot. Helsinki: Suomen urheiluliiton julkaisut Oy.

Euroopan komissio (2003). EU law boosting emerging sector. Euroopan komission lehdistötiedote 21.11.2003, IP/03/1580 [online]. Saatavissa Internetissä:
<[URL:http://www.europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1580&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en](http://www.europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1580&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en)>

Hallintovaliokunnan lausunto n:o 10 hallituksen esityksestä arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. HaVM 10/2001 vp - HE 197/1999 vp.

Hallintovaliokunnan lausunto n:o 25 hallituksen esityksestä arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. HaVM 25/2001 vp - HE 197/1999 vp.

Hallituksen esitys Eduskunnalle arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 197/1999 vp.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tuloverolain 85 §:n muuttamisesta. HE 23/2005 vp.

Hannum, Robert C. & Anthony N. Cabot. Toward Legalization of Poker: The Skill vs. Chance Debate. UNLV Gaming Research & Review Journal 2009: 13, 1 – 20.

Hargrave, Sean (2006). A game of chance. New Media Age 2006:2, 23 – 25.

Heikkilä, Jukka, Juha Laine & Jukka Salo (2002). Rajat ylittävien etärahapelien sääntely. Defensor legis 2002: 6, 1018 – 1043.

Heikkilä, Jukka, Juha Laine & Tarja Salokoski (2009). Rahapelien haitta-arviointi. Helsinki: Yliopistopaino Oy.

Helminen, Marjaana (jatkuvatäydenteinen). Kansainvälinen verotus [online]. WSOYpro Oy. Saatavissa Internetissä: <[URL:http://www.wsoypro.fi](http://www.wsoypro.fi)>.

Hope, Paco & Sean McCulloch (2009). Statistical Analyses of Texas Hold'em [online] [viitattu 2010_20_01]. Saatavissa Internetissä: <[URL:http://www.cigital.com/resources/gaming/poker/100M-Hand-AnalysisReport.pdf](http://www.cigital.com/resources/gaming/poker/100M-Hand-AnalysisReport.pdf)>.

Jaakkola, Tapio (2008). Peluurin vuosiraportti 2006 [online]. Saatavissa Internetissä: <[URL:http://www.ecredo.fi/peluuri/data/liitteet/peluuri_vuosiraportti_2006.pdf](http://www.ecredo.fi/peluuri/data/liitteet/peluuri_vuosiraportti_2006.pdf)>.

Joki-Korpela, Titta (2003). Kiinteä toimipaikka arvonlisäverotuksessa. Verotus-lehti 2003: 5, 513 – 522.

Kaila, Heidi (2003). Palvelujen tarjoamisen vapaus ja yleistä etua koskevat tavoitteet. *Defensor legis* 2003: 2, 302 – 311.

Kaila, Heidi (2006). Euroopan yhteisöjen perusvapaudet ja kansallisten verojärjestelmien johdonmukaisuus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa. *Defensor legis* 2006: 6, 1030 – 1043.

Kerstens, Peter (2007). Gambling policy – The EU dilemma. Teoksessa: *Regulation of Gambling : European and National Perspectives*, 9 – 13. Toim. Fijnaut, Cyrille J.C.F. & Littler Alan. Alankomaat: Brill Academic Publisher.

Knuutinen, Reijo (2006). Muoto ja sisältö vero-oikeudessa. *Lakimies* 2006: 5, 789 – 808.

Komissio (2003). EU law boosting emerging sector, IP/03/1580 [online]. Saatavissa Internetissä: <[URL:http://www.europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1580&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en](http://www.europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1580&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en)>.

Kontkanen, Erkki (2002). Pankin verotus. Helsinki: Talentum Media Oy.

Laine, Juha (1998). Elektronisen kaupan sääntelystä. *Lakimies* 1998: 1, 38 – 60.

Laitinen, Mirjami & Tomi Peltomäki (jatkuvatäydenteinen). Ennakkoperintä [online]. WSOYpro Oy. Saatavissa Internetissä: <[URL:http://www.wsoypro.fi](http://www.wsoypro.fi)>.

Lehtonen, Asko (2002). Tietokoneiden ja tietokoneohjelmien hankintamenon verokohdelusta henkilö- ja elinkeinoverotuksessa [online]. Vaasan yliopiston talousoikeuden laitoksen verkkojulkaisu. Saatavissa Internetissä: <<http://lipas.uwasa.fi/ktt/talousoikeus/it/index.html>>.

Leila, Juanto (1998). Valmisteverotus: oikeustieteellinen tutkimus valmisteverotuksen asemasta Suomen verojärjestelmässä. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.

Linnakangas, Esko (1984). Urheilu ja verotus. Vammala: Suomen lakimiesliiton kustannus.

- Mannio, Lauri (2001). Sähköisen kaupankäynnin verotus. Helsinki: WSOYpro
- Merisalo, Matti (2008). Verohallinnon Matti Merisalo kommentoi suomalaispelaajien verotuskyselyä. Pokeritieto.fi [online] [viitattu 2010_13_01]. Saatavissa Internetissä: <[URL:http://www.pokeritieto.fi/Pokeritieto/Pokeriuutiset/p2_id/verohallinnon-matti-merisalo-kommentoi-suomalaispelaajien-verotuskyselyä-7808](http://www.pokeritieto.fi/Pokeritieto/Pokeriuutiset/p2_id/verohallinnon-matti-merisalo-kommentoi-suomalaispelaajien-verotuskyselyä-7808)>.
- Murto, Lasse & Jorma Niemelä (1993). Kun on pakko pelata; Riippuvuus, persoonallisuuden häiriö, kohtuuton harrastus vai eettinen ongelma? Tutkimus suomalaisen ongelmapelaajan profiilista. A-klinikkasäätiön raporttisarja.
- Myrsky, Matti (1995). Tulo- ja varallisuusverotus. Helsinki: Painatuskeskus Oy.
- Myrsky, Matti (2006). Vähennysjärjestelmästä henkilöverotuksessa. Verotus-lehti 2006: 4, 387 – 397.
- Myrsky, Matti & Jaakko Ossa (2008). Verotuksen perusteet. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Myrsky, Matti (2009). Oikeudenmukaisuus ja verotus. Lakimies 2009:5, 739 – 760.
- Mäkelä, Seppo (1992). Arpajaisverotusta uudistetaan. Verotus-lehti 1992: 1, 59 – 66.
- Määttä, Kalle (2008). Etärahapeliin sääntelystä. Helsinki: Stakes.
- Määttä, Kalle (2007). Veropolitiikka: Teoria ja käytäntö. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Nikkinen, Janne (2008). Sosiaalieettinen näkökulma rahapeliongelmiin ehkäisyyn ja hoitoon [online]. Saatavissa Internetissä: <[URL:http://www.stakes.fi/verkkajulkaisut/tyopaperit/T30-2008-VERKKO.pdf](http://www.stakes.fi/verkkajulkaisut/tyopaperit/T30-2008-VERKKO.pdf)>
- Niskakangas, Heikki (jatkuvatäydenteinen). Henkilöverotus [online]. WSOYpro Oy. Saatavissa Internetissä: <[URL:http://www.wsoypro.fi](http://www.wsoypro.fi)>.
- Nykänen, Pekka (2004). Julkisesti noteerattujen arvopapereiden luovutusvoitot. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Nykänen, Pekka (2008). Luonnollisen vähennyksen käsitteestä henkilöverotuksessa. Verotus-lehti 2008: 3, 283 – 297.

Ojanen, Tuomas & Arto Haapea (2007). EU-oikeuden perusteita II. Aineellisen EU-oikeuden aloja ja ulottuvuuksia. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Parlett, David (2005). A history of poker [online] [viitattu 2010_13_01]. Saatavissa Internetissä: <URL:<http://www.pagat.com/vying/pokerhistory.html>>.

Perustuslakivaliokunnan lausunto n:o 23 hallituksen esityksestä arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. PeVL 23/2000 vp - HE 197/1999 vp.

Perustuslakivaliokunnan lausunto n:o 22 hallituksen esityksestä arpajaislaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. PeVL 22/2001 vp - HE 197/1999 vp.

Raitio, Juha (2006). Eurooppaoikeus ja sisämarkkinat. Helsinki: Talentum Media Oy.

Sklansky, David (2005). The Theory of Poker. Henderson: Two Plus Two Publishing LLC.

Sisäasiainministeriö (2006). Suomalainen rahapeli-, bingo- ja tavara-arpajais- ja rahankeräyspolitiikka (Rahapelifoorumin linjaukset) [online]. Saatavissa Internetissä: <URL:[http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/173ad79cac801501c22571460037e7b4/\\$file/rahapelipolitiikan_linjaukset.pdf](http://www.intermin.fi/intermin/images.nsf/files/173ad79cac801501c22571460037e7b4/$file/rahapelipolitiikan_linjaukset.pdf)>.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2007). Suomalaisten rahapelaaminen 2007 [online]. Saatavissa Internetissä: <URL:http://www.info.stakes.fi/NR/rdonlyres/82EFAC39-7AEC-4EA9-A3C4-BB57D35A07B7/0/Suomalaisten_rahapelaaminen_2007_tekstiraportit5046.pdf>.

Swiss Institute of Comparative Law (2006). Study of gambling services in the internal market of the European union – Final report [online]. Saatavissa Internetissä: <URL:http://www.ec.europa.eu/internal_market/services/gambling_en.htm>.

Tiainen, Antti (2009). RAY aikoo aloittaa oman nettipokerin. Helsingin sanomat 29.3.2009 [online] [viitattu 2010_02_02]. Saatavissa Internetissä: [URL:http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/RAY+aikoo+aloittaa+oman+nettipokerin/1135244741068](http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/RAY+aikoo+aloittaa+oman+nettipokerin/1135244741068).

Verohallinto (2000). Bonusten verotus dnro 71/39/2000 [online]. Saatavissa Internetissä:

<http://www.vero.fi/default.asp?path=5,40,87&article=407&domain=VERO_MAIN>.

Verohallinto (2008). Pokeritulojen verotuksesta dnro 1329/31/2008 [online]. Saatavissa Internetissä:

<[URL:http://www.vero.fi/?article=7456&domain=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN](http://www.vero.fi/?article=7456&domain=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN)>.

Verohallinto (2009). Keksijän verotus dnro 5/345/2009 [online]. Saatavissa Internetissä:

<http://www.vero.fi/?article=7821&domain=VERO_MAIN&path=5,40,87&language=FIN>

Verohallinto (2009). Verohallinnon yhtenäistämisohteet vuodelta 2009 toimitettavaa verotusta varten dnro 1204/32/2009 [online]. Saatavissa Internetissä:

<<http://www.vero.fi/default.asp?path=5,40,437>>.

Verohallitus (2002). Kansainvälisen verotuksen käsikirja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Wikström, Kauko (2008). Yleiset opit verotuksessa. 4. painos. Turku: Turun yliopisto.

Äimä, Kristiina (2003). EY-oikeuden vaikutukset välittömään verotukseen. Helsinki: Talentum Media Oy.

OIKEUSTAPAUSLUETTELO

Korkein oikeus

24.2.2005 taltio 481 KKO 2005:27. s. 30

Korkein hallinto-oikeus

17.3.1966 taltio 1313 KHO 1966 II 585 s. 60

1.5.1984 taltio 3253 KHO 1984 II 560 s. 33

30.4.1986 taltio 1551 KHO 1986 II 569 s. 56 - 57

30.12.1988 taltio 5451 KHO 1988 B 553 s. 60

31.12.1991 taltiot 5009 –
5013 KHO 1991/5009 – 5013 s. 57 - 58

11.8.1997 taltio 1805 KHO 1997:72 s. 60

29.4.2003 taltio 1064 KHO 2003/1064 s. 51

31.12.2009 taltio 3780 KHO 2009: 106 s. 55

Hovioikeus

Helsingin 10.4.2008 taltio 985 s. 22

Läänin oikeus

Uudenmaan 30.11.1983 taltio 847/I s. 60

Uudenmaan 23.9.1985 taltio 1644/III s. 59

Uudenmaan 17.2.1987 taltio 181/III s. 57

Uudenmaan 26.11.1991. taltio 1191/6 s. 59

Euroopan yhteisön tuomioistuin

asia C-204, Bachman s. 39

Asia C-275/92, Schindler	s. 22 ja 24
Asia 124/97, Läärä	s. 26
Julkisiamies La Pergolan ratkaisuehdotus 4.3.1999 asiassa C-124/97, Läärä.	s. 26 - 27
Asia C-42/02, Lindman.	s. 38 – 39